

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**KORONAVİRÜS (COVID-19) PANDEMİSİNİN
YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE ANKSİYETE
DÜZEYİ İLE E-ÖĞRENME TUTUMLARINA ETKİSİ**

Doktora Tezi

Üstün TÜRKER

Danışman

Doç. Dr. Özgür BOSTANCI

SAMSUN
2021

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım yüksek lisans/doktora/sanatta yeterlik tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

İmza
17 / 8 / 2021
Üstün TÜRKER

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : Koronavirüs (COVID-19) Pandemisinin Yükseköğretim Öğrencilerinde Anksiyete Düzeyi ile e-Öğrenme Tutumlarına Etkisi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 5 Temmuz 2021 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 10

Tek kaynak oranı : % 2 çıkmıştır.

İmza
17 / 8 / 2021
Özgür BOSTANCI

ÖZET

KORONAVİRÜS (COVID-19) PANDEMİSİNİN YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNDE ANKSİYETE DÜZEYİ İLE E-ÖĞRENME TUTUMLARINA ETKİSİ

Üstün TÜRKER

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı

Doktora, Ağustos/2021

Danışman: Doç. Dr. Özgür BOSTANCI

COVID-19 (SARS-CoV-2) pandemisinde dünyadaki üniversitelerin birçoğu bireysel ve kitlesel izolasyon için eğitim-öğretim faaliyetlerinde zorunlu bir dijital dönüşüm gerçekleştirmiş olup, salgın hastalığın öğrencilerde anksiyete bozukluğuna sebep olup/olmadığı merak konusudur. Bu bilgiler ışığında araştırmamızın amacı, spor bilimlerindeki yükseköğretim öğrencilerinin COVID-19 pandemisindeki anksiyete düzeylerinin belirlenmesi ve E-Öğrenme tutumlarına etkisinin incelenmesidir.

Çalışmamız, nicel araştırma yöntemlerinden genel ve ilişkisel tarama tekniğiyle desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 güz ve bahar dönemlerinde öğrenimlerine lisans düzeyinde devam eden 2479 öğrenci oluşturdu. Verilerin toplanmasında Demografik Bilgi Formu, Evren ve ark. (2020) tarafından Türkçe'ye uyarlanan 'Koronavirüs Anksiyete Ölçeği (KAÖ)' (Lee, 2020) ve Biçer (2019) tarafından Türkçe'ye adaptasyonu gerçekleştirilen 'E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği (EYTÖ)' (Kisanga, 2016) kullanıldı. Veriler Google Formlar aracılığıyla dijital ortamda toplandı ve analizlerinde Histogram Q-Q Plot, Tanımlayıcılar, Bağımsız T-test ve Tek Yönlü Varyans (ANOVA) testleri uygulandı.

Öğrencilerin %26,3'ünde anksiyete oluşmuştur ve en yüksek semptom uyku problemidir. Anksiyetesi bulunmayanların memnuniyet ve motivasyon tutumları daha yüksek olsa da, anksiyetelilerin normal bireylere göre kullanışlılık tutumu ve teknoloji kullanma eğilimi daha yüksek, EYTÖ toplam puanı da anlamlı ve yüksek düzeydedir ($p < ,05$). Cinsiyete göre anksiyete ortalamaları benzer olsa da, E-Öğrenme tutumu kız öğrencilerde yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin yaş düzeyi yükseldikçe, anksiyete bozukluğu da artmaktadır ($p > ,05$). Antrenörlük Eğitimi öğrencilerinin anksiyete düzeyi diğer bölümlere göre yüksektir ($p < ,05$) ve EYTÖ puanı en yüksek Spor Yöneticiliği öğrencileridir. Sınıf kademesi yükseldikçe, öğrencilerin anksiyetesi de artış göstermektedir. Şahsi bilgisayarı olmayan, kısıtlı internet erişimine sahip ve elektronik cihazları kullanma becerilerinde kendilerini yetersiz bulan öğrencilerin anksiyetesi yüksek bulundu ($p < ,05$). Pandemiye düzenli olarak fiziksel egzersizlerine devam edenlerin anksiyetesi, egzersiz yapmayanlara göre düşük ve EYTÖ puanlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < ,001$). Gelecekte benzer süreçlerin tekrar yaşanabileceği ön görülerek, üniversiteler uzaktan eğitim faaliyetlerini iyileştirmeye yönelik çalışmalara önem vermeli, ayrıca düzenli egzersizin anksiyete üzerindeki pozitif etkisi düşünüldüğünde ilgili devlet kurumları toplumda fiziksel aktiviteyi yaygınlaştırmaya yönelik spor politikaları geliştirmelidir.

Anahtar Sözcükler: Anksiyete, E-Öğrenme, Tutum, COVID-19

ABSTRACT

THE EFFECT OF CORONAVIRUS (COVID-19) PANDEMIC ON ANXIETY LEVELS AND ATTITUDES TOWARDS E-LEARNING OF HIGHER EDUCATION STUDENTS

Üstün TÜRKER

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Physical Education and Sport

Ph.D., August/2021

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Özgür BOSTANCI

During the COVID-19 (SARS-CoV-2) pandemic, many universities in the world turned to digital platforms for educational activities because of individual and mass isolation, and it is a subject of curiosity whether the infectious disease caused anxiety in students. In light of this information, the aim of the study is to identify the anxiety levels of higher education students in sports sciences during the COVID-19 pandemic and examine its effect on their attitudes towards E-Learning.

Our study has been designed with general and correlational survey models, which is one of the quantitative research methods. The sample of the study consists of 2479 students studying at the undergraduate level during the 2020-2021 fall and spring semesters. For data collection, Demographic Information Form, 'Coronavirus Anxiety Scale (CAS)', (Lee, 2020a), which is adapted to Turkish by Evren et al. (2020), and 'Test of E-Learning Related Attitudes Scale (TELRA)' (Kisanga, 2016), which is adapted to Turkish by Bicer (2019), have been used. The data were collected digitally via Google Forms, and Histogram Q-Q Plot, Identifiers, Independent T-test, and One Way ANOVA tests have been used for data analysis.

In the study, 26.3% of the students developed anxiety and the most common symptom was sleep problems (CAS). Although the satisfaction and motivation attitudes of those who did not develop anxiety were found to be higher, those who developed anxiety had a higher usefulness attitude and tendency to use technology compared to the normal individuals and had significantly higher total scores from TELRA ($p < .05$). Although the anxiety means were similar by gender, the E-Learning attitude was found to be higher in female students. As the age level of the students increased, the anxiety disorder increased as well ($p > .05$). The anxiety levels of Coaching students were higher than those of students from other departments ($p < .05$), and the highest TELRA scores were from Sports Management students. As the grade level increased, the anxiety levels of the students increased as well. The anxiety levels of the students who did not have a personal computer, had limited access to an internet connection, and found themselves inadequate in using electronic devices were found to be high ($p < .05$). The anxiety levels of those who continued their regular physical exercises were found to be lower than those who did not exercise and their TELRA scores were found to be higher ($p < .001$). Considering that similar events may happen again in the future, universities should prioritize improving distance learning activities, and, considering the positive effect of regular exercise on anxiety, relevant government organizations should develop sports policies towards extending physical activities in society.

Keywords: Anxiety, E-Learning, Attitude, COVID-19

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Başta değerli ailem, kısa bir süre önce dünyadaki 1'nci yaşını tamamlayan yeğenim Elif Mısra ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde tamamlamış olduğum Yüksek Lisans ve Doktora eğitimlerim süresince lisansüstü danışmanlığımı yürüten hocam, kıymetli büyüğüm Doç. Dr. Özgür BOSTANCI olmak üzere, Tez İzleme Komite toplantıları ve Doktora Tezi Savunması'ndaki değerli görüşleri ile araştırmaya katkılarını sunan hocalarıma, OMÜ Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi'nin eski dekanlarından merhum M. Yalçın TAŞMEKTEPLİĞİL'e ve eğitim hayatım boyunca üzerimde emeği bulunan tüm öğretmenlerime teşekkürü bir borç bilir, saygı ve sevgilerimi sunarım.

Üstün TÜRKER

“Kıymetli dostum, merhum Samet ÇAKMAK'a ithafen...”

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Anksiyete (Kaygı) Kavramı.....	5
2.1.1. Durumluk Anksiyete	6
2.1.2. Sürekli Anksiyete	6
2.1.3. Anksiyete Bozuklukları.....	7
2.1.3.1. Ayrılma Kaygısı Bozukluğu	7
2.1.3.2. Seçici Konuşmazlık (Mutizm)	7
2.1.3.3. Özgül Fobi	8
2.1.3.4. Toplumsal Kaygı Bozukluğu (Sosyal Fobi).....	8
2.1.3.5. Panik Bozukluk.....	8
2.1.3.6. Panik Atak Belirleyicisi	9
2.1.3.7. Agorafobi (Alan Korkusu).....	9
2.1.3.8. Yaygın Kaygı Bozukluğu	9
2.1.3.9. Maddenin / İlacın Yol Açtığı Kaygı Bozukluğu	10
2.1.3.10. Başka Bir Sağlık Durumundan Kaynaklı Kaygı Bozukluğu.....	10
2.1.3.11. Tanımlanmış Diğer Bir Kaygı Bozukluğu	10
2.1.4. Anksiyete Nedenleri.....	10
2.1.5. Anksiyete Belirtileri	11
2.1.6. Anksiyete (Kaygı) Kuramları.....	11
2.1.6.1. Psikanalitik Kuram.....	11
2.1.6.2. Fenomenolojik (Varoluşçu) Kuram	12
2.1.6.3. Bilişsel - Davranışçı Kuram.....	12
2.2. Öğrenme Kavramı	13
2.2.1. Öğrenme Güçlüğü	14
2.2.2. Öğrenme Türleri.....	14
2.2.2.1. Beyin Temelli Öğrenme.....	14
2.2.2.2. Gözlem Yoluyla Öğrenme	14
2.2.2.3. Öz Yönetimli Öğrenme.....	15

2.2.2.4. Mobil Öğrenme.....	15
2.2.2.5. Kavrayarak Öğrenme	15
2.2.2.6. Elektronik Öğrenme (E-Öğrenme).....	15
2.2.3. Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler	16
2.2.4. Öğrenme ve Anksiyete İlişkisi	16
2.3. Uzaktan Eğitim Kavramı	16
2.3.1. Uzaktan Eğitimin Öğeleri.....	17
2.3.2. Uzaktan Eğitimde Teknoloji Temelli Dönüşüm (E-Dönüşüm).....	17
2.3.3. Elektronik Öğrenme (E-Öğrenme) Kavramı	18
2.3.3.1. E-Öğrenmenin Avantajları.....	19
2.3.3.2. E-Öğrenmenin Dezavantajları.....	20
2.3.3.3. Senkron ve Asenkron Öğrenme	21
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	23
3.1. Araştırmanın Modeli.....	23
3.2. Evren ve Örneklem.....	23
3.3. Veri Toplama Araçları.....	24
3.3.1. Koronavirüs Anksiyete Ölçeği (KAÖ).....	25
3.3.2. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği	26
3.4. Araştırma Süreci ve Verilerin Toplanması	27
3.5. Araştırma Verilerinin Analizi	27
4. BULGULAR.....	29
5. TARTIŞMA.....	49
6. SONUÇ	49
6.1. Sonuç	59
6.2. Öneriler.....	60
KAYNAKLAR	62
EKLER	74

SİMGELER VE KISALTMALAR

AE	: Antrenörlük Eğitimi
BSÖ	: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
CAS	: Coronavirus Anxiety Scale
DASS-21	: Depression, Anxiety and Stress Scale-21
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
DSM-5	: The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
EF	: Eğitim Fakültesi
EYTÖ	: E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği
GAD-7	: General Anxiety Disorder-7
KAÖ	: Koronavirüs Anksiyete Ölçeği
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MERS-CoV	: Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus
PHQ-9	: Patient Health Questionnaire-9
RE	: Rekreasyon Eğitimi
SARS-CoV	: Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus
SARS-Cov-2	: Koronavirüs Salgın Hastalığı (COVID-19)
SYB	: Spor Yöneticiliği
SB	: Sağlık Bakanlığı
TELRA	: Test of E-Learning Related Attitudes Scale
TF	: Tıp Fakültesi
WHO	: World Health Organization
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2. 1. Anksiyetenin Bilişsel Modeli (Clark Ve Beck, 2010)	13
--	----

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3. 1. Örnekleme Tanımlayıcı Demografik Bulgular.....	24
Tablo 3. 2. Koronavirüs Anksiyete Ölçeğinin Güvenirlik Katsayıları.....	26
Tablo 3. 3. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeğinin Güvenirlik Katsayıları.....	26
Tablo 4. 1. Koronavirüs Anksiyete Ölçeği'ne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler	29
Tablo 4. 2. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması....	29
Tablo 4. 3. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Yaş Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	30
Tablo 4. 4. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Öğrenim Görülen Bölüme Göre Karşılaştırılması	31
Tablo 4. 5. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Öğrenim Görülen Programa Göre Karşılaştırılması	31
Tablo 4. 6. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Öğrenim Görülen Sınıf Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	32
Tablo 4. 7. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Bilgisayar Sahibi Olma / Olmama Durumuna Göre Karşılaştırılması	33
Tablo 4. 8. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Uzaktan Eğitimde Kullanılan Elektronik Cihaz Tercihine Göre Karşılaştırılması.....	34
Tablo 4. 9. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Elektronik Cihaz Kullanabilme Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	34
Tablo 4. 10. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının İnternet Erişimi Düzeyine Göre Karşılaştırılması	35
Tablo 4. 11. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Düzenli Egzersiz Yapma / Yapmama Durumuna Göre Karşılaştırılması	36
Tablo 4. 12. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği'ne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler	37
Tablo 4. 13. E-Öğrenme Tutumlarının İşlevsel Anksiyetesi Olan ve Olmayanlara Göre Karşılaştırılması	37
Tablo 4. 14. E-Öğrenme Tutumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	38
Tablo 4. 15. E-Öğrenme Tutumlarının Yaş Düzeylerine Göre Karşılaştırılması.....	39
Tablo 4. 16. E-Öğrenme Tutumlarının Öğrenim Görülen Bölüme Göre Karşılaştırılması ...	40
Tablo 4. 17. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Öğrenim Görülen Programa Göre Karşılaştırılması	41
Tablo 4. 18. E-Öğrenme Tutumlarının Öğrenim Görülen Sınıf Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	42

Tablo 4. 19. E-Öğrenme Tutumlarının Bilgisayar Sahibi Olma / Olmama Durumuna Göre Karşılaştırılması	43
Tablo 4. 20. E-Öğrenme Tutumlarının Uzaktan Eğitimde Kullanılan Elektronik Cihaz Tercihine Göre Karşılaştırılması.....	44
Tablo 4. 21. E-Öğrenme Tutumlarının Elektronik Cihaz Kullanabilme Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	45
Tablo 4. 22. E-Öğrenme Tutumlarının Uzaktan Eğitimde İnternet Erişimi Düzeyine Göre Karşılaştırılması	46
Tablo 4. 23. E-Öğrenme Tutumlarının Düzenli Egzersiz Yapma / Yapmama Durumuna Göre Karşılaştırılması	47

1. GİRİŞ

Salgın hastalıklar, insanlık tarihi boyunca toplumlarda olumsuz etkiler bırakmıştır (WHO, 2020). Yeni tip ‘Koronavirüs– COVID-19 (SARS-Cov-2)’ Aralık 2019’un son günlerinde Çin Halk Cumhuriyeti’nin Wuhan kentinden başlayarak dünya üzerinde yayılmaya başlamış ve halen pandemi süreci yaşanmaya devam etmektedir. İlk kez 20. yüzyılda keşfedilen koronavirüsler (CoV) zoonotik özellikte olup, hayvanlardan insanlara bulaşma gerçekleştirerek hafif/şiddetli solunum sistemi hastalıklarına ve hatta ölümlere yol açabilen ‘A single stranded positive sense – RNA’ yapısındaki virüslerdir (Chen ve ark., 2020). CoV’lerin sebep olduğu salgın hastalıklar kronolojik olarak incelendiğinde; SARS-CoV (*Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus*) 2002 yılında Çin’de başlayarak 26 ülkeye kadar yayılmış ve 916 kişinin ölümüne sebep olmuştur. 2012 yılında ise ilk olarak Suudi Arabistan’da tespit edilen MERS-CoV (*Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus*)’un neden olduğu salgında da 27 farklı ülkede 858 kişinin ölümü kayıt altına alınmıştır (McIntosh ve Perlman, 2015). 11 Mart 2020’de DSÖ, Koronavirüs– COVID-19 (SARS-Cov-2) salgın hastalığının küresel bir sağlık krizi olduğunu ilan etti ve tüm dünyada 21. yüzyılın en ölümcül ikinci vakası olduğunu bildirdi (Goodman ve Schulkin, 2020; Washington Post, 2020; Worldometer, 2020; Faisal ve ark., 2021). 2 Ağustos 2021 itibariyle DSÖ verilerine göre 199.251.338 onaylanmış pozitif COVID-19 vakası bulunmakta ve 4.244.497 birey salgın hastalıktan ölmüştür (WHO, 2021).

Ülkemizde ise ilk pozitif vaka Mart, 2020’de tespit edilmiş ve 1 Ağustos 2021 itibariyle T.C. Sağlık Bakanlığı (SB) verilerine göre onaylanmış toplam 5.514.373 pozitif COVID-19 vakası ve 50.450 ölüm gerçekleşmiştir (TCSB, 2021). Dünya da yüksek bir yayılma hızı gösteren COVID-19 pandemisi, başta sağlık olmak üzere, turizm, siyaset, spor ve sanat, ekonomi ve eğitim gibi birçok alanı olumsuz yönde etkilemiştir.

COVID-19 pandemisinin oluşturduğu bu olumsuzluklar sebebiyle birçok ülkede hükümetler vatandaşlarının sağlık durumlarını korumak, bireysel veya kitlesel izolasyonu sağlayabilmek için karantina önlemleri almış ancak başta eğitim, sağlık ve ekonomi gibi alanlardaki faaliyetlerin sekteye uğramaması için önemli adımlar atmıştır.

Özellikle her yaş kademesinde eğitim-öğretim faaliyetleri dijital ortama

aktarılarak (Zoom, Classroom, Microsoft Teams, Skype veya eğitim kurumlarının kendi yazılımları) eğitimin sürdürülebilirliği sağlanmıştır (Agnoletto ve Queiroz, 2020). Uzaktan eğitim faaliyetlerinde kullanılan bu E-Öğrenme sistemleri ile hem bireylerin kendilerini izole etmeleri, hem de pandemiden kaynaklı akademik beklentilerinin aksatılmadan karşılanması amaçlanmıştır. Uzaktan eğitim ve E-Öğrenme hizmetleri; ilk, orta ve yükseköğretim düzeyinde, hizmet içi eğitim ve yabancı dil öğretiminden, engelli bireylerin eğitime kadar çok çeşitli öğrenme-öğretme teknolojilerinin kullanımına dayanmaktadır (Simonson ve ark., 1999; Akcil ve Bastas, 2020).

Mevcut süreçte eğitim-öğretim faaliyetlerinin aksatılması durumunda bireyler akademik gelişimlerini istenilen seviyede tamamlayamaz, gelecek-yaşam kaygıları artabilir ve dolayısıyla toplumlar olumsuz yönde etkilenebilir. Bu sebeple COVID-19 pandemisinden kaynaklı eğitim-öğretimdeki bu olumsuzluğu minimum düzeye indirebilmek amacıyla E-Öğrenme, çevrimiçi öğrenme, mobil öğrenme, senkron veya asenkron öğrenme gibi yöntemler kullanılarak hem eğitim-öğretim devam ettirilmiş hem de hastalığın yayılma hızının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Koronavirüs pandemisi, dijital cihazların, çevrimiçi kaynakların, sosyal medya teknolojisinin ve E-Öğrenme sistemlerinin daha işlevsel kullanımı için bireyleri teşvik edici önemli bir unsur olmuştur (Akcil ve Bastas, 2020; Daniel, 2020).

COVID-19 pandemisiyle birlikte eğitim-öğretimdeki bu hızlı dijital dönüşümün üniversite öğrencileri üzerindeki etkileri bilim insanlarının araştırma konusu olmuş ve E-Öğrenmeyi etkileyen tüm unsurları belirlemeye yönelik araştırmalar planlanmaya başlanmıştır. Yerli ve yabancı literatür incelendiğinde; Koronavirüs– COVID-19 (SARS-Cov-2) pandemisi ile ilişkili olarak Khalilia (2020) farklı akademik birimlerdeki yükseköğretim öğrenciler, sağlık bilimleri öğrencilerinde (Olum ve ark., 2020; Ibrahim ve ark., 2021; Oducado & Soriano, 2021) ve Eğitim Fakültesi (Akcil ve Bastas, 2020) öğrencilerinin E-Öğrenme tutumlarına yönelik çalışmalara rastlanmıştır.

Koronavirüs pandemisiyle, dünyanın birçok ülkesinde farklı veya eş zamanlı olarak eğitim-öğretim faaliyetlerinde gerçekleşen bu dijital dönüşüm, bireylerin sağlıklarının korunması açısından önemli ve olumlu bir adım olsa da, kişiler üzerinde stres, depresyon, anksiyete gibi psikolojik semptomların hangi düzeylerde etkilendiği merak konusu olmuş ve bu etkilere yönelik birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Özellikle üniversite öğrencileri üzerinden yapılan yerli ve yabancı çalışmalarının

sonuçları dikkat çekicidir. Çinli üniversite öğrencilerinin %24,9'unda anksiyete bozukluğu (Cao ve ark., 2020), Bangladeşli üniversite öğrencilerinde hafif ile şiddetli depresif semptomlar ve %88 oranında anksiyete belirtileri (Islam ve ark., 2020; Faisal ve ark., 2021), New York'ta okuyan üniversiteli öğrencilerin %63'ünde yüksek depresyon ve %52.2'sinde yüksek anksiyete (Rudenstine ve ark., 2021), Rus ve Belaruslu üniversite öğrencilerinde yüksek düzeyde anksiyete (Gritsenko, 2020) ve ülkemizde Tıp Fakültesi öğrencilerinde yapılan çalışmada ise orta düzeyde anksiyete görüldüğünü (Yakar ve ark., 2020) bildiren çalışmalar pandeminin etkisini ortaya koymaktadır.

Literatürdeki çalışmaların büyük çoğunluğunda DASS-21 (*The Depression, Anxiety and Stress Scale*), PHQ-9 (*Patient Health Questionnaire*) veya GAD-7 (*Generalized Anxiety Disorder-7*) gibi bireylerde genel psikolojik semptomları belirleyen ölçme araçları kullanılmıştır (Moghanibashi, 2020; Zhou ve ark., 2020; Cao ve ark., 2020; Huang ve Zhao, 2020; Ueda ve ark., 2020; Liu ve ark., 2019; Sigdel ve ark., 2020; Kazmi ve ark., 2020; Qian ve ark., 2020; Shevlin ve ark., 2020; Odriozola ve ark., 2020; Agberotimi ve ark., 2020; Mazza ve ark., 2020). Bu ölçme araçları stres, anksiyete veya depresyon düzeyi hakkında bilgi vermekte ancak bu semptomların temelinde bulunan belirtileri veya sebepleri açıklayamamaktadır. Bununla birlikte yukarıda bildirilen ölçekler COVID-19'a yönelik geliştirilen bir ölçme aracı olmaması da önemli bir durumdur.

Literatürde yukarıda bahsedilen güncel çalışmaların yanı sıra pandeminin öğrencilerde oluşturduğu psikolojik etkilerinin E-Öğrenme tutumlarına etkisini araştıran sınırlı düzeyde çalışma bulunmaktadır (Siron ve ark., 2020; Hasan ve Bao, 2020; Fawaz ve Samaha, 2020; Singh ve ark., 2021; Saddik ve ark., 2020). Fakat uygulamalı ders sayısının oldukça fazla olduğu disiplinlerde (sağlık, sanat, mühendislik) özellikle de spor bilimlerinde okuyan öğrencilerin anksiyete düzeylerini belirleyen ve bu durumun E-Öğrenme tutumlarına olan etkisini inceleyen, farklı demografik özelliklere göre sınavan kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Tüm bu bilgiler ışığında araştırmamızda; Türkiye'de spor bilimleri alanında farklı üniversitelerde ve bölümlerde eğitimine devam eden öğrencilerin pandemi sürecinde anksiyete bozukluklarının belirlenmesi, eğer anksiyete bozuklukları varsa bu durumu oluşturan belirtilerin açıklanması (uyku problemi, iştahsızlık, donukluk, mide bulantısı, sersemleme), anksiyete bozukluğu bulunan veya bulunmayan

bireylerde memnuniyet, kullanışlılık, motivasyon ve teknoloji kullanma eğilimi gibi E-Öğrenme tutumlarının ne düzeyde olduğu, anksiyete bozukluğu ve E-Öğrenme tutumlarının bağımsız değişkenlere göre karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu araştırmada ortaya çıkacak bulguların literatüre bir özgünlük kazandırabileceği ve özellikle uygulamalı alanlarda eğitim-öğretim faaliyetlerine devam eden alanlar için benzer süreçlerde üniversitelerin ne gibi önlemler alabileceği yönünde kazanımlar sağlayabileceği ön görülmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Anksiyete (Kaygı) Kavramı

Anksiyete, yaşadığımız toplumda sıklıkla denk geldiğimiz endişe, bunaltı, sıkıntı veya kaygı sözcüklerinin eş anlamlısıdır. Ruh sağlığı alanındaki bilim insanları kaygının yerine ‘anxiety’ yani Türkçe karşılığı ‘anksiyete’ kavramını kullanmaktadır (Uzun, 2015; Algur, 2019).

Anksiyete kavramına yönelik literatürde farklı tanımlamalara rastlanmaktadır (Noyes ve Hoehn-Saric, 1998; Sayar, 2000; Beck ve Emery, 2005; Başaran, 2008; Tuğrul ve Cihad, 2008; Öz, 2018). Psikolojinin en önemli alt disiplinlerinden biri olan psikanalizin kurucusu Freud’a göre anksiyete; birden fazla problemin bir araya gelmesiyle oluşan düğüm noktasıdır ve bu belirsizliğin çözülmesiyle ruhsal varlığımız gün yüzüne çıkacaktır (Geçtan, 2002). Diğer bir ifadeyle, bireylerin kendileri için tehlikeli olduğunu düşündükleri bir durum veya olay karşısında, insanın kendi kendisini koruma içgüdüyle organizmanın harekete geçmesini sağlayan biyolojik bir uyarıcı görevindedir (Beck ve Emery, 2005; Yaşa, 2019).

Anksiyete, psikanaliz disiplininin ilk zamanlarında biyolojik temelli olarak incelenmiş ancak Freud zamanla anksiyetenin tanımlamalarında değişiklikler yapmıştır. ‘Tutukluk, Semptomlar ve Kaygı’ makalesinde; anksiyeteyi egonun bir işlevi olarak ifade etmiştir. Ego olgusunun, üç farklı tehlike ile sürekli karşı karşıya geldiğini ve bu tehlikelere karşı üç tür anksiyete geliştirdiğini açıklamıştır. Gerçeklik anksiyetesinin, engellemeler ve dış etkenlerden gelebilecek saldırıları önlemeye yönelik, nevrotik anksiyetenin, içgüdüsel ve gerçek olmayan istemlere yönelik ve vicdani anksiyetenin, süperegonun cezalandırılması tehlikesine yönelik ego geliştirdiğini açıklanmıştır (Çiftçi, 2019).

Anksiyete ve korku kavramları sıklıkla günümüzde anlam bakımından karıştırılmaktadır. Freud, kaygı ve korku arasındaki farkı; korku, çevreden gelme ihtimali bulunan gerçek bir tehdit veya tehlike durumunda gösterilen tepki olarak ifade etmiştir. Kaygıyı ise, insanın bilinçaltında tehlike veya tehdit niteliğinde değerlendirilen duruma karşı verilen cevap olarak tanımlanmıştır. Kaygının herhangi bir sebebinin bulunmaması ve mantığa aykırı olması aralarındaki bu farkı ortaya koymaktadır. Ancak kaygı esnasında oluşan belirtilerin, korku sırasında da görülmesi aralarında benzer ortak özelliklerin olduğunu göstermektedir (Spielberger ve Diaz-

Guerrero, 1986; Yaşa, 2019). Beck ve Emery (2005), korkunun gerçekte var olan tehdit edici bir duruma karşı zihinsel bir değerlendirmeyi barındırdığını, anksiyetenin ise değerlendirme durumuna gösterilen bir duygusal tepki olduğunu ifade etmiştir. Diğer bir ifadeyle; korkunun duygusal bir tepkiden daha çok zihinsel bir süreç olduğunu, anksiyetenin ise belirli bir durumda bireyde gerginlik meydana getiren duygusal bir reaksiyon olduğunu belirtmiştir. Anksiyete ve korkuyu birbirinden ayıran bir diğer unsurun da, tehlike durumunun düzeyini belirlemek için korkunun kullanıldığı, anksiyetenin ise, korku kişiyi etkisi altına aldığı anda bireyde oluşan rahatsızlık hissi şeklinde açıklamıştır.

2.1.1. Durumluk Anksiyete

Durumluk anksiyete, ciddi ve tehlikeli olarak anlandırılan olaylar ya da durumlar öncesinde veya esnasında oluşan, genel olarak mantıksal nedenlere bağlı ve sebebi diğer bireyler tarafından da anlaşılabilen bir anksiyete türüdür (Başaran, 2008). Başka bir deyişle, çevreye bağlı stres etkenleri neticesinde oluşan, genellikle mantıksal bir temele dayanan, toplumdaki diğer bireyler tarafından anlaşılabilen ve olay ya da durumla alakalıdır (Öner ve Lekompte, 1998). Durumluk anksiyete türünde, insanın kendisini tehlikede hissettiğinde, tehdit edici durumlarda ve çevresel bazı nedenlerle oluşan; bu nedenlere bağlı problemler veya kaygılar ortadan katıldığı anda veya gereksinimler giderilince kendiliğinden yok olan tepkilerdir (Güngör, 2008).

2.1.2. Sürekli Anksiyete

Sürekli anksiyetede, çevresel etkenlerle ilişkili olmaksızın, sürekli huzursuzluk, mutsuzluk, bunaltı veya stres durumlarının görüldüğü bir anksiyete türüdür ve kronik kaygı olarak da adlandırılmaktadır. Bu anksiyete türünün yüksek düzeyde görüldüğü kişilerde negatif düşünceler ve hisler yoğunlukla görülmektedir ve diğer insanlara ya da durumlara karşı incinme eşikleri oldukça düşük düzeyde (Öz, 2017) ve durumluk kaygıyı da daha yoğun ve anlık olarak tekrarlanma biçiminde sık sık yaşadıkları bilinmektedir (Başaran, 2008).

Sürekli kaygı durumu, insanı diğerlerinden ayıran ona ait bir nitelik gibidir. Bazı olaylara veya durumlara yönelik daha şiddetli bir şekilde kendini gösterse de, bireyde anksiyete olma durumu her zaman için mümkündür. Sürekli anksiyete seviyesi olan insanlar, gerçekte var olan tehlikeye ya da tehlide orantısız düzeyde tepkiler de gösterebilmektedir (Baltaş ve Baltaş, 2008).

2.1.3. Anksiyete Bozuklukları

Anksiyete bozuklukları, bireyin bilinen herhangi bir nörolojik veya organik işlev bozukluğuna bağlı olmayan zihinsel veya kişilik rahatsızlıkları yani psikonevrotik bozukluklar kapsar. Kişinin var olan gerçeği değerlendirme yetisini kaybetmediği, antisosyal davranış bozuklarının görülmediği ve psikososyal stres etkenleriyle bağlantılı olarak ortaya çıkan ruhsal bozukluklar literatürde nevrotik bozukluklar olarak tanımlanmıştır. İnsanlarda görülen anormal davranışlara yönelik bazı sınıflandırma sistemleri ve kriterleri bulunmakta ve en yaygın olarak DSM-5 (*The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*) kullanılmaktadır (Kalyon, 2018). Aşağıda alt başlıklar halinde anksiyete bozuklukları türlerinden sırasıyla bahsedilmiştir.

2.1.3.1. Ayrılma Kaygısı Bozukluğu

Kişinin, yakın çevresinde değer verdiği bir bireyle uzaklaşmaları veya evinden ayrılma ihtimaline yönelik gerçekleşen aşırı kaygı durumudur. Kişi, bu ihtimallerin gerçekleşme korkusundan dolayı iş yerine, eğitim kurumuna veya sosyal yaşantısındaki başka yerlere gitmek için evden uzaklaşmayı istememektedir. Kendisi için önemli veya değerli gördüğü kişilerle sürekli beraber olmayı istemesi ve ayrılma durumu gündeme geldiğinde kaygıyla birlikte fiziksel belirtiler de görülebilmektedir (APA, 2014).

2.1.3.2. Seçici Konuşmazlık (Mutizm)

Seçici konuşmazlık, kişinin konuşma becerisinin bulunduğu halde, kendisinden konuşmasının beklendiği okul ve iş yeri gibi toplumsal ortamlarda devamlı olarak konuşamıyor olması durumudur. Bu tür bozukluklar bireyin sosyal ve toplumsal hayatını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Örneğin; seçici konuşma bozuklukları bulunan bazı çocuklar, evlerinde yakın aile bireyleriyle iletişim kurabiliyorken, toplum içerisinde ise karşı tarafıyla konuşma başlatmayabilir veya sorulan sorulara cevap vermeyebilir. Çoğunlukla yüksek seviyede toplumsal anksiyete ile görülen bu bozukluğa, ciddi düzeyde utangaçlık, toplum içerisinde utanma hissi, sosyal ortamlardan uzaklaşıp içe dönüklük, öfke patlamaları ve ağır seviyelerde olmayan karşıtlık davranışı eşlik edebilmektedir. Seçici konuşmazlık bozukluğuna tanı konulabilmesi için bireyin en az bir ay süreyle gözlenmesi gerekmektedir (APA, 2013; Kalyon, 2018).

2.1.3.3. Özgül Fobi

Çevremizdeki nesnelere kaynaklı, mantıksal bir temeli olmayan basit (özü) bir korku fobisi olarak tanımlanmaktadır (Ramaiah, 2005). İnsanda korku meydana getiren obje veya olay çoğu zaman, doğrudan kaygı veya korku oluşturmaktadır. Birey kendisinde korku oluşturan bu durumdan veya nesneden kaçabilir veya şiddetli düzeyde bir korkuya katlanmak durumunda kalır. Özü fobi bozukluğu bulunan kişilerin objelere veya olaylara gösterdiği yoğun korku hissi, bu bozukluğun görülmediği bireylere kıyasla orantısızdır (APA, 2014). Çoğunlukla bebeklik döneminde veya çocukluk çağlarında rastlanmaktadır ancak, yetişkinlik düzeyine kadar da devam edebilir ve semptomlara rastlanmayan belirli periyotlardan sonra tekrar ortaya çıkabilmektedir (Ramaiah, 2005; Algur, 2019).

2.1.3.4. Toplumsal Kaygı Bozukluğu (Sosyal Fobi)

Sosyal fobide, kişinin korku hissine kapılmasına neden olan temel faktörler; toplum içerisinde küçük düşeceğine, bunaltı hissi duyacağına veya utanç duyacak bir biçimde davranacağına yönelik kaygıdır (Berman ve Schneier, 2004; Köroğlu, 2011). Bu anksiyete bozukluğunun görüldüğü bireyler, endişe duydukları sosyal ortamlarda kendilerine çok fazla yoğunlaşırlar ve öz eleştiri eğilimleri yükselir. Böylece bireyde, kızarma, çarpıntı, terleme ve titreşim gibi fiziksel bazı değişimler yaşanır (Dilbaz, 2000). Toplumsal kaygı, fobik anksiyete bozuklukları içerisinde bireyin mevcut potansiyelini en fazla olumsuz etkileyendir. Çünkü bireyin diğer insanlarla ve sosyal yaşantısındaki etkileşimini doğrudan etkilemektedir. Eğer sosyal fobi şiddeti yüksek düzeylere ulaşmışsa; kişinin mesleki kariyerini, terfilerini veya eğitim hayatını olumsuz yönde etkiler ve tüm bunların sonucunda insanın yalnızlaşmasına ve kendisini toplumdan izole etmesine sebep olur (Gruber ve Heimberg, 2007). Yüksek seviyede toplumsal kaygı skoruna sahip öğrencilerin akademik performanslarında düşüşler görüldüğü, sınıf içerisinde veya bir konferans salonunda sözel sunumlardan kaçındıkları, kolayca gözlenebilen depresif belirtiler gösterdikleri (Elhadad ve ark., 2017) ve diğer akranlarına göre düşük seviyelerde psiko-sosyal uyuma sahip oldukları (Alhamad ve ark., 2017) literatürdeki çalışmalarda bildirilmiştir.

2.1.3.5. Panik Bozukluk

Yineleyici ve beklenmedik anormal davranışlar olarak tanımlanan panik bozukluk, kişide aniden başlayıp kısa bir süre içerisinde şiddetli düzeylere ulaşan bir durumdur. Panik ataklar, yoğun bir korku hissi veya rahatsızlıkla birlikte görülen fiziksel veya zihinsel belirtilerle kişide kendini gösterir (APA, 2013). Panik bozukluklardaki birçok semptomun tıbbi rahatsızlıklardaki durumlarla benzerlik göstermesi sebebiyle fiziksel rahatsızlıklardan ayırmak ve teşhis etmek zordur (Jakubec ve Taylor, 1999; Kalyon, 2018). Panik bozukluk anksiyetisi bulunan bireyler yaşamlarında toplumsal, sosyal, ekonomik, eğitim ve meslekleriyle ilişkisinde sık sık ve yoğun olarak sorunlar yaşamaktadır. Anksiyete bozuklukları sebebiyle bir kliniğe müracaat eden kişiler arasında en yüksek ve en fazla rastlanan türdür (APA, 2013).

2.1.3.6. Panik Atak Belirleyicisi

Görüldüğü andan itibaren kısa bir süre içerisinde doruğa ulaşan, fiziksel ve bilişsel toplam 13 semptomdan oluşan dizelgeden en az dördünün ya da daha fazlasının meydana geldiği, şiddetli ve yoğun bir korku veya içsel sıkıntıların eşlik ettiği bir durumdur. Dizelgedeki bu 13 semptomun 11'i çarpıntı, terleme gibi fiziksel belirtileri, 2'si kontrolü kaybetme durumunu, çıldırmak veya yaşamı yitirme korkusu gibi zihinsel belirtileri kapsar. Panik atak, ruhsal veya psikolojik bir bozukluk olmamakla birlikte, beklendik ve beklenmedik olmak üzere ikiye ayrılır. Beklendik panik atakta tetikleyici bir unsur varken, beklenmedik panik ataklarda belirgin bir tetikleyici etken bulunmamaktadır (APA, 2013; Kalyon, 2018).

2.1.3.7. Agorafobi (Alan Korkusu)

Agorafobinin literatürde çoğunlukla kullanılan en yaygın tanımı açık alan korkusudur (Boyd ve Crump, 1991; Scrignar, 1991; Kalyon; 2018). Agorafobisi bulunan tanısı konulmuş bireyler, toplu taşıma araçlarını kullanma, açık veya kapalı alanlarda ve kalabalıkta ortamlarda bulunma, sırada bekleme, alışveriş merkezlerinde ve insan trafiğinin yoğun yaşandığı bölgelerde bulunma, yürüyen otomatik merdivenler, evde yalnız kalma gibi durumlardan yoğun korku hissine kapılır veya kaçınma davranışı göstermektedir (Butcher ve ark., 2013).

2.1.3.8. Yaygın Kaygı Bozukluğu

Yaygın kaygı bozukluğu, sürekli olarak geleceğe yönelik kaygı niteliği taşıyan düşünceler, hisler, kronik gerginlikler, evhamlar ve kontrol edilemeyen huzursuzluk semptomlarının görülmesi yaygın kaygı bozukluğu anlamına gelmektedir. Yaygın

kaygı bozukluğu bulunan kişiler neredeyse sürekli olarak ruhsal endişeleri nedeniyle yılmış ve öfkeli olurlar (Butcher ve ark., 2013; Algur, 2019). Psikolojik semptomlarının yanı sıra bazı bireylerde yüz ve kulak kızarıklığı, kalp ritminde hızlanma ve çarpıntı, ağız kuruluğu veya tükürük azlığı, göğüs sıkışması veya nefes zorluğu, çeşitli bağırsak ve mide rahatsızlıkları, kas ve kemik ağrıları, gözlerde seğirme, çabuk yorulma gibi fiziksel belirtiler de görülebilmektedir (Davison ve Neale, 2004).

2.1.3.9. Maddenin / İlacın Yol Açtığı Kaygı Bozukluğu

Madde bağımlılığından kaynaklık geçici bilinç kaybı, ihtiyaç duyma veya ilaç tedavisine bağlı olarak meydana gelen panik ya da kaygı semptomlarını kapsayan anksiyete türüdür (APA, 2013).

2.1.3.10. Başka Bir Sağlık Durumundan Kaynaklı Kaygı Bozukluğu

Kişilerde başka bir sağlık probleminin fizyolojiyle ilgili etkilerinin bir sonucu olarak meydana gelen bir anksiyete bozukluğudur. Bireyde anksiyete durumu başlamadan önce bir sağlık problemi varsa ve bu başka bir sağlık probleminin kaygıya yol açtığı düşünülüyor veya biliniyorsa, başka bir sağlık durumuyla ilişkili kaygı bozukluğunun tanısı yapılmalıdır (APA, 2013; Kalyon, 2018).

2.1.3.11. Tanımlanmış Diğer Bir Kaygı Bozukluğu

Bireyin toplumsal ve meslekle ilgili işlerde veya yaşamındaki diğer alanlardaki işlevselliğinde belirgin bir performans düşüşü ve klinik açıdan belirgin bir bunaltı yaşadığı, anksiyete bozukluğu belirtilerinin baskın olarak görüldüğü fakat bu semptomların kaygı bozuklukları tanı kümesindeki herhangi bir tanının ölçütlerini tam karşılamadığı durumlarda bu kaygı bozukluğu türü kullanılmaktadır. Bu tür, kişiye tanı konulamadığında özel nedenin klinisyenlerce tartışılmak istendiği bir kaygı bozukluğudur (APA, 2013).

2.1.4. Anksiyete Nedenleri

Kaygı bozukluklarının nasıl meydana geldiğini ve neden oluştuğunu anlayabilmek için bir dizi etkenin incelenmesi gerekmektedir. Genetik eğilimler ve bireyin yetişme biçimi, bilinçaltında gerçekleşen iç çatışmalar, şartlanmayla gerçekleşen öğrenilmiş korkular ve tehditler, fiziksel rahatsızlıklar gibi etkenler kaygının temel kaynağı olarak belirtilmektedir (Sheehann, 1999; Uğurcu, 2015). İnsan

hayatındaki belirsizlikler de kaygının sebeplerinden bir diğeri. Çünkü kaygı, sebebi bilinmeyen bir endişe duygusu olarak açıklanmaktadır (Özerkan, 2003). Bireyin gelecekte kendisini nelerin beklediğini tahmin edememesi, olumsuz yaşantı düşünceleriyle yüzleşebileceğinin bilincinde olması ve ne yapacağına dair hiçbir fikrinin bulunmaması insanlarda kaygıya sebep olabilmektedir (Cüceloğlu, 2012).

2.1.5. Anksiyete Belirtileri

Korku veya endişe hissine benzer özellikler taşıdığı şeklinde açıklanan anksiyete bireyde, hafif bir seviyeden yüksek panik derecesine kadar farklı yoğunluk düzeylerinde kendini gösterebilir (Beck, 2006). Kaygı bozuklukları bulunan kişilerde anksiyete düzeyinin yükseliş eğilimine girmesiyle birlikte dikkat dağınıklığı, hafıza problemleri ve aşırı uyarılmışlık gibi bilişsel, el- ayak titremesi, sıcaklıktan bağımsız gerçekleşen terleme ve kalp ritmi bozukluğu gibi somatik semptomlar ortaya çıkabilmektedir. Tüm bu belirtiler anksiyete esnasında bireyin tehlike veya tehdit durumuna karşı savunma mekanizmasını devreye sokma çabası veya kaçmak düşüncesiyle görülebilmektedir (Öztürk ve Uluşahin, 2015; Yaşa, 2019).

2.1.6. Anksiyete (Kaygı) Kuramları

Literatürde anksiyeteye yönelik genel tanımlamalar göz önünde bulundurulduğunda; bireyin bebeklik döneminden başlayıp yetişkinlik evresine gelinceye kadar geçirdiği süre içerisinde bilişsel veya çevresel birçok unsurun etkileşimiyle meydana gelen kaygı bozuklukları anksiyete olarak tanımlanabilir. Anksiyetenin nedenleri ve teorik yapısına yönelik yaklaşımlara aşağıda yer verilmiştir.

2.1.6.1. Psikanalitik Kuram

Modern psikoterapinin temellerini oluşturan psikanalitik paradigmaya göre, bireyin duygusal tepkilerinin temelinde biyolojik özelliklerinin belirleyici olduğu, yine fizyolojik kökenli saldırganlık ve cinsellik içgüdüleri ise psikolojik ve davranışsal tepkileri tanımlamada belirgin faktörlerdendir (Türkçapar, 2011). Psikanalitik paradigmanın ilk zamanlarında biyolojik kökenli bir olgu olarak incelenen kaygı, topografik kuramın yerini yapısal kurama bırakması ve gelişmesiyle birlikte egonun bir işlevi olarak tanımlanmış ve psikolojik bir olguya dönüşmüştür (Geçtan, 2000; Acar, 2019).

Psikanalitik paradigma, nevrotik semptomların, davranışın belirgin ve görünen özelliklerinin ötesinde simgesel bir anlam ifade ettiğini açıklamaktadır. Bireyin

kendisini 'kötü' olarak nitelendirmesi kişide kaygı oluşturmakta ve bastırma, yansıtma, yer değiştirme gibi savunma mekanizmalarını çalıştırmaktadır (Weanar, 2003). İçsel çatışmanın psikolojik sistemi tehdit edecek düzeye ulaşmasının engellenmesinde savunma mekanizmaları görev alır. Bireydeki stres ve endişe tehdit edici seviyelere ulaştığında enerji psikolojik kontrolü kaybeder ve denge yok olur. Dikkat ve adaptasyon gerçekleşmez, gecikmeler yaşanır ve anksiyete oluşur. Psikojenik çatışma ile biyolojik belirtilerinin oluşmasında stres, köprü görevi görmektedir (Kırlı, 2000).

2.1.6.2. Fenomenolojik (Varoluşçu) Kuram

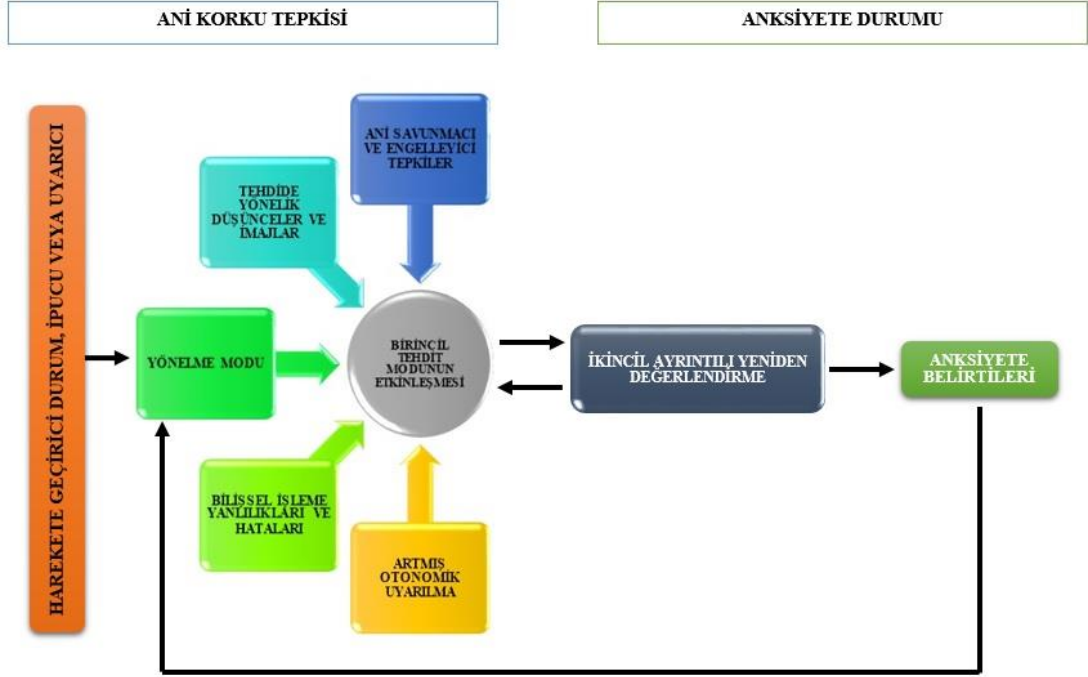
İnsanın var oluşunun temelinde anksiyete vardır ve varoluşa karşı yokoluş gerçeğinin kişide algılanmasıdır. Diğer bir ifadeyle, kişinin var oluşunu yitirebileceği, kendisini ve yaşantısını tümünden kaybedebileceği ve hiçlik durumunun bilincinde kalması anlamına gelmektedir. Korku, kişinin kendi varlığının dışında çevresel bir tehlikeye karşı gösterilen tepki, anksiyete ise doğrudan var oluşuna, kendi öz benliğine karşı bir tehdit algısıdır. Anksiyete ontolojiktir ancak korkuda böyle bir durum mevcut değildir. İnsanlardaki korku, diğer duygular gibi araştırılabilir ancak anksiyete varoluşa tehdit olarak algılanabilir (Nemiah, 1988; Öztürk ve Uluşahin, 2008; Akt., Kesen, 2014).

2.1.6.3. Bilişsel - Davranışçı Kuram

Bilişsel terapinin temelleri Aaron Beck tarafından 1960'lı yıllarda depresyon tedavisi için atılmıştır. Depresif kişiliğin, kendisine, dünyaya ve geleceğe dönük düşüncelerini olumsuz yönde etkileyen depresif bir şema ile yaşamını irdelediğini öne sürmüştür (Rehm, 1990; Akt., Kalyon, 2018). Beck, bireylerin olayları algılama ve yorumlama biçimlerindeki değişikliklere göre duygusal tepkilerinin farklılaşabileceğini belirtmiştir (Corey, 2008).

Bilişsel terapi, zihinsel yapı bozuklukları, olay veya durumları algılama ve değerlendirmedeki mantıksal çözümlene hataları gibi konuları çalışmaktadır. Ruhsal problemler yaşayan bireyin kendisini, yaşantısını, dünyayı ve geleceğini algılaması ve değerlendirmesi hatalı ve yanlış varsayımlara dayanır. Bu sebeple bilişsel terapide amaç; bireyin çocukluk dönemine kadar giden kalıplaşmış algılama ve değerlendirme kriterlerinin değiştirilmesini, olumlu yönde alternatif düşünce yapısı kazanmasını,

danışanın kendisine, dünyaya ve geleceğe daha esnek bir bakış açısıyla yaklaşmasını sağlamaktır (Öztürk ve Uluşahin, 2008; Reinecke ve ark., 2015).

Şekil 2. 1. Anksiyetenin Bilişsel Modeli (Clark Ve Beck, 2010)

2.2. Öğrenme Kavramı

Öğrenme, en genel ifadeyle yaşantı ürünü ve nispeten kalıcı izli davranış değişikliği olarak tanımlanır (Gagne ve Driscoll, 1988; Akt., Fıstıkçı, 2019). Bireyin davranışlarında gözlemlenebilir bir değişim gerçekleşmesi ve bu değişimin; nispeten devamlılığını sürdürmesi ve yaşantıyla kazanılması öğrenmenin ortak özellikleridir (Senemoğlu, 2013).

‘Deneyim veya yaşantı sonucu gerçekleşen davranış değişikliği’, ‘bilgi edinme veya çalışma yoluyla elde edilen bilgi’, ‘çalışma, öğretme, öğretim veya deneyim yöntemiyle bilgi edinme veya beceri kazanımı’, ‘davranışın değişime uğradığı, şekillendiği veya kontrol altına alındığı bilgi edinim süreci’, ‘anlamanın çeşitli kaynaklardan deneyim edinmeye dayanarak yapılandırıldığı bireysel bir süreç’ öğrenmeye yönelik yapılan farklı tanımlardır (Pritchard, 2013).

Bu tanımlamalardan esinlenerek öğrenmeyi, bireyin doğumuyla birlikte başlayıp ölümüne kadar devam eden süreçte formal veya informal yöntemlerle kuramsal olarak edindiği bilgi ve becerilerin uygulama ile değişikliğe uğraması şeklinde tanımlayabiliriz.

2.2.1. Öğrenme Güçlüğü

Öğrenme güçlüğü kavramı Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2000) tarafından; yazılı ya da sözlü dili anlamak ya da kullanabilmek için ihtiyaç duyulan bilgi alma süreçlerinin en az birinde veya birkaçında meydana gelen ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, odaklanma ya da matematiksel işlemleri gerçekleştirmede yetersizlik sebebiyle, bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi şeklinde tanımlanmıştır. APA (2013)'ya göre öğrenme güçlüğü, sözcüklerin doğru ve akıcı bir biçimde okunması, okuduğunu anlama becerisi, yazılı anlatım ve yazım, aritmetik hesaplama, matematiksel akıl yürütme gibi temel akademik becerileri kazanmada yaşanan kritik güçlüklerdir.

Literatürde yapılan genel tanımlamalar incelendiğinde öğrenme güçlüğü; Mazzocco (2007)'ya göre biyolojik tabanlı, üzerinde henüz uzlaşmış ve formal bir tanımı bulunmayan davranışsal bir durum, Fusch ve ark. (2003)'na göre sebepleri tam olarak belirli olmaksızın beklenmedik, tipik olmayan öğrenme başarısızlığının görülmesi, NJCLD (1988)'e göre ise duyuşal bozulma, zekâ geriliği, sosyal ve duygusal problemler gibi durumlar veya kültürel farklılıklar, yetersiz ve uygun olmayan eğitim – öğretim faaliyetleri gibi dış etkenlerle birlikte ortaya çıkabilecek bir durum şeklinde tanımlanmıştır (Akt., Akdeniz, 2018).

2.2.2. Öğrenme Türleri

İnsanların öğrenme davranışlarındaki bireysel farklılıklardan dolayı literatürdeki altı öğrenme çeşidine yönelik açıklamalara aşağıda yer verilmiştir.

2.2.2.1. Beyin Temelli Öğrenme

Ben merkezci eğitim yaklaşımıyla açıklanan beyin temelli öğrenme, her öğrenme durumunun temelinde beyinsel aktivitelerin bulunduğu varsayımıyla, öğrenmenin nörofizyolojik açıdan araştırılmasını önerir. Bu yaklaşımın eğitim — öğretim ortamına aktarılmasıyla kişide meydana gelen davranış değişikliğine farklı bir bakış açısı sunmaktadır (Usta, 2018).

2.2.2.2. Gözlem Yoluyla Öğrenme

En genel ifadeyle bu yaklaşıma göre birey; kendi davranışlarını gözlemleyip yine kendi kriterleriyle karşılaştırarak değerlendirebilir ve bunun sonucunda davranışlarında düzenleme yoluna başvurur. Gözlem yoluyla öğrenmede dört ana

unsur bulunmaktadır. Bunlar; dikkat, hatırlama, uygulama ve güdülemedir (Aydın, 2010).

2.2.2.3. Öz Yönetimli Öğrenme

Öz yönetimli öğrenme yaklaşımı, öğrenen kişinin öğrenimini yönlendirebilme ve yönetebilme becerisidir. Aslında bu durum hayatın her aşamasında öğrenme süreçleri için en temel ilkelerden biridir. Öğrenen bireyin, bireysel düşünme süreçlerini kontrol edip, bilgi ve beceri birikimleri de oldukça önemlidir. Öğrencilerin öz yönetimli öğrenme sürecine yönelik aşamalar aşağıda açıklanmıştır (Ulusoy, 2016) :

- Öğrenme stratejilerini tanımlayabilme
- Öğrenme kaynaklarını tanımlayabilme
- Kendi öğrenme gereksinimlerini belirleyebilme
- Öğrenme amaçlarını belirleyebilme.

2.2.2.4. Mobil Öğrenme

21'nci yüzyılın ilk yıllarından itibaren teknolojiye yaşanan önemli değişimlerle, yeni nesil mobil cihaz ve teknolojileri pozitif yönde ivmeler yakaladı. Böylece elektronik ortamlarda verilen görev ve sorumluluklar artık mobil cihazlar üzerinden de uygulanmaya hatta takip edilmeye başlandı. Hayatın her alanını değişime zorlayan bu teknolojik gelişmeler eğitim alanını da doğrudan etkiledi. Literatüre yeni bir kavram olarak giren mobil öğrenme, mekan ve zamanda bağımsız olarak, mobil cihazla ve bireyler ile birlikte eğitim - öğretim faaliyetlerinin desteklenmesi anlamına gelmektedir (Kantaroğlu, 2017).

2.2.2.5. Kavrayarak Öğrenme

Bu yaklaşıma göre öğrenmede bilinçaltı, yaşantı ve zekânın önemi oldukça fazladır. Konuyla ilgili öğeler ve bu öğeler arası problemleri çözebilecek özellikteki bağlantılar öğrenme öncesinde kişinin zihninde bulunmazken, öğrenme gerçekleştiği esnada var olmaya başlar ve problem çözüme ulaşarak sonlanır. Bu yaklaşım modeli en fazla matematik, fizik, kimya, biyoloji gibi pozitif fen bilimleri alanlarında görülmektedir. Çünkü bu disiplinlerde başlangıçta anlaşılamayan kavramlar öğrenme esnasında zihinde birleşerek öğrenmeyi gerçekleştirir (Güney, 2017).

2.2.2.6. Elektronik Öğrenme (E-Öğrenme)

Eğitim kurumları öğrenme faaliyetlerini örgün olarak gerçekleştirebildiği gibi elektronik ortamlarda da sürdürebilir veya destekleyebilir. E-posta, elektronik bültenler, sınıf veya okul siteleri ve uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik yazılımları gerçekleştirilen uygulama materyalleri sayesinde öğrenciler akranlarıyla iletişimde olabilir, yeni düşünelere ve kazanımlara eğitimciler sayesinde yönlendirilebilir. Dijital ortamlarda yürütölen eğitim – öğretim faaliyetleriyle zaman ve mekan farketmeksizin, araştırma projelerinde iş birliği yapılabilir, bilgi alışverişı sağlanır, veriler toplanır ve analiz edilir, raporlar hazırlanır ve elde edilen kazanımlar aynı amaçla bu etkinliklere katılan bireylerle veya gruplarla paylaşılabilir (Ormrod, 2016). Bu bilgiler doğrutusunda, bireysel araştırma ve öğrenmeye teşvik etmesi sebebiyle bireylerin gelişimsel özelliklerine ve öğrenme yaşantılarına önemli katkılar sağlayabileceği düşünölen dijital bir öğrenme türü şeklinde de açıklanabilir.

2.2.3. Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler

İnsanın doğumuyla birlikte başlayıp hayatı boyunca düzenli veya düzensiz olarak devam eden öğrenme süreçlerini ve tutumlarını etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Eğitim kurumlarında yürütölen formal öğretim faaliyetlerinde öğrenci merkez noktadadır. Bireyde öğrenmeyi en fazla etkileyen unsurlar, kişinin hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme yaşantısı, çevresel faktörler, kalıtım, motivasyon, olgunlaşma, dikkat, öğrenme stilleri, sınıf yönetimi, geri bildirimler, öğretimde kullanılan ilke, yöntem ve tekniklerdir (Sahrañç, 2013).

2.2.4. Öğrenme ve Anksiyete İlişkisi

İnsanlarda anksiyete ve anksiyeteye bağlı davranış örüntüleri çocukluk döneminde veya sonraları çok daha farklı öğrenme koşullarında, farklı öğrenme biçimleri ve etkileriyle öğrenilebilir, zaman içerisinde kişiliği bir bütün halde etkileyebilir. Kişi, tehlikeli bulmadığı uyaranları, nesne algılamayı, nesnenin tehlike düzeyini değerlendirmeyi ve bu kriterlere göre kaçınma davranışları öğrenebilir veya geliştirebilir. Bu durum bireyin öğrenme yaşantısında organizmanın biyolojik duyarlılığı ve psikolojik yatkınlığıyla birlikte yaşantı, öğrenme biçimleri, öğrenme yoğunluğu, devamlılığı, tekrarlanması ve güncellenmesinde büyük rol oynamaktadır (Öztürk ve Uluşahin, 2008).

2.3. Uzaktan Eğitim Kavramı

En genel ifadeyle uzaktan eğitim kavramı, öğreten ve öğrenenin çevresel veya farklı koşullar sebebiyle birbirlerinden uzakta olduğu durumlarda uygulanabilen öğretim faaliyeti (Schlosser ve Anderson, 1994), Keegan (1986)'a göre ise her hangi bir mekanda veya zamanda farketmeksizin öğrencilerin öğrenme etkinliklerini sürdürebilmesi için eğitim materyallerinin kullanıldığı ve öğreten ile öğrenenin karşılıklı olarak iletişim ve etkileşimde bulunduğu bir eğitim modeli olarak tanımlanmaktadır (Akt. Altun, 2020). Uzaktan eğitim etkinlikleri öğreten ve öğrenenin mekansal olarak uzakta olmaları sebebiyle ilk bakışta bir dezavantaj gibi gözüküyor olsa da, bu durum bireylere zaman ve mekân esnekliği vermekte, bu esneklik ise öğrenmeye istekli ve bu amaca kendisini güdüleyen her bireye eğitim kaynaklarına erişimde fırsat eşitliğini sağlamaktadır (Bunker, 2003).

2.3.1. Uzaktan Eğitimin Öğeleri

Uzaktan eğitim modeliyle gerçekleştirilen öğretim faaliyetlerinde çeşitli öğeler bulunmaktadır ve etkinlik sürecinde bu öğeler birbirleriyle etkileşim içerisinde. Bu öğelerin içerisinde nelerin bulunduğu dair farklı biçimlerde yorumlamalar yapılmış olsa da, genel olarak fikir birliğine ulaşılmış öğeler öğrenen, öğreten ve içeriktir (Moore, 1989; Garrison, 1993; Akt. Altun, 2020). Ancak günümüzde gelişen teknoloji, eğitime duyulan ihtiyaç, öğretimin her kademesinde görülen öğrenci sayılarındaki artış, özellikle yükseköğretim kurumlarının Açıköğretim Fakülteleri ve program sayılarındaki nicel büyüme gibi etkenler bu öğelerinde nitelik ve sayıca artış göstermesine sebep olduğu düşünülmekte olup, nicel ve nitel olarak eğitimde hedeflenen bu amaçlarda sayıların artış göstermesi hem yeni yazılımlara hem de ağ sunucularına yönelik bakımlara ihtiyaç duyulduğunu düşündürmektedir.

2.3.2. Uzaktan Eğitimde Teknoloji Temelli Dönüşüm (E-Dönüşüm)

Günümüzde dijital hizmetler hayatımızda birçok alanı doğrudan veya dolaylı etkilemektedir. İnsanın istenilen veya amaçlanan bilgiye dijital ortamda kolayca erişilebiliyor olması ve dünyada her endüstride artan dijitalleşme süreci küresel rekabette önemli bir boyuta ulaşmasını sağlamıştır.

İnternet ve teknolojilerinin özellikle son yirmi yılda göstermiş olduğu büyüme hızıyla birlikte elektronik kavramı fazlasıyla benimsenmiş ve kısaltılmış haliyle 'E' harfini birçok farklı amaçla kullanılan özelliklerin başına eklendiği görülmektedir. Ayrıca Katz ve Oblinger (2000) hayatın her alanında yeni teknolojilerin yoğun olarak

kullanıldığı 'E' sayesinde yeni birçok kavramın oluştuğunu belirtmiş ve bu kavramlardan en yoğun kullanılanları şu şekilde sıralamıştır : E-Devlet, E-Alışveriş, E-Sınav, E-Ticaret ve E-Öğrenme.

Küresel teknoloji rekabetine uyum sağlamak, ülkenin gelişmişlik düzeyini yükseltebilmek ve içerisinde bulunduğumuz çağın teknolojik unsurlarını kullanabilmek amacıyla ülkemizde de bir proje başlatılmış ve 'E-Dönüşüm' olarak isimlendirilmiştir (Biçer, 2019).

E-Dönüşüm Türkiye Projesi; bilim ve teknolojinin kullanımında ve üretiminde odak noktası haline gelmiş, bilgiyi ve teknolojileri amaçlar doğrultusunda etkili bir araç olarak kullanan, bilgiyi temel alan karar alma süreçlerinde daha fazla değer üreten, küresel rekabette daha başarılı ve toplum genelinde refah düzeyi daha yüksek bir ülke gayesiyle oluşturularak bütünleşik bir yapıda yürütülmesi amaçlanan bir dönüşüm politikasıdır (Çukurçayır ve Çelebi, 2012). Belirtilen bu amaçlarla birlikte bugün toplumun büyük bir kesimi tarafından bilinen veya kullanılan E-Devlet bu projenin en önemli değişim ögesi durumundadır. Elektronik ifadesi sağlık, hukuk, eğitim, ticaret gibi hayatımızdaki birçok alanda etkilerini göstermiş, nitekim E-Kitap, E-Okul, E-İmza, E-Posta, E-Hastane, E-Sınav, E-Ekonomi ve E-Yurttaş bu kavramlardan bazıları olarak karşımıza çıkmaktadır (Biçer, 2019).

2.3.3. Elektronik Öğrenme (E-Öğrenme) Kavramı

E-Öğrenme, uzaktan eğitim modelinin gelişen teknolojilerle birlikte revizyona uğramış ve dönüşüm yaşamış şeklidir. Taylor (1999)'un beş nesil uzaktan eğitim modeline, Connolly ve Stabsfield (2006) ve Caladine (2008)'in bu modellere altıncı nesli olarak E-Öğrenme'yi eklemesiyle birlikte eğitim – teknoloji iş birliği günümüz halini almıştır (Akt., Biçer, 2019). Altı eğitim nesli modeli Emrecik (2017) tarafından aşağıdaki gibi sıralanmıştır :

- Birinci Nesil : Mektuplaşma Modeli
- İkinci Nesil : Çoklu Ortam Modeli
- Üçüncü Nesil : Tele Öğrenme Modeli
- Dördüncü Nesil : Esnek Öğrenme Modeli
- Beşinci Nesil : Akıllı Esnek Öğrenme
- Altıncı Nesil : E-Öğrenme

E-Öğrenme'ye yönelik literatürde birçok tanımlama yapılmıştır. Buna göre; Uşun (2006) bilgisayar ve web tabanlı öğrenme, sanal sınıf ortamları ve sayısal teknolojilerin iş birliğini de içerisine alan kapsamlı bir uygulama süreci, Khan (2001) web ve internet tabanlı öğrenme, çevrimiçi ve esnek öğrenme ile benzer, Urdan ve Weggen (2000) ise uzaktan eğitim, alternatif öğrenme yöntemi, yaygın eğitim, açık öğretim, çevrimiçi ve web tabanlı öğrenme modelleri olarak tanımlamaktadır. Dikbaş (2006) E-Öğrenme kavramını, bireylere elektronik araç ve gereçlerle, ağ sistemleri, web sayfaları, E-Okul sistemleri gibi çeşitli dijital programlarla kullanıcılara sağlanan internet tabanlı bir öğretim programı olarak daha kapsamlı biçimde açıklamıştır.

E-Öğrenme, internet teknolojilerinin, birçok dijital platformun ve kaynakların kullanılmasıyla birlikte, her bireye zaman ve mekan farketmeksizin, bilgi kaynaklarına ve çözüm yollarına kolaylıkla ulaşabilmeleri adına açık ve esnek öğrenme modellerine uyumlu öğrenme materyallerinden faydalanarak öğrenme yaşantıları sunan, öğrenme iklimini çeşitlendiren, bireylerin öğrenme hızlarına göre farklı alternatifler sunabilen, öğrenci merkezli, etkileşimi yüksek ve zengin bir öğrenme çevresi oluşturmaya önemli imkanlar sağlayan yenilikçi bir yaklaşımdır (Khan, 2005; Rosenberg, 2006).

2.3.3.1. E-Öğrenmenin Avantajları

Yüz yüze eğitimin kendine özgü özellikleri sebebiyle avantaj ve dezavantajları olduğu gibi, E-Öğrenme modeline yönelik de literatürde olumlu ve olumsuz düşünceler bulunmaktadır. E-Öğrenmenin bireyi merkeze konumlaması, esnek zaman ve mekan biçimleri sunması nedeniyle geleneksel öğrenme yöntemlerindeki birçok unsuru iyileştirmesi, öğrenme süreçlerindeki olumlu etkileri ve avantajları sayesinde son dönemlerde önem ve popülerite kazanmıştır (Mishra, 2007). Yerli ve yabancı literatürdeki araştırmalara göre (Steed, 1999; Cheong, 2002; Aytaç, 2003; Dikbaş, 2006; Duran ve ark., 2006; Yücel, 2006; Liaw ve ark., 2007; Kakasevski ve ark., 2008; Balcı, 2010; Bednářiková, 2010; Çakır ve Yükseltürk, 2010; Altıparmak ve ark., 2011; Çelik, 2011; Taş, 2012; Meyer, 2014; Pınar ve ark., 2014; Görgen, 2015; Korkmaz ve ark., 2015; Emrecik, 2017; Kimiloglu ve ark., 2017; Karaaslan ve Kılıç, 2019; Kuriplachová ve ark., 2019; Akt. Biçer, 2019) E-Öğrenme'nin avantajları :

- Mekân kısıtlaması bulunmadığından coğrafi özgürlük sunması
- Çevrimiçi eğitim etkinliklerine çevresel şartlar sebebiyle aktif olarak katılamayan bireylere 7/24 materyallere ulaşma imkanı tanınması
- Toplumdaki tüm bireylere fırsat eşitliği sağlaması

- Öğrenmedeki bireysel farklılıklara olumlu katkıları bulunması
- Öğrencilerin eksik konuları tamamlama, kendi öğrenme hızlarına göre ilerleme, zamanı doğru kullanma gibi öğrenmede bireyselleştirme imkanları sunması
- Planlama ve uygulama süreçlerindeki kolaylığı sayesinde öğrenci merkezli bir anlayışın söz konusu olması
- Ders içeriklerinin klasik anlatma yöntemleri haricinde ses, görüntü, sunu ve müzik gibi materyallerle desteklenmesi öğretimsel çeşitliliği artırması
- Senkron veya asenkron olarak yürütülen derslerin kayıt altına alınması ile içeriklere tekrar ulaşılabilmesi sayesinde pekiştirme imkanı sunması
- Ders içeriklerindeki eksikliklerin veya olumsuz yönlerin kolayca tespit edilebilmesi açısından eğitimcilere fırsatlar sunması
- Grup çalışmalarına ve iş birliğini güçlendirmeye etkisinin olması
- Örgün eğitimde çoğunlukla tek yönlü olarak gerçekleşen iletişim, E-Öğrenme ile birlikte çok yönlü iletişime daha fazla olanak sağlaması
- Eğitim maliyetlerinde örgün eğitime göre daha ekonomik olması
- Ödev veya sınavlara interaktif ortamda anında geri bildirimler verilebilmesi
- Öğrencilerin internet, elektronik cihazlar ve bunlara bağlı yazılımları kullanması hususunda gelişim göstermelerine fırsat sağlaması
- Farklı baskın öğrenme stillerine sahip bireylere kullanılan materyallerin çeşitliliği sebebiyle daha kolay öğrenme ortamları oluşturması
- Yaşam boyu öğrenme, etkili öğrenme, iş birlikli öğrenme, aktif öğrenme, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ve mantıksal düşünme becerilerini kazandırmada etkili olması şeklindedir.

2.3.3.2. E-Öğrenmenin Dezavantajları

E-Öğrenme modelinin yukarıda bahsedilen avantajlarının yanı sıra öğrenme sürecinin planlanması, oluşturulması veya bu sürecin sürekliliğinde meydana gelen maddi, psikolojik veya teknik açıdan bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Bu dezavantajlara yönelik bilimsel yöntemler kullanılarak yürütülecek araştırmaların E-Öğrenme süreçlerindeki eksikliklerin belirlenmesi ve sürecin daha etkili, nitelikli ve başarılı yürütülmesi adına daha sağlıklı bir gelişim sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda yerli ve yabancı alanyazın incelendiğinde (Forman ve ark., 2002; Ünsal, 2002; Aytaç, 2003; Bel ve ark., 2004; Aslan, 2006; Dikbaş, 2006; Condie ve

Livingston, 2007; Dudeney ve Hockly, 2007; Nichols, 2007; Özarslan ve ark., 2007; White, 2007; Ali ve Magalhaes, 2008; Balcı, 2010; Altıparmak ve ark., 2011; Pala ve Şahbaz, 2018; Kuriplachová ve ark., 2019; Akt. Biçer, 2019) E-Öğrenmenin dezavantajları :

- Mekan ve zaman açısından ekonomik avantajları sağlasa da eğitim etkinliklerinin kullanılacağı yüksek maliyetli yazılım sistemlerine ve gelişmiş insan gücüne ihtiyaç duyulması
- Öğrenci sayılarındaki fazlalık veya yoğunluk ve internet bağlantılarındaki problemler sebebiyle herhangi bir aksaklık olmadan öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi için ciddi düzeyde gelişmiş bir ağ alt yapısının bulunmasının gerekliliği
- Öğrencilerin veya ailelerinin E-Öğrenme faaliyetleri için ağ ve cihaz tedarikleri için ekonomik düzeylerinin iyi durumda olmasının gerekliliği
- Eğitimcilerin veya öğrencilerin yazılım programlarını kullanmadaki yetersizliği veya bilgi eksikliği
- Öz disipline veya motivasyona yeterli düzeyde sahip olmayan öğrencilerde öğrenme güçlüklerinin yaşanabilmesi
- Örgün eğitim faaliyetlerinde eğitimciler tarafından kullanılan vücut dilinin E-Öğrenme ortamlarına göre yeterli düzeyde etkili olmaması
- E-Öğrenme süreçlerine adaptasyon sağlamada karşılaşılan problemler
- Senkron öğrenmenin kayıt altına alınmaması durumunda öğrenciyi zaman olarak kısıtlayabilmesi veya öğrenme sürecini olumsuz etkileyebilmesi
- E-Öğrenme süreçlerinin zorluğu veya kolaylığına yönelik öğrencilerde oluşan ön yargılar
- E-Öğrenme süreçlerinde uzun süreli bilgisayar ve benzeri teknoloji kullanımı bazı fiziksel veya ruhsal sağlık problemlerine sebep olabilmesi şeklinde açıklanmıştır.

2.3.3.3. Senkron ve Asenkron Öğrenme

Literatürde senkron öğrenmeyi Maglogiannis ve Karpouzis (2007) iki farklı yerde bulunsalar dahi öğrenen ve öğretmenin öğretim faaliyeti esnasında aynı anda bulunmaları sonucunda oluşan bir öğrenme durumu, Duran ve ark. (2006) ise bir grup öğrenci ve içeriği anlatacak eğitimcinin eş zamanlı olarak bilgisayar ortamında dijital bir sınıfta bulunmaları şeklinde tanımlamıştır. Bu tanımlamalar doğrultusunda senkron

öğrenme; coğrafi yani mekânsal açıdan farklı yerlerde bulunan öğrenciler ve eğitimcinin bir eğitim – öğretim etkinliğini zaman açısından aynı anda gerçekleştirmelerine fırsat tanıyan öğrenme biçimi olarak ifade edilebilir. Senkron öğrenmenin, sürenin kısıtlı veya belirli bir zaman diliminde olması ve öğrenme süreci kontrolünün çoğunlukla eğitimcide olması sebebiyle dezavantajları bulursa dahi, öğrencilerin soru sorma veya anlık olarak geri bildirim alabilme fırsatlarına sahip olmaları sebebiyle avantajlı olduğu düşünülmektedir.

Maglogiannis ve Karpouzis (2007) asenkron öğrenmeyi; eş zamansız öğrenme bireylerin istedikleri zamanda ve yerde öğrenme faaliyetlerini gerçekleştirmeyi sağlayan, eş zamanlı etkileşime bağlı kalmayı gerektirmeyen, bilgisayar ve web tabanlı öğrenme modeli olarak açıklamıştır. Başka bir ifadeyle, bütün öğrenci ve eğitimcilerin eş zamanlı katılımını, aynı anda ve aynı mekanda bulunmalarını gerektirmeyen, öğrenenlerin bilgisayar ortamında, istedikleri zaman diliminde kendi kendilerine etkinliği gerçekleştirmesi olarak ifade edilmiştir (Federico, 2000; Duran ve ark., 2006; Çakır ve Yükseltürk, 2010). Eş zamansız yani asenkron öğrenmenin hem mekân hem de zaman açısından esneklik düzeyinin yüksek olması ve tekrarla pekiştirme fırsatları bakımından önemli avantajları bulunmaktadır ancak senkron öğrenme modelinde bulunan anlık soru yöneltme ve geri bildirim alınması gibi özelliklerden bu modelin yoksun olması öğrenme sürecine dezavantaj sağladığı gibi öğrencinin motivasyon düzeyinin düşüş göstermesine de sebep olabileceği düşünülmektedir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışmada kullanılan veri toplama araçları, araştırma süreci, amaçlara yönelik uygulanan analizler, ölçeklerin geçerlik ve güvenirlikleri ile örneklem grubunu tanımlayıcı bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada spor bilimleri alanlarında lisans eğitimlerine devam eden yükseköğretim öğrencilerinin COVID-19 pandemisindeki anksiyete düzeylerinin belirlenmesi ve E-Öğrenme tutumlarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın genel ve alt amaçları doğrultusunda bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinin alt türleri olarak bilinen ‘Genel Tarama’ ve ‘İlişkisel Tarama’ türüyle desenlenmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halâ varlığı devam eden bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Bu modelin en temel amacı, var olan durumu değiştirmeye yönelik bir müdahalede bulunmadan gözlemleyebilmektir (Karasar, 2008). Diğer bir ifadeyle, tarama yöntemiyle desenlenen araştırmalarda genellikle geniş bir kitleden araştırmacı tarafından belirlenen cevap seçenekleri kullanılarak amaçlara yönelik bilgi toplanmaktadır. Katılımcılara ait görüşlerin ve özelliklerin neden kaynaklandığından daha çok, nasıl dağılım gösterdiğiyle ilgilenilmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006; Büyüköztürk ve ark., 2018). Genel tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya ulaşmak için evrenin tümü ya da o evrenden seçilecek bir grup örnek ya da örneklem üzerinde tarama yapılmaktadır (Karasar, 2002). İlişkisel tarama tekniği ise, iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya düzeyini belirlemeyi amaçlayan araştırma desenleridir (Karasar, 2008).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini ülkemizde spor bilimleri alanlarında lisans düzeyinde öğrenimine devam eden yükseköğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise, ülkemizdeki farklı üniversitelerin Antrenörlük Eğitimi (AE), Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği (BSÖ), Rekreasyon Eğitimi (RE) ve Spor Yöneticiliği (SYB) bölümlerinden evreni temsil ettiği varsayılan ve tesadüfi yöntemle araştırmaya katılımcı olarak dahil edilen toplam 2479 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemi tanımlayıcı özellikler aşağıda Tablo 3.1.’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 1. Örneklemi Tanımlayıcı Demografik Bulgular

	Değişkenler	N	%
Cinsiyet	Erkek	1354	54.6
	Kadın	1125	45.4
Yaş	18 – 20	1043	42.1
	21 – 23	1096	44.2
	24 ve üzeri	340	13.7
Üniversite	Ondokuz Mayıs	325	13.1
	Bayburt	286	11.5
	Fırat	227	9.2
	Atatürk	216	8.7
	Gazi	195	7.9
	Erciyes	193	7.8
	İnönü	175	7.1
	Marmara	175	7.1
	Trabzon	170	6.9
	Erzincan Binali Yıldırım	115	4.6
	Van Yüzüncü Yıl	111	4.5
	Dicle	109	4.4
	Ege	101	4.1
	Akdeniz	81	3.3
Bölüm	Antrenörlük Eğitimi	649	26.2
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	795	32.1
	Rekreasyon Eğitimi	462	18.6
	Spor Yöneticiliği	573	23.1
Program	I. Öğretim (Gündüz Öğretimi)	2049	82.7
	II. Öğretim (Gece Öğretimi)	430	17.3
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	823	33.2
	2. Sınıf	746	30.1
	3. Sınıf	467	18.8
	4. Sınıf	443	17.9
Bilgisayarı var mı ?	Evet	1054	42.5
	Hayır	1425	57.5
İnternet Erişimi	Var	1860	75
	Kısmen var	619	25
E-Öğrenme Cihazı	Bilgisayar	600	24.2
	Tablet veya Mobil Telefon	1879	75.8
E-Öğrenme Sistemlerini Kullanma Düzeyi	Yetersiz Seviye	527	21.3
	Orta Seviye	1236	49.9
	Yeterli Seviye	716	28.9
E-Öğrenme Sistemlerinde Haftalık Ortalama Süre	1 – 12 Saat Arası	884	35.7
	13 – 24 Saat Arası	600	24.2
	25 – 35 Saat Arası	445	18
	36 Saat ve Üzeri	550	22.2
Düzenli Egzersiz veya Spor Yapma Durumu	Evet	1420	57.3
	Hayır	1059	42.7
Toplam		2479	100

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak, araştırmacı tarafından çalışmanın

amaçlarına yönelik katılımcılar için oluşturulan ‘Kişisel Bilgi Formu’, Koronavirüs (COVID-19) pandemisinde öğrencilerin kaygı düzeylerini tespit edebilmek için Lee (2020) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye uyarlaması Evren (2020) tarafından gerçekleştirilen ‘Koronavirüs Anksiyete Ölçeği (CAS : Coronavirus Anxiety Scale) ve katılımcıların pandemi sürecindeki E-Öğrenme tutumlarını belirlemek için Kisanga (2016) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye uyarlaması Biçer (2019) tarafından yapılan ‘E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği’ için araştırmacılardan gerekli yasal izinler alınmış ve çalışmamızda kullanılmıştır.

3.3.1. Koronavirüs Anksiyete Ölçeği (KAÖ)

Lee (2020) tarafından geliştirilen ‘Coronavirus Anxiety Scale (CAS)’, koronavirüs kriziyle ilişkili işlevsel olmayan anksiyete için kendi bildirimli ruhsal sağlık tarama aracıdır. Dünya genelinde toplumların büyük bir bölümü, bulaşıcı bir salgın hastalık sürecinde klinik olarak önemli korku ve anksiyete yaşadığından, KAÖ, klinisyenlere ve araştırmacılara, koronavirüsle ilgili anksiyete nedeniyle işlevselliği bozulmuş bireylerin etkili bir biçimde tanımlanmalarına yardımcı olmak için geliştirilmiştir.

KAÖ için kaygı ve anksiyete literatüründeki araştırmalar incelenerek Lee (2020) tarafından toplamda 20 maddelik bir havuz oluşturulmuş (Barlow, 1991; Cosmides & Tooby, 2000; Ohman, 2000; Ekman, 2003; APA, 2013), Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşayan yetişkinler üzerinde yürütülen bağımsız araştırma sonucunda her bir maddesi farklı bir alt boyutu temsil edecek şekilde (Sersemleme, Uyku problemi, Donukluk, İştahsızlık, Mide bulantısı) 5 maddeye indirilmiş ve Türkçe’ye uyarlaması Evren (2020) tarafından yapılmıştır. KAÖ’ın her bir maddesi, son iki haftadaki deneyimlere dayanarak 0’dan (Hiç) 4’e (Son iki haftada neredeyse her gün) aralığında 5 puanlık bir ölçekte derecelendirilmiş, ölçekten alınabilecek toplam puanlar 0 – 20 aralığında belirlenmiştir. Bu derecelendirme biçimi, DSM-5’in yetişkinlerin kendilerini semptomlara göre kesişen belirti ölçeği ile tutarlılık göstermektedir (APA, 2013 s.734; Lee, 2020). KAÖ kesme puanı Lee (2020a) tarafından ilk etapta ≥ 9 olarak belirlenmiş ancak daha sonra normal bireyler için ≥ 5 , risk altındaki gruplar diğer bir ifadeyle anksiyeteden dolayı klinik tedavi görmesi önerilenler için ≥ 9 olarak güncellenmiştir Lee (2020b). Ölçeği yanıtlayan normal bir bireyden elde edilen puanın ≥ 5 olması COVID-19 ile ilişkili işlevsel olmayan anksiyeteyi göstermektedir. Belirli bir madde üzerindeki yüksek puanlar veya yüksek

toplam ölçek puanı (≥ 5), bireyin veya grubun daha ileri değerlendirme ve / veya tedavi gerektirebilecek sorunlu belirtilerini gösterebilmektedir (Lee, 2020b). Lee (2020a)'nin ölçek geliştirme çalışmasındaki bulgular ve araştırmamızdan alınan geçerlik ve güvenilirlik katsayıları aşağıda Tablo 3.2'de gösterilmiştir.

Tablo 3. 2. Koronavirüs Anksiyete Ölçeğinin Güvenirlik Katsayıları

Anksiyete Semptomları	Madde Sayısı	Lee (2020a)	Türker (2021)
Sersemleme	1	$\alpha=,82$	$\alpha=,751$
Uyku Problemi	1	$\alpha=,83$	$\alpha=,753$
Donukluk	1	$\alpha=,84$	$\alpha=,722$
İştahsızlık	1	$\alpha=,82$	$\alpha=,792$
Mide Bulantısı	1	$\alpha=,81$	$\alpha=,743$
Koronavirüs Anksiyete Ölçeği	5	$\alpha=,93$	$\alpha=,808$

3.3.2. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği

Kisanga (2016) tarafından yükseköğretim kademesindeki lisans öğrencilerinin E-Öğrenmeye yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla İngilizce olarak geliştirilen ölçek (*Determinants of Teachers' Attitudes E-Learning in Higher Learning Institutions*), Biçer (2019)'in 'E-Öğrenmeye Yönelik Tutum : Ölçek Uyarlama Çalışması' başlıklı araştırması ile Türkçe'ye uyarlanmıştır. Biçer (2019)'in çalışmasında uygulama aşamasına geçilmeden önce son hali verilen orijinal ölçeğin tek boyutta 36 madde, uygulama sonrasında gerçekleştirilen istatistiksel analizler (açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi) sonucunda, binişik yük değerleri olan maddeler, ölçeğin maddelerini Teknoloji Kullanma Eğilimi, Memnuniyet, Motivasyon ve Kullanışlılık olmak üzere 4 boyut altında düzenlemiş ve ölçek 23 maddelik son halini almıştır. Türkçe'ye uyarlaması yapılan ölçeğin sorularına, maddelerde ifade edilen tutum düzeylerini belirlemek amacıyla 4 dereceli likert tipi seçenekler yerleştirilmiştir. Bu seçenekler; '1- Kesinlikle Katılmıyorum', '2- Katılmıyorum', '3- Katılıyorum' ve '4- Kesinlikle Katılıyorum' şeklinde biçimlendirilmiş ve puanlanmıştır. Ölçek toplamından elde edilebilecek puanlar 23 – 92 aralığında değişebilmekte, örneklemin toplam puanları artış veya düşüş gösterdiğinde E-Öğrenme tutumlarında da azalma veya yükselme belirlenmektedir. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği'nden elde edilen geçerlik ve güvenilirlik katsayıları Biçer (2019)'in bulgularıyla birlikte aşağıda verilmiştir (Tablo 3.3).

Tablo 3. 3. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeğinin Güvenirlik Katsayıları

E-Öğrenme Tutumları	Madde Sayısı	Biçer (2019)	Türker (2021)
Teknoloji Kullanma Eğilimi	6	$\alpha=,729$	$\alpha=,79$
Memnuniyet	5	$\alpha=,757$	$\alpha=,766$
Motivasyon	6	$\alpha=,717$	$\alpha=,869$
Kullanışlılık	6	$\alpha=,689$	$\alpha=,795$
E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği	23	$\alpha=,789$	$\alpha=,865$

Katsayı değerleri ölçeğin güvenilirliğinin bir kanıtı olarak değerlendirilir ve tutarlılık değerleri güvenilirlik katsayısının 1.00'a doğru yaklaşması ile artmakta veya aksi yönde azalmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu katsayıların 0,00 – 0,3 düzeyinde olması düşük kararlılık, 0,3 – 0,7 seviyesi orta düzey ve 0,7 – 1,0 arası olması ise yüksek kararlılık ilişkisinde olduğunu açıklamaktadır (Hovardaoğlu, 2000; Balcı, 2009; Büyüköztürk, 2011). Araştırmamızda KAÖ ve EYTÖ'ye yönelik katsayı değerlerinin 0,72 ile 0,86 arasında değişiyor olması yüksek kararlılık düzeyinde olduğunu göstermektedir (Tablo 3.2. – 3.3.).

3.4. Araştırma Süreci ve Verilerin Toplanması

Araştırma konusunun belirlenmesine yönelik OMÜ – Lisansüstü Eğitim Enstitüsü eğitim-öğretim yönetmeliği gereğince 'Tez Önerisi Savunması' gerçekleştirilmiş ve 'Tez İzleme Komitesi' üyelerinin onayıyla birlikte araştırma sürecinin başlatılabilmesi için EYTÖ'nün Türkçe'ye uyarlama çalışmasını gerçekleştiren araştırmacıdan uygulama izni alınmış (EK-1), ancak KAÖ için uygulama izni alınması gerekmediği bilgisine ulaşılmıştır. Veri toplama sürecine geçilmeden önce Bayburt Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu'nun 25.09.2020 tarih ve 2020 / 80 sayılı kararı ile araştırma izni (EK-2), çalışmamız Koronavirüs– COVID-19 (SARS-Cov-2) ile ilişkili olduğundan Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı (TCSB)'nin <https://bilimselarastirma.saglik.gov.tr/> adresinden başvuru yapılarak araştırmanın izinleri tamamlanmıştır (EK-3). COVID-19 pandemisinden kaynaklı olarak üniversitelerde örgün eğitime ara verilmiş olması sebebiyle araştırma verileri Google Formlar kullanılarak dijital ortamda farklı şehirlerdeki üniversitelerden öğrencilere ulaşılmaya çalışılmış ve Kasım 2020 – Mart 2021 tarihleri arasında toplam 2479 gönüllü öğrenciye ulaşılmıştır.

3.5. Araştırma Verilerinin Analizi

Araştırmamızda elde edilen verilerin çözümlenmesi ve analiz edilmesinde

Google Formlar, Microsoft Excel ve SPSS 23.0 istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Örneklem grubunu tanımlayıcı demografik özellikler için frekans, ölçeklere yönelik minimum, maksimum, ortalama puanlar, standart sapma ve yüzdeler için Descriptives ve Frekans yöntemleri uygulanmıştır. Verilerin normallik dağılımı (Histogram, Q-Q Plot) ve istatistiksel değerler (Çarpıklık – Basıklık) test edilerek belirlenmiş olup, çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,5 ve -1,5 arasında olması kriteri dikkate alınmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Yanıtların parametrik bir dağılım göstermesi ile birlikte ikili grupların analizinde bağımsız T-Testi ve üç ya da daha fazla gruplu karşılaştırmalarda ise One Way ANOVA (tek yönlü varyans) analiz yöntemi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, çalışmanın amaçlarına yönelik ölçeklere verilen yanıtların değerlendirilmesi neticesinde ortaya çıkan bulgularımız tablolar ve açıklamaları halinde verilmiştir.

Tablo 4. 1. Koronavirüs Anksiyete Ölçeği'ne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler (N=2479)

Anksiyete		Min.	Max.	X±Ss
≤ 4 (N=1828) (%73,7)	Koronavirüs Anksiyete Ölçeği	0	4	1,02±1,34
	Sersemleme	0	4	,26±,59
	Uyku Problemi	0	4	,24±,54
	Donukluk	0	4	,22±,48
	İştahsızlık	0	4	,18±,46
	Mide Bulantısı	0	4	,10±,36
≥ 5 (N=651) (%26,3)	Koronavirüs Anksiyete Ölçeği	5	20	8,84±3,72
	Sersemleme	0	4	1,93±1,23
	Uyku Problemi	0	4	2,05±1,14
	Donukluk	0	4	1,7±1,16
	İştahsızlık	0	4	1,78±1,22
	Mide Bulantısı	0	4	1,36±1,2

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

KAÖ'ye yönelik yanıtlara göre; salgın hastalık sürecinde spor bilimleri öğrencilerinin %26,3'ünde (8,84±3,72) COVID-19'dan kaynaklı anksiyete oluştuğu ve en yüksek semptomun uyku bozukluğu (2,05±1,14), en düşük ise mide bulantısı (1,36±1,2) olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %73,7'sinde ise anksiyete bozukluğu olmadığı görülmüştür (Tablo 4. 1).

Tablo 4. 2. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

Anksiyete		Erkek	Kadın	T	p
≤ 4 Erkek : 1085 Kadın : 743	Sersemleme	,21±,54	,33±,65	-3,919	,001
	Uyku Problemi	,21±,52	,28±,56	-2,635	,001
	Donukluk	,18±,43	,28±,54	-4,457	,001
	İştahsızlık	,15±,41	,22±,51	-3,015	,001
	Mide Bulantısı	,08±,36	,13±,37	-2,478	,001

	KAÖ	,86±1,27	1,26±1,4	-6,235	,001
	Sersemlene	1,95±1,18	1,91±1,26	,338	,127
	Uyku Problemi	2,01±1,1	2,08±1,16	-,783	,147
≥ 5	Donukluk	1,65±1,15	1,73±1,17	-,918	,795
Erkek : 269	İştahsızlık	1,76±1,19	1,8±1,24	-,365	,40
Kadın : 382	Mide Bulantısı	1,41±1,22	1,33±1,19	,829	,37
	KAÖ	8,79±3,87	8,87±3,62	-,259	,349

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

Tablo 4. 2.'de cinsiyet değişkenine göre kız öğrencilerin anksiyete düzeyi daha yüksek olsa da hem erkek hem de kız öğrencilerde yakın düzeylerde anksiyete bulunduğu görülmüştür ($p>,05$).

Anksiyete oluşmadığı tespit edilen 1828 öğrencide ise yine kız öğrencilerin (1,26±1,4) erkek öğrencilere (,86±1,27) göre yüksek ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir ($p<,001$).

Tablo 4. 3. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Yaş Düzeylerine Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

Anksiyete Düzeyi	18 – 19 yaş (N=794)	20 – 21 yaş (N=790)	22 yaş ve üzeri (N=244)	P	
	Sersemlene	,24±,57	,26±,60	,31±,63	,216
	Uyku Problemi	,21±,50	,27±,57	,22±,54	,076
≤ 4	Donup Kalma	,26±,53 ^a	,21±,46 ^b	,13±,34 ^c	,001
(N=1828)	İştah Kaybı	,18±,47	,19±,45	,15±,41	,435
(%73,7)	Mide Bulantısı	,11±,37	,11±,37	,08±,30	,630
	KAÖ	1,02±1,33	1,06±1,37	,93±1,26	,388
Anksiyete Düzeyi	18 – 19 yaş (N=249)	20 – 21 yaş (N=306)	22 yaş ve üzeri (N=96)	P	
	Sersemlene	1,84±1,33	1,99±1,16	1,94±1,15	,362
	Uyku Problemi	1,93±1,23	2,14±1,07	2,1±1,07	,102
≥ 5	Donup Kalma	1,74±1,19	1,67±1,16	1,66±1,11	,764
(N=651)	İştah Kaybı	1,84±1,19	1,67±1,26	1,77±1,15	,514
(%26,3)	Mide Bulantısı	1,34±1,23	1,35±1,19	1,44±1,21	,767
	KAÖ	8,71±3,75	8,84±3,74	8,94±3,69	,772

Yaş düzeylerine göre anksiyetesi olmayan öğrencilerin donukluk semptomunda 18 – 19 yaş grubundaki bireylerin 22 yaş ve üzerine yüksek düzeyde ($p<,001$), 20 – 21 yaş öğrencilere ise normal düzeyde anlamlılık oluşturduğu görülmüştür ($p<,05$).

Ortalaması ≥ 5 puan üzerinde olan öğrencilerde anlamlı bir farklılığa rastlanmasa da ($p>,05$), yaş seviyesi yükseldikçe anksiyete düzeylerinin de artış gösterdiği ve en yüksek ortalamanın 22 yaş ve üzeri ($8,94\pm 3,69$) öğrencilere ait olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4. 3).

Tablo 4. 4. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Öğrenim Görülen Bölüme Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

Anksiyete Düzeyi	AE (N=469)	BSÖ (N=573)	RE (N=357)	SYB (N=429)	P	
≤ 4 (N=1828) (%73,7)	Serseleme	,28±,61	,25±,56	,22±,54	,28±,63	,541
	Uyku Problemi	,22±,55	,24±,51	,21±,48	,28±,60	,244
	Donup Kalma	,20±,46	,22±,46	,26±,50	,21±,51	,295
	İştah Kaybı	,20±,48	,20±,51	,15±,38	,17±,42	,283
	Mide Bulantısı	,12±,37	,11±,39	,10±,32	,08±,36	,488
	KAÖ	1,04±1,37	1,03±1,34	,96±1,28	1,04±1,35	,831
Anksiyete Düzeyi	AE (N=180)	BSÖ (N=222)	RE (N=105)	SYB (N=144)	P	
≥ 5 (N=651) (%26,3)	Serseleme	2,01±1,28	1,9±1,22	1,83±1,16	1,95±1,23	,677
	Uyku Problemi	2,17±1,18	2,05±1,15	2,05±1,15	1,84±1,07	,142
	Donup Kalma	1,83±1,22	1,63±1,2	1,66±1,04	1,65±1,11	,349
	İştah Kaybı	1,96±1,27 ^a	1,8±1,27 ^{ab}	1,52±1,09 ^b	1,72±1,14 ^{ab}	,031
	Mide Bulantısı	1,47±1,18	1,43±1,29	1,13±1,12	1,28±1,13	,07
	KAÖ	9,45±3,84 ^a	8,83±4,03 ^{ab}	8,0±3,22 ^b	8,7±3,27 ^{ab}	,016

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete, AE : Antrenörlük Eğitimi, BSÖ : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, RE : Rekreasyon Eğitimi, SYB : Spor Yöneticiliği

Anksiyetenin bölümlere göre karşılaştırmaları neticesinde Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerinin ($9,45\pm 3,84$) diğer bölümlere göre daha yüksek düzeyde kaygı yaşadığı ve hem iştahsızlık semptomunda hem de ölçek toplamında ($8,0\pm 3,22$) en düşük anksiyete belirtilerini gösteren Rekreasyon Eğitimi (RE) öğrencilerine anlamlı farklılık oluşturduğu görülmüştür ($p<,05$). Anksiyetesi bulunmayan öğrencilerinin

bölüm değişkenine karşılaştırılmasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p>,05$) (Tablo 4. 4).

Tablo 4. 5. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Öğrenim Görülen Programa Göre Karşılaştırılması (N= 2479)

Anksiyete		I. Öğretim	II. Öğretim	T	p
≤ 4 I. : 1520 II. : 308	Sersemeleme	,26±,58	,27±,61	-,456	,43
	Uyku Problemi	,24±,54	,22±,54	,724	,23
	Donukluk	,22±,48	,23±,50	-,345	,41
	İştahsızlık	,17±,44	,22±,52	-1,518	,001
	Mide Bulantısı	,10±,37	,11±,35	-,171	,791
	KAÖ	1,01±1,34	1,07±1,34	-,669	,793
≥ 5 I. : 529 II. : 122	Sersemeleme	1,92±1,24	1,95±1,16	-,191	,107
	Uyku Problemi	2,02±1,1	2,19±1,27	-1,345	,005
	Donukluk	1,67±1,14	1,8±1,26	-1,014	,263
	İştahsızlık	1,77±1,2	1,85±1,3	-,629	,329
	Mide Bulantısı	1,35±1,19	1,4±1,25	-,435	,468
	KAÖ	8,75±3,63	9,21±4,07	-1,128	,044

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

Araştırmada II. Öğretim de (Gece Eğitimi) eğitime devam eden ve anksiyete belirtileri gösteren/göstermeyen öğrencilerde ortalama puan I. Öğretim (Gündüz Eğitimi) grubuna göre daha yüksek olduğu görüldü. II. Öğretim öğrencilerinin uyku problemi semptomunda yüksek ve ölçek toplamında anlamlı düzeyde anksiyete yaşadıkları belirlendi ($p<,05$). Anksiyetesi bulunmayan II. Öğretim öğrencilerinin ise COVID-19 sebebiyle iştahsızlık belirtisi taşıdıkları tespit edilmiştir ($p<,05$) (Tablo 4. 5.).

Tablo 4. 6. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Öğrenim Görülen Sınıf Düzeylerine Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

Anksiyete Düzeyi		1. Sınıf (N=636)	2. Sınıf (N=549)	3. Sınıf (N=325)	4. Sınıf (N=318)	P
≤ 4 (N=1828) (%73,7)	Sersemeleme	,24±,57	,26±,57	,29±,65	,27±,59	,629
	Uyku Problemi	,24±,54	,26±,55	,21±,48	,23±,56	,532
	Donup Kalma	,25±,51	,21±,45	,21±,51	,19±,43	,304

	İştah Kaybı	,17±,48	,19±,47	,19±,43	,17±,42	,87
	Mide Bulantısı	,10±,38	,13±,40	,09±,33	,08±,30	,255
	KAÖ	1,01±1,36	1,08±1,32	1,0±1,34	,96±1,33	,595
Anksiyete Düzeyi		1. Sınıf (N=187)	2. Sınıf (N=197)	3. Sınıf (N=142)	4. Sınıf (N=125)	P
≥ 5 (N=651) (%26,3)	Sersemleme	1,74±1,2 ^b	2,09±1,28 ^a	1,95±1,18 ^{ab}	1,92±1,21 ^{ab}	,05
	Uyku Problemi	2,01±1,15 ^{ab}	1,92±1,22 ^b	2,33±1,08 ^a	2,04±1,0 ^{ab}	,01
	Donup Kalma	1,63±1,1 ^b	1,69±1,19 ^{abc}	1,97±1,2 ^a	1,5±1,11 ^c	,008
	İştah Kaybı	1,91±1,26 ^b	1,71±1,13 ^{abc}	2,03±1,25 ^a	1,42±1,17 ^c	,001
	Mide Bulantısı	1,31±1,2	1,31±1,2	1,55±1,25	1,31±1,15	,211
	KAÖ	8,62±3,71 ^c	8,73±3,63 ^b	9,85±4,12 ^a	8,2±3,17 ^d	,001

Spor bilimleri lisans öğrencileri arasında anksiyetesi bulunmayanların sınıf düzeylerinde herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p>,05$). Diğer taraftan ortalaması ≥ 5 puan üzerinde olanlarda 3. Sınıf (9,85±4,12) en yüksek ve son sınıf öğrencilerinin de (8,2±3,17) en düşük olduğu tespit edilmiştir ($p<,001$). Uyku problemi semptomunda 2. Sınıf öğrencilerine, donukluk belirtisinde 1 ve 4'ncü sınıf öğrencilerine, iştah kaybı semptomunda ise yalnız 4'ncü sınıf öğrencilerine anlamlı fark oluşturduğu görülmüştür ($p<,05$). Ayrıca benzer şekilde 2'nci sınıf öğrencilerinde de 1'nci sınıfa göre sersemleme belirtisinin anlamlılık oluşturduğu tespit edilmiştir ($p<,05$) (Tablo 4. 6.).

Tablo 4. 7. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Bilgisayar Sahibi Olma / Olmama Durumuna Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

Anksiyete	Evet	Hayır	T	p
≤ 4 Evet : 807 Hayır : 1021	Sersemleme	,27±,61	,25±,57	,736
	Uyku Problemi	,20±,49	,27±,57	-2,955
	Donukluk	,22±,47	,22±,49	-,141
	İştahsızlık	,15±,41	,20±,49	-2,351
	Mide Bulantısı	,10±,38	,11±,35	-,446
	KAÖ	,96±1,28	1,07±1,38	-1,825
≥ 5 Evet : 247 Hayır : 404	Sersemleme	1,85±1,2	1,98±1,24	-1,341
	Uyku Problemi	2,0±1,08	2,09±1,17	-,996
	Donukluk	1,59±1,16	1,76±1,16	-1,872

İştahsızlık	1,67±1,16	1,85±1,25	-1,902	,058
Mide Bulantısı	1,31±1,12	1,39±1,26	-,776	,021
KAÖ	8,43±3,37	9,09±3,9	-2,267	,024

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

Üniversitelerde uzaktan eğitim yöntemlerinin senkron veya asenkron olarak kullanıldığı COVID-19 pandemisi sürecinde son 2 haftalık yaşantılarını değerlendirerek verilen yanıtlara göre kendisine ait bir bilgisayarı bulunmayan öğrencilerde anlamlı düzeyde anksiyete oluştuğu ($p<,05$) ve uyku problemi ile mide bulantısı semptomlarında daha çok rastlandığı görülmüştür ($p<,05$). Benzer şekilde anksiyetesi bulunmayan öğrencilerde de uyku problemi, iştahsızlık semptomları ve KAÖ toplam puanlarında anlamlı fark oluşturduğu tespit edilmiştir ($p<,001$). Bu bulgular bilgisayarı olmayan bireylerde anksiyete oluşsa da oluşmasa da kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir (Tablo 4. 7.).

Tablo 4. 8. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Uzaktan Eğitimde Kullanılan Elektronik Cihaz Tercihine Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

Anksiyete	Bilgisayar	Cep Telefonu veya Tablet	T	p	
≤ 4 PC : 453 Cep Telefonu veya Tablet : 1375	Sersemleme	,26±,59	,26±59	,096	,771
	Uyku Problemi	,23±,55	,24±,53	-,372	,558
	Donukluk	,23±,49	,22±,48	,679	,20
	İştahsızlık	,14±,40	,20±,47	-2,475	,072
	Mide Bulantısı	,09±,36	,11±,36	-,670	,203
	KAÖ	,98±1,29	1,04±1,35	-,851	,142
≥ 5 PC : 147 Cep Telefonu veya Tablet : 504	Sersemleme	1,96±1,27	1,92±1,21	,365	,642
	Uyku Problemi	2,02±1,18	2,06±1,12	-,384	,668
	Donukluk	1,8±1,25	1,66±1,13	1,221	,085
	İştahsızlık	1,74±1,1	1,79±1,25	-,462	,067
	Mide Bulantısı	1,38±1,22	1,36±1,2	,173	,642
	KAÖ	8,93±3,87	8,81±3,68	,313	,523

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

COVID-19 pandemisinde spor bilimleri öğrencilerinin E-Öğrenme faaliyetlerine katılım sağlamalarında kullandıkları elektronik cihaz tercihlerine göre; eğitim-öğretim faaliyetlerine bilgisayar ile katılım sağlamayı tercih eden öğrencilerde

anksiyete $8,93 \pm 3,87$ ortalama puanla daha yüksek olduğu görülmüş ancak cep telefonu veya tablet ile katılım sağlayanlarla aralarında anlamlı bir farklılık oluşmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$) (Tablo 4. 8.).

Tablo 4. 9. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Elektronik Cihaz Kullanabilme Düzeylerine Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

Anksiyete Düzeyi	Yetersiz (N=324)	Orta Düzey (N=933)	Yeterli (N=571)	P	
≤ 4 (N=1828) (%73,7)	Sersemeleme	,25±,63	,24±,55	,29±,62	,311
	Uyku Problemi	,32±,65 ^a	,21±,48 ^b	,24±,56 ^{ab}	,009
	Donup Kalma	,20±,48 ^{ab}	,27±,52 ^a	,15±,40 ^b	,001
	İştah Kaybı	,19±,43	,19±,47	,16±,44	,578
	Mide Bulantısı	,14±,45	,10±,36	,08±,32	,091
	KAÖ	1,11±1,45	1,04±1,33	,95±1,28	,198
Anksiyete Düzeyi	Yetersiz (N=203)	Orta Düzey (N=303)	Yeterli (N=145)	P	
≥ 5 (N=651) (%26,3)	Sersemeleme	1,99±1,33	1,83±1,16	2,05±1,21	,151
	Uyku Problemi	2,23±1,17 ^a	1,97±1,13 ^b	1,99±1,09 ^{ab}	,029
	Donup Kalma	1,87±1,22 ^a	1,74±1,1 ^b	1,35±1,14 ^c	,001
	İştah Kaybı	2,02±1,3 ^a	1,68±1,14 ^b	1,66±1,14 ^c	,004
	Mide Bulantısı	1,59±1,35 ^a	1,28±1,14 ^b	1,22±1,09 ^c	,005
	KAÖ	9,71±4,35 ^a	8,51±3,22 ^b	8,3±3,55 ^c	,001

Tablo 4. 9. incelendiğinde; örneklem grubundaki anksiyeteli öğrencilerin elektronik cihazlardaki beceri düzeylerine yönelik sınamalarda kendilerini yetersiz bulanların ortalamalarının yüksek olduğu ve elektronik cihaz kullanma becerisinin arttıkça anksiyete düzeyinin düşüş gösterdiği görülmüştür ($p < ,001$). Anksiyetenin tüm belirtilerinde de anlamlı fark oluşturduğu görülmüştür ($p < ,05$). Anksiyetesi bulunmayan örneklem grubunun da uyku problemi belirtisinde yetersiz öğrencilerin orta düzey öğrencilere ve donukluk semptomunda da orta düzeydeki bireylerin yeterli olarak tanımlanan öğrencilere göre anlamlılık oluşturduğu görülmüştür ($p < ,05$).

Tablo 4. 10. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının İnternet Erişimi Düzeyine Göre Karşılaştırılması (N= 2479)

Anksiyete	Yüksek Erişim	Kısıtlı Erişim	T	p	
≤ 4	Sersemeleme	,26±,59	,27±,59	-,205	,837

Yüksek : 1417 Kısıtlı : 411	Uyku Problemi	,23±,52	,28±,60	-1,771	,001
	Donukluk	,22±,47	,22±,52	,045	,787
	İştahsızlık	,17±,44	,24±,51	,2,499	,001
	Mide Bulantısı	,09±,34	,13±,42	-1,483	,001
	KAÖ	,99±1,15	1,15±1,42	-2,144	,001
≥ 5 Yüksek : 443 Kısıtlı : 208	Sersemleme	1,91±1,21	1,96±1,27	-,473	,669
	Uyku Problemi	2,03±1,12	2,12±1,18	-,905	,216
	Donukluk	1,68±1,16	1,72±1,17	-,381	,704
	İştahsızlık	1,66±1,18	2,03±1,27	-3,532	,001
	Mide Bulantısı	1,27±1,18	1,55±1,24	-2,739	,005
	KAÖ	8,58±3,54	9,4±4,02	-2,541	,001

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

E-Öğrenme faaliyetlerine katılım sağlamada kısıtlı internet erişimi bulunan 651 (%26,3) öğrencinin tüm semptomlarda daha yüksek ortalamalara sahip oldukları, internet erişimi yüksek olanlara göre de farklılık bulunmuştur ($p < ,001$). Her iki grupta da iştahsızlık, mide bulantısı gibi semptomlarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Tablo 4. 10.).

Tablo 4. 11. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Düzenli Egzersiz Yapma / Yapmama Durumuna Göre Karşılaştırılması (N= 2479)

Anksiyete	Yapıyorum	Yapmıyorum	T	p	
≤ 4 Evet : 1086 Hayır : 742	Sersemleme	,26±,58	,26±,60	,037	,935
	Uyku Problemi	,23±,51	,26±,58	-1,246	,011
	Donukluk	,22±,48	,22±,48	-,017	,933
	İştahsızlık	,17±,44	,20±,48	-1,172	,023
	Mide Bulantısı	,10±,35	,11±,39	-,94	,05
	KAÖ	,99±1,32	1,07±1,36	-1,174	,155
≥ 5 Evet : 334 Hayır : 317	Sersemleme	1,89±1,17	1,97±1,29	-,788	,105
	Uyku Problemi	1,93±1,09	2,19±1,17	-2,967	,003
	Donukluk	1,68±1,11	1,71±1,21	-,265	,043
	İştahsızlık	1,66±1,15	1,91±1,28	-2,612	,009
	Mide Bulantısı	1,31±1,13	1,41±1,28	-1,106	,023

KAÖ	8,49±3,25	9,21±4,13	-2,462	,001
------------	------------------	------------------	---------------	-------------

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

COVID-19 pandemisinde düzenli olarak egzersize devam eden öğrencilerde anksiyete düzeyi düşüktür ($p<,001$), ayrıca tüm semptomlarda da benzer farklar olduğu tespit edilmiştir ($p<,05$). Anksiyetesi bulunmayan öğrencilerde KAÖ toplam puanlarında anlamlı bir fark görülmesi de ($p>,05$) düzenli egzersiz aktivitelerinde bulunmayan öğrencilerde ortalama puanların daha yüksek olduğu ($1,07±1,36$) ayrıca uyku problemi, iştahsızlık ve mide bulantısı semptomlarında yine düzenli egzersiz yapanlar lehine anlamlılık olduğu görülmüştür ($p<,05$) (Tablo 4.11.).

Tablo 4. 12. E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği'ne İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler (N=2479)

Anksiyete		Min.	Max.	X±Ss
	E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği	23	92	54,76±6,87
≤ 4 (N=1828) (%73,7)	Teknoloji Kullanma Eğilimi	6	24	13,53±3,64
	Memnuniyet	5	20	12,06±3,19
	Motivasyon	6	24	13,15±4,13
	Kullanışlılık	6	24	16,01±3,79
	E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği	23	92	57,06±7,0
≥ 5 (N=651) (%26,3)	Teknoloji Kullanma Eğilimi	6	24	15,26±3,79
	Memnuniyet	5	20	11,92±3,51
	Motivasyon	6	24	12,88±4,5
	Kullanışlılık	6	24	17,0±3,99
	E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği	23	92	55,37±6,98
GENEL (N=2479) (%100)	Teknoloji Kullanma Eğilimi	6	24	13,98±3,76
	Memnuniyet	5	20	12,02±3,27
	Motivasyon	6	24	13,08±4,23
	Kullanışlılık	6	24	16,27±3,87

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

Tablo 4. 12. incelendiğinde; anksiyetesi bulunan öğrencilerin E-Öğrenme'ye yönelik teknoloji kullanma eğilimi ve kullanışlılık tutumu ile EYTÖ toplam puanlarında ($57,06±7,0$) anksiyetesi bulunmayanlara ($54,76±6,87$) göre yüksektir. Ayrıca normal öğrencilerin E-Öğrenmeye yönelik memnuniyet ve motivasyon tutumlarının anksiyeteli öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. 13. E-Öğrenme Tutumlarının Anksiyetesi Olan ve Olmayanlara Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

	≤ 4 (N=1828)	≥ 5 (N=651)	T	P
Teknoloji Kullanma Eğilimi	13,53±3,64	15,26±3,79	-10,296	,001
Memnuniyet	12,06±3,19	11,92±3,51	,905	,001
Motivasyon	13,15±4,13	12,88±4,5	1,437	,006
Kullanışlılık	16,01±3,79	17,0±3,99	-5,481	,001
EYTÖ	54,76±6,87	57,06±7,0	-7,222	,001

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

Anksiyetesi olanların kullanışlılık ve teknoloji kullanma eğilimi ($p<,001$), olmayan öğrencilerin ise memnuniyet ve motivasyon tutumlarının anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4. 13.) ($p<,001$).

Tablo 4. 14. E-Öğrenme Tutumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (N= 2479)

Anksiyete		Erkek	Kadın	T	P
≤ 4 Erkek : 1085 Kadın : 743	Teknoloji Kullanma Eğilimi	13,19±3,61	14,02±3,62	-4,829	,001
	Memnuniyet	12,11±3,17	11,98±3,2	,896	,37
	Motivasyon	13,41±4,18	12,79±4,04	3,154	,002
	Kullanışlılık	15,72±3,79	16,43±3,75	-3,981	,001
	EYTÖ	54,44±6,89	55,23±6,81	-2,436	,015
≥ 5 Erkek : 269 Kadın : 382	Teknoloji Kullanma Eğilimi	14,78±3,84	15,59±3,73	-2,710	,007
	Memnuniyet	12,11±3,54	11,78±3,49	1,153	,249
	Motivasyon	13,41±4,74	12,5±4,3	2,507	,012
	Kullanışlılık	16,55±4,02	17,31±3,95	-2,399	,017
	EYTÖ	56,86±7,58	57,2±6,57	-,607	,544
GENEL Erkek : 1354 Kadın : 1125	Teknoloji Kullanma Eğilimi	13,5±3,71	14,55±3,73	-6,995	,001
	Memnuniyet	12,11±3,25	11,91±3,3	1,517	,129
	Motivasyon	13,41±4,29	12,69±4,13	4,212	,001
	Kullanışlılık	15,88±3,85	16,73±3,84	-5,462	,001
	EYTÖ	54,92±7,1	55,9±6,79	-3,513	,001

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

Örnekleme grubunun anksiyete karşılaştırmalarında olduğu gibi E-Öğrenme tutumlarında da kız öğrencilerin ortalama puanları erkek öğrencilere göre daha yüksek

seviyededir ($p < ,05$) ancak anksiyeteli grup içerisinde anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Anksiyeteli bireylerin teknoloji kullanma eğilimi ve kullanışlılık tutumlarında kız öğrencilerin lehine anlamlılık fark oluşturduğu, ancak motivasyon olarak erkek öğrencilerin daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur ($p < ,05$). Anksiyetesi bulunmayan grupta ise kız öğrencilerin erkeklere göre teknolojiyi daha fazla kullanma eğiliminde olduğu, E-Öğrenme teknolojilerini kullanışlı bulduğu ve güdülenmenin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p < ,002$) (Tablo 4. 14.).

Tablo 4. 15. E-Öğrenme Tutumlarının Yaş Düzeylerine Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

Anksiyete Düzeyi		18 – 19 yaş (N=794)	20 – 21 yaş (N=790)	22 yaş ve üzeri (N=244)	P
≤ 4 (N=1828) (%73,7)	Teknoloji Kullanma Eğilimi	13,86±3,65 ^a	13,45±3,67 ^b	12,7±3,3 ^c	,001
	Memnuniyet	11,99±3,08 ^c	11,98±3,37 ^b	12,54±2,87 ^a	,04
	Motivasyon	13,17±4,0 ^{ab}	12,93±4,34 ^b	13,82±3,7 ^a	,013
	Kullanışlılık	16,33±3,62 ^a	15,93±3,99 ^b	15,25±3,5 ^c	,001
	EYTÖ	55,36±6,77 ^a	54,76±6,87 ^{ab}	54,33±5,24 ^b	,005
Anksiyete Düzeyi		18 – 19 yaş (N=249)	20 – 21 yaş (N=306)	22 yaş ve üzeri (N=96)	P
≥ 5 (N=651) (%26,3)	Teknoloji Kullanma Eğilimi	15,4±3,92 ^b	15,52±3,79 ^a	14,03±3,22 ^c	,001
	Memnuniyet	11,77±3,5 ^c	11,74±3,56 ^b	12,86±3,26 ^a	,017
	Motivasyon	12,75±4,43 ^c	12,58±4,56 ^b	14,14±4,35 ^a	,011
	Kullanışlılık	17,24±3,82	17,05±4,14	16,2±3,91	,094
	EYTÖ	57,18±7,16	56,91±7,25	57,25±5,75	,872
		18 – 19 yaş (N=1043)	20 – 21 yaş (N=1096)	22 yaş ve üzeri (N=340)	P
GENEL (N=2479) (%100)	Teknoloji Kullanma Eğilimi	14,23±3,77 ^a	14,03±3,81 ^b	13,07±3,37 ^c	,001
	Memnuniyet	11,94±3,18 ^c	11,91±3,43 ^b	12,63±2,99 ^a	,001
	Motivasyon	13,07±4,11 ^c	12,83±4,4 ^b	13,91±3,94 ^a	,001
	Kullanışlılık	16,54±3,69 ^a	16,34±4,06 ^b	15,42±3,64 ^c	,001
	EYTÖ	55,79±6,9 ^a	55,15±5,54 ^{ab}	55,03±7,42 ^b	,033

Anksiyetesi bulunan öğrencilerde yaş düzeyinin arttıkça anksiyete düzeyinin de paralel şekilde arttığı ($p > 0,05$) (Tablo 4. 2.); 22 yaş ve üzerindeki öğrencilerde memnuniyet ve motivasyon tutumlarının ($p < ,05$), 18 – 19 yaş aralığındaki öğrencilerde teknolojiyi kullanma eğilimi ortalamaları daha yüksektir ($p < ,001$).

Kullanışlılık boyutunda yaşın yükseldikçe ortalama puanların düşüş eğiliminde olduğu görülmüştür ($p > ,05$). Bu bulgular, anksiyetenin tüm yaş gruplarında E-Öğrenme tutumları toplamını anlamlı düzeyde farklılık oluşturacak biçimde etkilemediğini, ancak anksiyetesi bulunmayan bireylerde E-Öğrenme tutumlarının yaşlara göre farklılık oluşturabileceğini göstermektedir (Tablo 4. 15.). E-Öğrenmeye yönelik toplam tutumlara bakıldığında; 18 – 19 yaş grubunun ($55,79 \pm 6,9$) en yüksek düzeyde olduğu ($p < ,033$) ve yaş yükseldikçe aksi yönde tutumlarda düşüş olduğu görülmüştür.

Anksiyete oluşmayan 18 – 19 ve 20 – 21 yaş düzeyindeki bireylerin teknoloji kullanma eğilimlerinin ve kullanışlılık tutumlarının 22 yaş ve üzeri bireylere göre anlamlıdır ($p < ,001$). 22 yaş ve üzerindeki bireylerde memnuniyet tutumunda her iki alt yaş düzeyine de, motivasyon tutumunda ise 20 – 21 yaş grubuna anlamlılık oluşturduğu tespit edilmiştir ($p < ,05$). Ayrıca anksiyetesi bulunmayan bireylerde yaş düzeyinin arttıkça E-Öğrenme tutumlarının düşüş eğiliminde olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 4. 16. E-Öğrenme Tutumlarının Öğrenim Görülen Bölüme Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

Anksiyete Düzeyi		AE (N=469)	BSÖ (N=573)	RE (N=357)	SYB (N=429)	P
≤ 4 (N=1828) (%73,7)	Teknoloji Kullanma	13,66±3,7	13,41±3,4	13,39±3,9	13,64±3,6	,526
	Memnuniyet	11,92±3,2	12,06±3,1	12,32±3,2	11,99±3,2	,337
	Motivasyon	12,96±4,1	13,11±4,0	13,51±4,4	13,13±4,1	,284
	Kullanışlılık	16,11±3,9	16,13±3,6	15,71±3,7	16,0±3,8	,373
	EYTÖ	54,67±6,8	54,71±6,2	54,94±7,9	54,79±6,7	,949
Anksiyete Düzeyi		AE (N=180)	BSÖ (N=222)	RE (N=105)	SYB (N=144)	P
≥ 5 (N=651) (%26,3)	Teknoloji Kullanma	15,84±4,1	15,04±3,9	15,0±3,1	15,04±3,4	,117
	Memnuniyet	11,72±3,7	12,0±3,5	11,58±3,3	12,28±3,2	,357
	Motivasyon	12,52±4,6	12,91±4,5	12,33±3,8	13,68±4,6	,065
	Kullanışlılık	17,3±4,3	16,76±3,9	17,29±3,6	16,77±3,8	,425
	EYTÖ	57,38±7,8	56,73±6,7	56,2±5,7	57,79±7,0	,264
GENEL		AE (N=649)	BSÖ (N=795)	RE (N=462)	SYB (N=573)	P
(N=2479) (%100)	Teknoloji Kullanma	14,27±3,95	13,87±3,69	13,75±3,76	14,0±3,61	,101
	Memnuniyet	11,87±3,37	12,04±3,2	12,15±3,29	12,06±3,25	,514
	Motivasyon	12,84±4,24	13,05±4,16	13,24±4,3	13,27±4,2	,263

Kullanışlılık	16,44±4,07	16,3±3,76	16,07±3,77	16,2±3,84	,434
EYTÖ	55,42±7,26	55,28±6,44	55,23±7,49	55,54±6,95	,872

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete, AE : Antrenörlük Eğitimi, BSÖ : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, RE : Rekreasyon Eğitimi, SYB : Spor Yöneticiliği

E-Öğrenme tutumlarının bölüm değişkenine göre analiz sonuçları Tablo 4. 16.'da sunulmuştur. E-Öğrenmeye yönelik genel puanlarda ve anksiyeteli grupta en yüksek EYTÖ puanına SYB, en düşük ise RE öğrencilerinin ait olduğu görülmüştür. AE öğrencilerinin RE öğrencilerine göre anksiyete düzeyleri daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluştursa da ($p < ,05$) (Tablo 4. 3.), E-Öğrenmeye yönelik tutumlarda ve toplam puanlarında bölümlerin birbirlerine yakın düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($p > ,05$). Bu bulgular, anksiyetenin E-Öğrenme tutumlarını öğrenim görülen bölüm değişkenine göre farklılık oluşturacak düzeyde etkilemediğini göstermektedir.

Tablo 4. 17. COVID-19 Anksiyetesi ve Semptomlarının Öğrenim Görülen Programa Göre Karşılaştırılması (N= 2479)

Anksiyete		I. Öğretim	II. Öğretim	T	p
≤ 4 I. : 1520 II. : 308	Teknoloji Kullanma Eğilimi	13,44±3,58	13,94±3,89	-2,094	,027
	Memnuniyet	12,09±3,17	11,9±3,26	,914	,36
	Motivasyon	13,23±4,13	12,77±4,11	1,779	,076
	Kullanışlılık	15,98±3,75	16,14±3,95	-,660	,51
	EYTÖ	54,76±6,86	54,78±6,93	-,049	,96
≥ 5 I. : 529 II. : 122	Teknoloji Kullanma Eğilimi	15,23±3,73	15,36±4,06	-,329	,319
	Memnuniyet	11,89±3,47	12,02±3,7	-,344	,708
	Motivasyon	12,91±4,46	12,73±4,71	,378	,271
	Kullanışlılık	16,99±3,91	17,01±4,34	-,043	,273
	EYTÖ	57,04±7,03	57,14±6,89	-,144	,812
GENEL I. : 2049 II. : 430	Teknoloji Kullanma Eğilimi	13,9±3,7	14,35±3,98	-2,121	,034
	Memnuniyet	12,04±3,25	11,94±3,39	,571	,568
	Motivasyon	13,15±4,22	12,76±4,28	1,703	,089
	Kullanışlılık	16,24±3,82	16,39±4,08	-,686	,058
	EYTÖ	55,35±6,97	55,45±6,99	-,275	,267

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

Anksiyete belirtileri gösteren ve öğrenimlerine II. Öğretim programlarında devam edenlerin I. Öğretim öğrencilerine göre anlamlı istatistiksel fark oluşturduğu ($p < ,05$) Tablo 4. 4.'te bildirilmiştir. Anksiyetesi daha yüksek düzeyde bulunan II. Öğretim öğrencilerinin E-Öğrenme tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülse de ($p > ,05$) EYTÖ ortalamaları ($57,14 \pm 6,89$) daha yüksek düzeydedir. Ayrıca anksiyetesi bulunmayan II. Öğretim öğrencilerinde teknoloji kullanma eğiliminin Gündüz Eğitimi öğrencilerine göre anlamlılık oluşturduğu görülmüştür ($p < ,05$) (Tablo 4. 17.). E-Öğrenme tutumlarının genel puanlarında anlamlılık görülmemiş ($p > ,05$) olsa da II. Öğretim öğrencilerinin teknolojiyi daha iyi kullanma eğiliminde oldukları belirlenmiştir ($p < ,034$).

Tablo 4. 18. E-Öğrenme Tutumlarının Öğrenim Görülen Sınıf Düzeylerine Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

Anksiyete Düzeyi		1. Sınıf (N=636)	2. Sınıf (N=549)	3. Sınıf (N=325)	4. Sınıf (N=318)	P
≤ 4 (N=1828) (%73,7)	Teknoloji Kullanma	13,77±3,6 ^a	13,64±3,6 ^{ab}	13,52±3,5 ^{ab}	12,85±3,6 ^b	,003
	Memnuniyet	12,16±3,1	12,02±3,1	11,96±3,3	12,03±3,2	,781
	Motivasyon	13,28±4,0	13,04±4,1	13,15±4,0	13,11±4,1	,794
	Kullanışlılık	16,22±3,6 ^a	16,2±3,7 ^b	15,95±3,7 ^{abc}	15,38±4,2 ^c	,008
	EYTÖ	55,42±6,5 ^a	54,91±6,8 ^b	54,60±7,3 ^{abc}	53,37±6,8 ^c	,001
Anksiyete Düzeyi		1. Sınıf (N=187)	2. Sınıf (N=197)	3. Sınıf (N=142)	4. Sınıf (N=125)	P
≥ 5 (N=651) (%26,3)	Teknoloji Kullanma	15,54±3,9	15,07±3,7	15,52±3,5	14,83±3,8	,287
	Memnuniyet	11,35±3,4 ^b	11,84±3,6 ^{ab}	12,11±2,9 ^{ab}	12,67±3,8 ^a	,011
	Motivasyon	12,43±4,1 ^b	12,75±4,6 ^{ab}	12,78±4,2 ^{ab}	13,84±4,8 ^a	,05
	Kullanışlılık	17,24±3,7 ^a	17,23±4,0 ^b	17,19±3,9 ^{abc}	16,04±4,2 ^c	,031
	EYTÖ	56,58±6,6	56,91±6,2	57,41±6,2	57,6±8,3	,542
GENEL		1. Sınıf (N=823)	2. Sınıf (N=746)	3. Sınıf (N=467)	4. Sınıf (N=443)	P
(N=2479) (%100)	Teknoloji Kullanma	14,17±3,8 ^a	14,02±3,7 ^c	14,13±3,6 ^b	13,41±3,8 ^{abc}	,004
	Memnuniyet	11,98±3,2	11,97±3,2	12,0±3,2	12,21±3,4	,623
	Motivasyon	13,09±4,1	12,97±4,3	13,04±4,1	13,31±4,5	,587
	Kullanışlılık	16,43±3,6 ^b	16,54±3,8 ^a	16,25±3,8 ^c	15,56±4,2 ^{abc}	,001
	EYTÖ	55,68±6,5 ^a	55,51±7,1 ^{ab}	55,44±7,1 ^{ab}	54,51±7,52 ^b	,034

COVID-19 salgın hastalığından kaynaklı olarak anksiyete bozukluğu oluşmayan 1 ve 2'nci sınıf öğrencilerinin anksiyete düzeyleri son sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olsa da (Tablo 4. 5.) teknoloji kullanma eğilimi, kullanışlılık tutumları ve EYTÖ toplam puanlarında anlamlı fark oluşturduğu görülmüştür ($p<,003$).

Koronavirüs Anksiyete Ölçeği'ne verdikleri yanıtlara göre anksiyete düzeyi en fazla 3'ncü sınıf öğrencilerindedir (Tablo 4. 5.). EYTÖ'de ise memnuniyet ve motivasyon tutumlarında son sınıf öğrencilerinin 1'nci sınıf öğrencilerine ($p<,05$) ve kullanışlılık tutumunda ise 1 ve 2'nci sınıf öğrencilerinin son sınıf öğrencilerine anlamlılık oluşturduğu tespit edilmiştir ($p<,05$). Ayrıca anksiyeteli grupta sınıf düzeyi yükseldikçe EYTÖ toplam puanlarında da artış olduğu görülmüştür (Tablo 4.18.). EYTÖ toplam puanlarında, yaş düzeylerinde olduğu gibi sınıf kademesi arttıkça düşüş görülmüş ve 1'nci sınıflar lehine son sınıf öğrencilerine kıyasla, kullanışlılık tutumu ve teknoloji kullanma eğiliminde ise tüm sınıflar son sınıf öğrencileri üzerinde anlamlılık oluşturmuştur ($p<,05$).

Tablo 4. 19. E-Öğrenme Tutumlarının Bilgisayar Sahibi Olma / Olmama Durumuna Göre Karşılaştırılması (N= 2479)

Anksiyete		Evet	Hayır	T	p
≤ 4 Evet : 807 Hayır : 1021	Teknoloji Kullanma Eğilimi	14,08±3,61	12,82±3,55	-7,491	,001
	Memnuniyet	12,43±3,06	11,77±3,25	4,419	,001
	Motivasyon	13,52±4,18	12,87±4,07	3,359	,001
	Kullanışlılık	16,48±3,85	15,42±3,62	-6,085	,001
	EYTÖ	55,21±7,16	54,19±6,43	-3,192	,001
≥ 5 Evet : 247 Hayır : 404	Teknoloji Kullanma Eğilimi	15,81±3,83	14,35±3,55	-4,951	,001
	Memnuniyet	12,76±3,03	11,4±3,68	5,125	,001
	Motivasyon	13,97±4,0	12,21±4,67	5,131	,001
	Kullanışlılık	17,54±4,07	16,1±3,7	-4,644	,001
	EYTÖ	57,2±5,23	56,9±7,89	,439	,001
GENEL Evet : 1054 Hayır : 1425	Teknoloji Kullanma Eğilimi	14,57±3,75	13,18±3,61	-9,349	,001
	Memnuniyet	12,5±3,06	11,66±3,38	6,456	,001
	Motivasyon	13,63±4,14	12,68±4,26	5,563	,001
	Kullanışlılık	16,78±3,94	15,58±3,65	-7,853	,001
	EYTÖ	57,48±7,42	53,1±6,32	-2,941	,006

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

COVID-19 pandemisi sürecinde eğitim-öğretim faaliyetleri senkron veya asenkron olarak E-Öğrenme yöntemleriyle sürdürülmüş ve araştırmaya dahil edilen örneklem grubunun bilgisayar sahibi olma/olmama durumuna göre de etkilenme düzeyleri araştırılmıştır. Buna göre anksiyetesi olan ve olmayan her iki grupta da bilgisayar sahibi olan öğrenciler lehine E-Öğrenme toplam puanlarında yüksek düzeyde anlamlılık olduğu ($p<,001$) ve benzer şekilde E-Öğrenme tutumlarını oluşturan teknoloji kullanma eğilimi, motivasyon, memnuniyet ve kullanılabilirlik gibi boyutlarda da farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<,001$). Bilgisayar sahibi olma/olmama değişkenine ‘Evet’ yanıtını veren 1054 öğrenci lehine tüm E-Öğrenme tutumlarında ($p<,000$) ve EYTÖ toplamında ($p<,006$) anlamlılık oluşmuştur (Tablo 4. 19.).

Tablo 4. 20. E-Öğrenme Tutumlarının Uzaktan Eğitimde Kullanılan Elektronik Cihaz Tercihine Yönelik Sınamaları (N= 2479)

Anksiyete		Bilgisayar	Cep Telefonu veya Tablet	T	p
≤ 4 PC : 453 Cep Telefonu veya Tablet : 1375	Teknoloji Kullanma Eğilimi	12,51±3,54	13,86±3,6	-6,988	,001
	Memnuniyet	12,58±3,15	11,89±3,18	4,047	,001
	Motivasyon	13,52±4,22	13,04±4,1	2,127	,034
	Kullanılabilirlik	15,48±3,6	16,18±3,8	-3,537	,001
	EYTÖ	54,1±6,74	54,98±6,9	-2,386	,017
≥ 5 PC : 147 Cep Telefonu veya Tablet : 504	Teknoloji Kullanma Eğilimi	14,32±3,8	15,53±3,7	-3,361	,001
	Memnuniyet	12,65±3,35	11,7±3,53	2,997	,003
	Motivasyon	13,76±4,55	12,62±4,4	2,676	,008
	Kullanılabilirlik	16,41±4,24	17,17±3,9	-1,936	,05
	EYTÖ	57,16±5,29	57,03±7,43	,229	,014
GENEL PC : 600 Cep Telefonu veya Tablet : 1879	Teknoloji Kullanma Eğilimi	12,96±3,7	14,31±3,72	-7,779	,001
	Memnuniyet	12,6±3,2	11,84±3,28	5,040	,001
	Motivasyon	13,58±4,3	12,92±4,2	3,254	,001
	Kullanılabilirlik	15,71±3,8	16,45±3,8	-4,131	,001
	EYTÖ	54,85±6,54	55,53±7,1	-2,166	,031

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

E-Öğrenme faaliyetleri için cep telefonu veya tableti tercih eden öğrencilerin teknolojiyi daha iyi kullanma eğiliminde oldukları ve sistemleri kullanışlı buldukları ($p<,05$), bilgisayarı tercih eden öğrencilerde ise memnuniyet ve motivasyon tutumlarının anlamlılık oluşturduğu görülmüştür ($p<,05$). Ancak, EYTÖ toplam puanlarında anksiyetesi bulunmayan öğrencilerin daha çok cep telefonu veya tableti tercih ettiği ($p<,017$), anksiyeteli grupta ise bilgisayar kullanımı lehine anlamlılık olduğu tespit edilmiştir ($p<,014$) (Tablo 4. 20.).

Tablo 4. 21. E-Öğrenme Tutumlarının Elektronik Cihaz Kullanabilme Düzeylerine Göre Karşılaştırılması (N = 2479)

Anksiyete Düzeyi		Yetersiz (N=324)	Orta Düzey (N=933)	Yeterli (N=571)	P
≤ 4 (N=1828) (%73,7)	Teknoloji Kullanma	11,75±3,0 ^c	14,05±3,31 ^b	16,13±4,28 ^a	,001
	Memnuniyet	12,8±2,97 ^b	13,0±3,06 ^{ab}	13,93±3,55 ^a	,001
	Motivasyon	12,07±4,1 ^b	14,09±4,0 ^a	13,01±4,28 ^{ab}	,001
	Kullanışlılık	15,19±3,7 ^c	16,09±3,6 ^b	17,24±3,9 ^a	,001
	EYTÖ	51,82±6,24 ^c	56,04±6,53 ^b	60,33±8,53 ^a	,001
Anksiyete Düzeyi		Yetersiz (N=203)	Orta Düzey (N=303)	Yeterli (N=145)	P
≥ 5 (N=651) (%26,3)	Teknoloji Kullanma	13,32±3,53 ^c	15,16±3,22 ^b	16,78±4,1 ^a	,001
	Memnuniyet	11,08±3,8 ^b	11,83±3,1 ^{ab}	13,27±3,47 ^a	,001
	Motivasyon	11,85±5,04 ^b	12,72±3,92 ^{ab}	14,64±4,38 ^a	,001
	Kullanışlılık	15,82±3,85 ^c	16,75±3,65 ^b	18,21±4,27 ^a	,001
	EYTÖ	52,07±5,64 ^c	56,46±6,41 ^b	62,9±8,77 ^a	,001
		Yetersiz (N=527)	Orta Düzey (N=1236)	Yeterli (N=716)	P
GENEL (N=2479) (%100)	Teknoloji Kullanma	12,07±3,18 ^c	14,32±3,32 ^b	15,77±4,28 ^a	,001
	Memnuniyet	10,99±3,66 ^b	11,96±3,07 ^{ab}	12,89±3,08 ^a	,001
	Motivasyon	11,95±4,58 ^c	12,92±3,98 ^b	14,19±4,14 ^a	,001
	Kullanışlılık	15,31±3,76 ^b	16,25±3,67 ^{ab}	17,61±4,07 ^a	,001
	EYTÖ	50,32±6,33 ^c	55,45±6,61 ^b	60,46±8,37 ^a	,001

KAÖ sonuçlarına göre; anksiyeteli öğrencilerde, elektronik cihaz kullanımında seviyenin yükseldikçe kaygının düşüş eğiliminde olduğu belirlendi (Tablo 4. 8.). E-Öğrenme faaliyetleri için elektronik cihazları kullanma becerilerinde kendilerini yeterli düzeyde bulan öğrencilerin yetersiz düzeydeki öğrencilere göre teknolojiyi

daha yüksek kullanma eğiliminde oldukları, motivasyon düzeyleri, memnuniyet ve kullanılabilirlik tutumlarında ($p<,001$), benzer şekilde orta seviyede beceriye sahip öğrencilerin yetersiz seviyedekilere göre anlamlı fark oluşturduğu tespit edilmiştir ($p<,05$). E-Öğrenmeye yönelik toplam puanlarda yeterlik seviyesinin yükseldikçe puanlarında artma eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p<,001$).

Bu bulgulara paralel olarak COVID-19'dan kaynaklı anksiyete oluşmayan bireylerde de benzer anlamlı farklılıklara ulaşmakla birlikte, tüm elektronik cihaz kullanabilme seviyelerinde anksiyetesi bulunan bireylerin olmayanlara göre daha yüksek düzeyde E-Öğrenme tutumlarına sahip oldukları görülmüştür ($p<,001$) (Tablo 4. 21.).

Tablo 4. 22. E-Öğrenme Tutumlarının Uzaktan Eğitimde İnternet Erişimi Düzeyine Göre Karşılaştırılması (N= 2479)

Anksiyete		Yüksek Erişim	Kısıtlı Erişim	T	p	
≤ 4	Teknoloji Kullanma Eğilimi	14,68±3,9	13,19±3,49	-6,992	,001	
	Yüksek :					
	Memnuniyet	12,37±3,06	10,98±3,38	7,470	,001	
	1417	Motivasyon	13,5±4,04	11,97±4,22	6,509	,001
	Kısıtlı :					
411	Kullanılabilirlik	17,39±4,08	15,61±3,6	-7,964	,001	
	EYTÖ	57,94±8,29	51,75±6,23	-,803	,001	
≥ 5	Teknoloji Kullanma Eğilimi	16,33±3,7	14,75±3,7	-5,019	,001	
	Yüksek :					
	Memnuniyet	12,19±3,37	11,34±3,73	2,797	,005	
	443	Motivasyon	12,13±4,65	14,23±4,4	2,837	,005
	Kısıtlı :					
208	Kullanılabilirlik	17,32±4,16	16,85±3,91	-1,372	,171	
	EYTÖ	57,97±8,03	57,17±7,98	-,166	,001	
GENEL	Teknoloji Kullanma Eğilimi	15,24±3,93	13,56±3,6	-9,375	,028	
	Yüksek :					
	Memnuniyet	12,33±3,14	11,1±3,5	7,721	,001	
	1860	Motivasyon	13,43±4,13	12,03±4,37	7,029	,011
	Kısıtlı :					
619	Kullanılabilirlik	17,36±4,1	16,9±3,71	-7,831	,013	
	EYTÖ	58,36±8,35	53,59±6,45	-1,365	,001	

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

COVID-19 sebebiyle anksiyete oluşan öğrencilerde, yüksek internet erişimine sahip bireylerin kaygı düzeyi kısıtlı internet erişimine sahip olan öğrencilere göre anlamlı ve daha düşük seviyede olmakla birlikte (Tablo 4. 9.), aynı öğrencilerin

teknolojiyi daha iyi kullanma eğiliminde olduğu, memnuniyet tutumunun yüksek olduğu ve EYTÖ toplam puanlarında birbirlerine yakın düzeyde olsalar da istatistiksel olarak yüksek düzeyde anlamlılık olduğu görülmüştür ($p<,001$) (Tablo 4. 22.). Ancak kısıtlı düzeyde internet erişimine sahip öğrenciler lehine motivasyon tutumunda anlamlılık olduğu tespit edilmiştir ($p<,005$).

Anksiyete oluşmayan grupta ise E-Öğrenmeye yönelik tutumların tamamında yüksek internet erişimine sahip bireyler lehine ve EYTÖ toplamında anlamlılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p<,001$). Araştırmaya katılan öğrencilerinin tamamında incelendiğinde; internet erişimi daha yüksek veya kolay öğrencilerin teknolojiyi kullanma eğilimi, memnuniyet, motivasyon ve kullanışlılık tutumları ile EYTÖ toplamında anlamlılık oluşmuştur ($p<,05$).

Tablo 4. 23. E-Öğrenme Tutumlarının Düzenli Egzersiz Yapma / Yapmama Durumuna Göre Karşılaştırılması (N= 2479)

Anksiyete		Yapıyorum	Yapmıyorum	T	p
≤ 4 Evet : 1086 Hayır : 742	Teknoloji Kullanma Eğilimi	13,2±3,6	14,0±3,65	-4,613	,001
	Memnuniyet	11,5±3,3	12,38±3,05	5,243	,001
	Motivasyon	12,6±4,1	13,53±4,1	4,763	,001
	Kullanışlılık	15,73±3,7	16,42±3,8	-3,804	,001
	EYTÖ	53,03±5,97	55,33±6,93	,759	,281
≥ 5 Evet : 334 Hayır : 317	Teknoloji Kullanma Eğilimi	15,82±3,6	14,72±3,8	-3,743	,001
	Memnuniyet	13,23±3,42	11,58±3,58	2,372	,018
	Motivasyon	14,32±4,45	12,41±4,5	2,611	,009
	Kullanışlılık	17,92±4,13	15,5±3,8	-3,243	,001
	EYTÖ	61,29±7,01	54,21±6,82	,439	,001
GENEL Evet : 1420 Hayır : 1059	Teknoloji Kullanma Eğilimi	14,56±3,71	14,54±3,74	-6,512	,098
	Memnuniyet	12,35±3,14	11,58±3,4	5,739	,002
	Motivasyon	13,48±4,19	12,54±4,24	5,500	,007
	Kullanışlılık	16,91±3,74	15,75±3,98	-5,301	,003
	EYTÖ	57,32±6,91	54,43±7,0	-,392	,612

≤ 4 : Normal, ≥ 5 : Anksiyete

Düzenli olarak egzersize devam edenlerin anksiyete düzeyi egzersiz yapmayanlara göre düşük düzeyde olduğu ve farklılık meydana geldiği görülmüş olup

($p<,001$) (Tablo 4. 11.), E-Öğrenmeye yönelik teknolojiyi kullanma eğilimi, memnuniyet, motivasyon ve kullanılşılık tutumları ile EYTÖ toplamında da yüksek düzeyde anlamlılık bulunmuştur ($p<,001$) (Tablo 4. 25). Bu bulgu, COVID-19 sebebiyle anksiyete oluşan bireylerde düzenli egzersiz veya spor yapmanın E-Öğrenmeye yönelik tutumları olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Ayrıca tüm öğrencilerin memnuniyet, motivasyon ve kullanılşılık tutumlarında düzenli egzersiz aktivitelerinde bulunanlar lehine anlamlılık oluşmuştur ($p<,05$).

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada, COVID-19 pandemi sürecinde öğrencilerin son 2 haftalık yaşantılarına göre salgın hastalıktan kaynaklı anksiyete düzeyi ve E-Öğrenmeye yönelik tutumları belirlenmiş olup farklı değişkenlere göre karşılaştırmalı analizleri yapılmıştır.

Pandemi sürecinde anksiyete düzeylerini belirlemek için kullanılan Koronavirüs Anksiyete Ölçeği (KAÖ) ile ilgili literatür taraması yapılırken sadece farklı ülkelerdeki adaptasyon çalışmalarına rastlanmıştır (Magano ve ark., 2021; Orru ve ark., 2021; Pedovan-Neto ve ark., 2021; Vinaccia ve ark., 2021; Choi ve ark., 2020). Bu sebeple araştırmamızda elde edilen bulgular, COVID-19 pandemisinde DASS-21, GAD-7, PHQ-9, DSM-5 gibi ölçeklerin kullanıldığı çalışmaların sonuçlarıyla tartışılmıştır. Ayrıca bu bölümde bağımsız değişkenlere yönelik kıyaslamalar yapılırken anksiyete ve E-Öğrenme tutumlarının yorumlanması birlikte gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin COVID-19 pandemisinde oluşabilecek anksiyete bozukluğuna yönelik verdikleri yanıtlara göre; örneklemin %26,3'ünde $8,84 \pm 3,72$ (≥ 5) ortalama puanla anksiyete bozukluğu olduğu, anksiyeteyi oluşturan semptomlardan en yüksek olanın uyku problemi ve en düşükünün mide bulantısı olduğu, %73,7'sinde ise anksiyete bozukluğu bulunmadığı görülmüştür (Tablo 4. 1.).

COVID-19 pandemisinde anksiyete bozukluklarına yönelik yerli ve yabancı alanyazındaki çalışmalarda benzer sonuçlara rastlanmıştır. Cao ve ark.'nın (2020) Çin'deki 7.143 Tıp Fakültesi öğrencisinde %24,9 ve yine Huang ve Zhao'nun (2020) Çin genel nüfusundan 7.236 katılımcı üzerinde %35,1 ve öğrenci ile öğretmenleri kapsayan grupta %35 (GAD-7), Gonzalez ve ark. (2020) İspanya'da yaşayan 3.550 kişi üzerindeki çalışmasında %19,9 (DASS-21) anksiyete bozukluğu olduğunu bildirmiştir. Eldeki bu bulguların aksine literatürdeki bazı çalışmalarda, araştırılan örneklem grupları üzerinde çok daha yüksek veya düşük oranlarda anksiyete olduğu görülmüştür. Zhou ve ark. (2020) Çin'deki 8.079 öğrencide %37,4 (GAD-7), Liu ve ark. (2019) Çin nüfusundan 14.592 katılımcıda %44,6 (GAD-7, PHQ-9), Fawaz ve Samaha (2020) Lübnan'daki 520 üniversite öğrencisinde %43,8 (DASS-21), Moghanibashi ve Mansourieh (2020) İranlı 10.754 katılımcıda %50,9 (DASS-21), Kazmi ve ark. (2020) Hindistan'daki 1.000 öğrencide %43 (DASS-21), Moy ve Hang-Ng (2021) Malezya'daki 366 üniversite öğrencisinde %51,3 (DASS-21), Saddik ve

ark. (2021) Birleşik Arap Emirlikleri (UAE)'nde sağlık ve diğer alanlarda öğrenimlerini sürdüren 1.385 üniversite öğrencisinde %50,3 (DASS-21), Talapko ve ark. (2021) Hırvatistan'daki 823 üniversite öğrencisinde %50,9 (DASS-21), Singh ve Desai (2021) Hindistan'daki 214 fizyoterapi bölümü öğrencisinde %76,16 (GAD-7), Mazza ve ark. (2020) İtalya'da yaşayan 2.766 katılımcıda %78,7 (DASS-21) anksiyete bildirirken, Wang ve ark. (2020) 600 Çinlide %6,33 (DASS-21) ve Cheng-Hu Deng ve ark. (2020) Çin'de okuyan 1.000 üniversite öğrencisinde %5,5 (DASS-21) COVID-19'dan kaynaklı anksiyete oluştuğunu raporlamıştır (Salari ve ark., 2020).

COVID-19 pandemisinde tamamlanan bu çalışmalarda, anksiyeteye yönelik elde edilen bulguların farklılık göstermesinde Çin – Wuhan merkezli ve Aralık, 2019'dan itibaren tüm dünyayı zamanla etkisi altına alan salgın hastalığın bulaşıcılık hızı, ülkelerdeki toplumların belirli periyotlarla izole edilmesi ve sağlığının korunması için karantina uygulamaları, çeşitli meslek gruplarına yönelik getirilen yeni mesai düzenlemeleri, sokağa çıkma kısıtlamaları ve sosyal mesafeye yönelik uygulamalar, eğitim-öğretimin neredeyse her kademesinde gerçekleşen dijital dönüşümler, SARS-Cov-2 virüsünün gerçekleştirdiği mutasyonlara bağlı vaka sayılarındaki artışlar ve vaka/hasta sayılarındaki değişimler gibi etkenler ile çalışmaları tamamlayan araştırmacıların farklı bölgelerde, toplumlarda veya aynı ülkedeki çalışmalarda dahi ölçek uygulama zamanlarının farklılığı gibi birçok unsurun etkili olabileceği düşünülmektedir.

Örnekleme grubumuzun EYTÖ'ye yönelik yanıtlarında genel ortalamanın $55,37 \pm 6,98$ olduğu, anksiyeteli öğrencilerin (≥ 5) ($57,06 \pm 7,0$) anksiyetesi bulunmayanlara göre ($54,76 \pm 6,87$) daha yüksek düzeyde E-Öğrenmeye yönelik tutum oluşturduğu görülmüştür (Tablo 4. 13.). Özdemir ve Sönmez (2021) COVID döneminde Türkiye'deki hemşirelik öğrencilerinin $31,69 \pm 9,42$ ile E-Öğrenmeden kaçınma, $25,2 \pm 9,26$ puan ile yatkınlık eğiliminde olduklarını raporlamıştır. Hasan ve Bao (2020) Bangladeş'teki 15 – 18 yaş arası öğrencilerde E-Öğrenme güçlüğünün görülmesini akademik yıl kaybı korkusu, psikolojik semptomlarla birlikte oluşan anksiyete gibi sebeplerden kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

Anksiyete bozukluğu bulunan kadın ($8,87 \pm 3,62$) ve erkek ($8,79 \pm 3,87$) öğrencilerin ortalama puanları arasında %1'lik bir fark olsa da ortalama puanlar cinsiyete göre benzer bulunmuştur ($p > 0,05$) (Tablo 4. 2.). Farklı anksiyete ölçekleri ile yapılan çalışmalar, kız deneklerin erkeklerden daha yüksek düzeyde anksiyete

yaşadığını bildirmektedir (Savitsky ve ark., 2020; Rudenstine ve ark., 2021; Ansari ve ark., 2020; Saddik ve ark., 2020; Yakar ve ark., 2020; Wang ve Zhao, 2020; Gritsenko, 2020; Moghanibashi ve Monsourieh, 2020; Kazmi ve ark., 2020; Wang ve ark., 2020; Gonzalez ve ark., 2020; Vaughan ve ark., 2020; Zhou ve ark., 2020). Literatürde erkeklerin anksiyete bozukluğunun daha yüksek olduğu ve anlamlılık oluşturduğu bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırma bulgularımızdan farklılık göstermesinin nedeni olarak yukarıdaki çalışmalarda anksiyete düzeylerini belirlemede farklı ölçeklerin (DASS-21, GAD-7, PHQ-9, DSM-5) kullanılmasından aynı zamanda KAÖ ile yapılan karşılaştırmalı araştırmaların olmamasından da kaynaklandığı ön görülmektedir.

Kadın öğrencilerde oluşan bu yüksek anksiyete bozukluklarının pandemi sürecinde kadınların erkeklere göre rutin hayatlarındaki değişikliklerin daha fazla olması, fiziksel olarak değişim endişesi (kilo), kısıtlamalar nedeniyle evde kalma süresinin artması ile birlikte kadınlardan beklenen ev içi işlerde sorumluluklarında artış (temizlik, yemek v.s) meydana gelmesi, sosyal hayatlarında kısıtlılıkların ortaya çıkması ve son olarak ölçeklerin uygulandığı dönemlerde (son 2 haftalık yaşantı) kadın hastalıkları geçirmiş olmasından kaynaklanabilir. Hatta yapılan bir araştırma, COVID-19 anksiyete puanlarındaki yükselmenin, kadınların menstrual kramplardaki artışı ile ilişkili olduğunu ifade etmiştir (Demir, Sal ve Comba, 2021).

Kadın öğrencilerde %1 farkla anksiyete bozukluğunun daha yüksek düzeyde çıkmasına rağmen COVID-19 pandemisinde oluşan anksiyetenin erkek öğrencileri E-Öğrenme sistemlerini kullanırken, memnuniyette ve motivasyonda olumlu yönde etkilediğini, kız öğrencileri ise teknolojiyi daha iyi kullanabilme eğilimine yönelttiği ve kullanışlılık tutumu ile E-Öğrenme tutumlarındaki toplam sonuçları pozitif yönde etkilediği düşünülmektedir. Literatürde Fawaz ve Samaha'nın (2020) çalışmasında cinsiyete göre anlamlılık görülmemiş ($p > ,05$) ancak Saddik ve ark.'nın (2020) çalışmasında kızlarda E-Öğrenme tutumları yine yüksek ve anlamlılık olduğu tespit edilmiştir ($p < ,005$). E-Öğrenme tutumlarına yönelik literatürdeki bu farklı sonuçların oluşmasında, araştırmaların yürütüldüğü ülkelerin farklılığı, E-Öğrenme sistemlerine yönelik alt yapıların düzeyi, yaşadıkları ülkelerde toplumların teknolojiye yatkınlık seviyeleriyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

SARS-Cov-2 virüsünün bulaşıcı özelliği olmasından dolayı toplumlarda her yaş grubundan kişilerde görülmüştür. Virüse yakalanan kişilerin hastalık seyri her ne kadar yaşlılarda daha etkili olduğu görülse de genç yaşlardaki hastalarda da ağır

semptomların hatta mortilitenin meydana geldiği bilinmektedir. Bu durumun her yaş grubunda psikolojik etkiler oluşturması da kaçınılmazdır.

Üniversite öğrencilerinin yaş düzeylerine göre anksiyete bozuklukları incelendiğinde; KAÖ toplamında ≤ 4 puan altında kalanlar ve ≥ 5 üzerine çıkan öğrencilerde anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı ($p>,05$), sadece anksiyete bozukluğu olmayan bireylerde COVID-19'dan kaynaklı donukluk belirtisinde 18 – 19 yaş grubundaki öğrencilerin daha büyük yaşlardaki öğrencilere anlamlılık oluşturduğu görülmüştür ($p<,05$). Ancak anksiyete bozukluğu bulunan bireylerde yaş yükseldikçe, anksiyete düzeyi de artmıştır (Tablo 4. 3.). COVID-19 pandemisinde farklı ülkelerde yapılan araştırma sonuçları incelendiğinde bulgularımızı destekleyen çalışmalar olsa da (Fawaz ve Samaha, 2020; Rudenstine ve ark., 2021) yaş düzeylerine göre aksi yönde sonuçlara da ulaşılmıştır (Gonzalez ve ark., 2020; Wang ve ark., 2020; Kazmi ve ark., 2020; Moghanibashi ve Mansourieh, 2020; Huang ve Zhao, 2020). Yaş düzeylerine göre farklı sonuçların oluşmasında araştırmanın yürütüldüğü ülkede ki vaka sayılarının durumu, örneklem gruplarının birbirlerinden farklı statülerde ve sayılarda olması son olarak da araştırmalardaki yaş aralıklarının dar veya geniş kapsamlı tutulmasından da kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Örneğin; Liu ve ark.'nın (2020) yaşları 18 ile 65 arası değişen 14,592 Çin'li üzerindeki araştırmasının yaş ortalaması $33,98\pm 10,2$ 'dir. Yaş düzeylerine göre ulaşılan bu farklı sonuçların öğrencilerdeki öğrenme motivasyonu, sınıf düzeyi, ders geçme/kalma kaygısı, mezuniyet veya mezuniyet sonrası meslek kaygısı gibi etkenlerden dolayı olabileceği ifade edilebilir.

Anksiyeteli bireylerin E-Öğrenme tutumlarına bakıldığında (Tablo 4. 16.); EYTÖ toplamında bir anlamlılık oluşmadığı, ancak 18 – 21 yaş aralığındaki bireylerin 22 yaş ve üzerine göre teknolojiyi daha iyi kullanabilme eğiliminde oldukları ($p<,05$) ayrıca tüm örnekleme yaş yükseldikçe E-Öğrenme toplam puanlarında düşüş olduğu görülmüştür. Çalışmamızdaki bu bulgular yaş düzeyine göre ele alındığında, anksiyete ve E-Öğrenme tutumlarının birey üzerinde birbirlerini aksi yönde etkiledikleri düşünülmektedir. Diğer bir ifadeyle öğrencilerde yaş yükseldikçe anksiyetenin arttığı, E-Öğrenmeye yönelik tutumlarının da düşüş gösterdiği şeklinde açıklanabilir. Fawaz ve Samaha'nın (2020) çalışmasında da benzer şekilde yaş düzeyinin arttıkça anksiyetenin yükseldiği ($p<,05$) ve E-Öğrenme tutumlarının daha genç yaşlardaki bireylerde yüksek olduğu ($p<,05$), Olum ve ark.,'nın (2020) Tıp Fakültesi ve

Hemşirelik Bölümü öğrencileri, Oducado ve Soriona'nın (2021) Filipinlerdeki hemşirelik öğrencileri, Ibrahim ve ark.,'nın (2021) UAE'deki Tıp Fakültesi öğrencileri üzerindeki çalışmalarında ise E-Öğrenme tutumlarında yaşa göre anlamlılık oluşmadığı rapor edilmiştir ($p > ,05$). Araştırmalardan elde edilen farklı sonuçların oluşmasında E-Öğrenmeye yönelik anlamlılık bulunmayan ($p > ,05$) çalışmaların örneklem gruplarında sağlık bilimleri öğrencileri ile çalışılmış olması, bu öğrencilerin derslerinin büyük bir bölümünü zaten meslekleri gereğince uygulamalı olarak görüyor olmaları ve yaş düzeylerine göre bir değişime uğramamasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Spor bilimleri alanlarındaki lisans bölümlerinin ders sayıları ve içerikleri benzerlikler gösterse de, uygulamalı veya teorik ders sayısının diğerine göre yoğun ya da az olduğu müfredatların olduğu bilinmektedir. Uygulamalı/teorik ders sayıları ve içerik farklılıkları dikkate alınarak öğrencilerin anksiyete düzeyleri ve E-Öğrenme tutumları incelendiğinde; anksiyete düzeyi Antrenörlük Eğitimi Bölümü'ndeki öğrencilerde, E-Öğrenmeye yönelik tutumlarda ise Spor Yöneticiliği öğrencilerinin yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonucun oluşmasında, AE bölüm müfredatındaki derslerin çoğunlukla uygulamalı olması ancak eğitim-öğretim faaliyetlerinin uzaktan yürütülmesi ile, SYB'de ise müfredatta teorik derslerin uygulamalı derslere göre daha yoğun ve E-Öğrenme ile daha verimli yürütülebileceğiyle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Saddik ve ark.'nın (2020) Tıp ve Diş Hekimliği Fakültesi öğrencilerinin anksiyete düzeylerini diğer akademik birimlerle karşılaştırdığı çalışmasında da sağlık bilimlerindeki öğrencilerin anksiyetesi daha yüksek çıkmıştır ($p < ,05$). Anksiyete bulgularındaki benzer sonuçların oluşmasında, lisans düzeyinde eğitimlerine devam eden ve uygulamalı ders sayıları teorik derslere göre daha fazla olan müfredatlara sahip akademik birimlerde benzerlik gösterebileceği düşünülmektedir.

Alanyazındaki benzer çalışmalarla kıyaslandığında; Faisal ve ark.'nın (2020) eğitim, mühendislik, sağlık, teknoloji fakülteleri öğrencilerinde ve Wang & Zhao'nun (2020) sanat ve diğer fakülte öğrencileri üzerindeki karşılaştırmalarında ise anlamlılık tespit edilmemiştir ($p > ,05$). Bu sonuçlar değerlendirilirken öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları E-Öğrenme sistemlerinin güçlü veya zayıf yönleri, müfredatlarında bulunan teorik veya uygulamalı ders sayılarındaki dağılımların etkili olabileceği ve farklı sonuçlar oluşturabileceği düşünülmektedir. Bu farklı sonuçların

oluşmasında bölüm veya fakülte düzeyinde karşılaştırmaların çeşitliliği, üniversitelerin ülkelere göre eğitim-öğretim faaliyetlerinde farklı zamanlardaki dönüşümleri, örneklem büyüklüğü, kullanılan E-Öğrenme sistemler, öğrenci ve akademisyenlerin uzaktan eğitim dönüşümüne uyumu veya yetkinliği, araştırmaların yürütüldüğü zaman dilimleri gibi unsurların etkili olabileceği ön görülmektedir.

Türkiye'deki spor bilimleri alanlarında öğrenimlerine devam eden öğrencilerin program değişkenine yönelik anksiyete sınamaları incelendiğinde (Tablo 4. 5.); anksiyetesi bulunan bireyler arasında II. Öğretim (Gece Öğretimi) öğrencilerinin uyku problemi semptomu ve KAÖ toplamında $9,21 \pm 4,07$ ortalama puanla daha yüksek düzeyde anksiyete yaşadıkları görülmüştür ($p < ,05$). Hem anksiyetesi bulunmayan ($N=651$) hem de öğrencilerin genelinde ($N=2479$) yine II. Öğretim öğrencilerinin teknolojiyi daha iyi kullanabilme eğilimi yönünde kendi lehine anlamlılık oluşturduğu görülse de, E-Öğrenme toplamında anlamlılık görülmemiştir. Bu durumun hem gündüz hem de gece eğitimindeki öğrencilerin müfredatlarının büyük ölçüde benzerlik göstermesinden kaynaklı olabileceği düşünülmekte olup, yerli ve yabancı literatürde bu değişkene yönelik anksiyete ve E-Öğrenme sınamasına rastlanmadığından alanyazına bir özgünlük kazandırabileceği düşünülmektedir.

COVID-19 pandemisinde oluşabilecek anksiyete düzeylerinin bireylerdeki yaş düzeyine göre karşılaştırılma durumu, öğrencilerin sınıf kademesine göre de incelenmesini gerektirmektedir. Öğrenciler arasında 3. Sınıf kademesinin uyku problemi, donukluk hissi, iştahsızlık belirtileri ve KAÖ toplamında diğer sınıflara göre yüksek düzeyde anksiyete yaşadıkları, 1 ve 3'ncü sınıf aralığında sınıf kademesi yükseldikçe anksiyetenin de artış gösterdiği görülmüştür (Tablo 4. 6.). Zhou ve ark.'nın (2020) Çin'de 12 – 18 yaş arası öğrencilerde sınıf kademesinin yükseldikçe anksiyetenin arttığı yine Çin'deki lisansüstü düzeyindeki öğrencilerin lisans kademesine göre (Liu ve ark., 2020), Talapko ve ark. (2021) Hırvatistan'daki üniversite mezunu ve son sınıf öğrencilerinin alt sınıflara göre daha yüksek düzeyde anksiyete oluşturduğunu raporlamıştır ($p < ,05$). Başka bir çalışmada ise bu araştırmalardan farklı sonuç elde edilmiştir (Wang ve Zhao, 2020). Bu değişkene yönelik farklı sonuçlara ulaşılmasında elbette ki yaşanan coğrafya, üniversitelerde kullanılan E-Öğrenme sistemleri, müfredatlardaki farklılıklar, hükümetlerce belirlenen kısıtlama ve izolasyon politikaları, yükseköğretime yeni başlayan veya

mezuniyet aşamasına yaklaşan öğrenci sayılarındaki farklılıklar gibi çeşitli unsurların etkili olabileceği düşünülmektedir.

1 ve 2'nci sınıf öğrencilerinin E-Öğrenmeye yönelik kullanışlılık tutumunda, 3 ve 4'ncü sınıf öğrencilerinin de EYTÖ toplamında daha yüksek olduğu görülmüştür (KAÖ: ≥ 5 olanlar için). Anksiyeteli 1'nci sınıf öğrencilerinin ortaöğretimini tamamlayıp, yükseköğretime başladıkları süreçte zaten yüz yüze eğitime ara verildiğinden örgün eğitimle henüz tanışmamış olmaları ve E-Öğrenme sistemleri ile lisans öğrenimlerine başlamış olmalarının anksiyete düzeyini düşürdüğü, üst sınıftaki öğrencilerin ise eğitim-öğretim faaliyetlerinde hızlı bir dijital dönüşüm yaşamış olmaları ve mezuniyetlerine kısa bir süre kalmasından kaynaklı olarak anksiyetelerinin yüksek olduğu gibi, mezuniyet kaygısından kaynaklı olarak E-Öğrenme tutumlarını da olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir.

COVID-19 pandemisiyle birlikte üniversitelerde aniden eğitim-öğretime ara verilmesi ve uzaktan eğitim için gerekli alt yapının oluşturulması, üniversitelerin eğitim-öğretim faaliyetlerine yeniden başlamasında zamansal farklılıklar yaratmıştır. Eğitim-öğretimde E-Öğrenme yöntemlerine geçilmesiyle, birçok öğrencinin sahip olduğu bilgisayar ve mobil cihazların yetersizliği de E-Öğrenme faaliyetlerine hazırlıksız yakalanmalarına neden olmuş ve eğitimin fırsat eşitliği şartlarında alınmasını etkilemiştir. Bu durumun araştırma problemlerine etkisini incelemek için oluşturulan soruya verilen yanıtlara göre; kendisine ait bir bilgisayarı bulunmayan öğrencilerde uyku problemi semptomunun en çok karşılaşılan belirti olmakla birlikte, KAÖ puanı da yüksektir (Tablo 4.7.). Diğer taraftan elektronik cihazları kullanma becerilerinde düzeyin arttıkça (yetersiz-orta-yeterli) anksiyetenin düşüş eğiliminde olduğu (Tablo 4. 9.), internet erişimi daha kısıtlı veya kötü olan öğrencilerin yüksek düzeyde anksiyete bozukluğu yaşadığı belirlenmiştir ($p<.05$) (Tablo 4. 10.).

Bu değişkenlere yönelik anksiyete sınamalarından elde edilen sonuçların yanı sıra öğrencilerin aynı değişkenlere göre E-Öğrenme tutumlarının ne düzeyde olduğu da incelenmiştir. Kendilerine ait bir bilgisayarı olan bireylerde anksiyete düzeylerinin daha düşük olmasıyla birlikte E-Öğrenmeye yönelik tutumları ve EYTÖ ortalamaları da bilgisayar sahibi olmayanlara göre yüksek çıkmıştır ($p<.05$) (Tablo 4. 19.). E-Öğrenme sistemlerini kullanma ve faaliyete katılım sağlarken tercih edilen elektronik cihaz kullanma beceri düzeyinin yükseldikçe anksiyetenin düştüğü ancak EYTÖ puanlarının da artış gösterdiği görülmüştür (Tablo 4. 21.). Benzer şekilde ikamet

ettikleri bölgede internet erişimi yüksek veya kolay olan öğrencilerin anksiyete düzeyindeki düşüş, EYTÖ ortalamasında kısıtlı internet erişimine sahip olanlara göre yüksektir ($p<,05$) (Tablo 4. 22). Bu bulguların, bilgisayarı olmayan, internet erişimi zayıf ve kendilerini elektronik cihaz kullanma becerilerinde zayıf gören öğrenciler üzerinde öğrenme güçlüğüne, ders geçme/kalma veya mezuniyet korkusu gibi nedenlerle anksiyete bozukluğuna yol açtığı ve buna bağlı olarak E-Öğrenme tutumlarını olumsuz yönde etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

Literatürde Singh ve ark. (2021) Hindistan'daki üniversite öğrencileri üzerinde tamamladıkları çalışmada, benzer şekilde şahsi bir bilgisayara sahip, E-Öğrenme faaliyetlerinde elektronik cihazları kullanma becerilerinde yeterli, internet erişimleri yüksek kalitede veya kolay erişim sağlayan bireylerin daha yüksek seviyede E-Öğrenme tutumuna sahip olduklarını bildirmiştir ($p<,05$). Olum ve ark. (2020) kendisine ait bilgisayarı olan ve internet erişimi kolay olanlar lehine, Khalilia (2020)'da benzer şekilde elektronik cihazları kullanma düzeyi orta veya yüksek düzeyde ve internet erişimi yüksek kalitede olan bireyler lehine E-Öğrenme tutumu oluştuğunu raporlamıştır ($p<,05$). Üniversite öğrencilerinin E-Öğrenme tutumlarındaki bu değişkenlere yönelik bulgularımız literatürdeki çalışmalarla örtüşmektedir ancak anksiyete ile ilgili bulgularla bir arada kullanıldığında literatüre bir özgünlük kazandırabileceği düşünülmektedir.

Düzenli olarak sürdürülen egzersizlerin insan metabolizmasına olumlu yönde katkıları olduğu gibi ruh sağlığı üzerine etkileri de birçok araştırmacı tarafından incelenmiş ve sporun bireyin duygu durumunda iyileşme sağladığı bildirilmiştir (Canan ve Ataoğlu, 2010; Salmon, 2000; Gauvin ve Spence, 1996; Byrne ve Byrne, 1993). İnsanlar dış dünyanın veya sosyal hayatın meydana getirdiği olumsuzlukları azaltabilmek, iş veya sosyal yaşantı sürecinde düşüş gösterebilen mental enerjiyi toparlayabilmek ve bununla birlikte kendisini mutlu, iyi ve sağlıklı hissedebilmek amacıyla, serbest zamanlarında spor, sanat vb. birçok kültürel faaliyet içerisinde bulunabilmektedir (Tekin ve ark., 2009; Başar ve Sarı, 2018). Düzenli egzersiz veya rekreasyonel faaliyetlerin depresyon, panik atak bozukluğu ve anksiyeteyi iyileştirici bir faktör olarak tedavi süreçlerine dahil edilebileceği (Arslan ve ark., 2011; Otto ve ark., 2004; Broocks ve ark., 1998), bilişsel fonksiyonlar ve yaşam kalitesi üzerine olumlu etkilerinin olduğu (Van Dijk ve ark., 2013; Bullo ve ark., 2015) bilinmektedir.

Düzenli egzersiz ve sporun insanın ruhsal sağlığı üzerindeki bu etkilerinin, COVID-19 pandemisinde bireylerin anksiyete bozukluğunu ne yönde etkilediğine yönelik araştırma problemine verilen cevaplar incelendiğinde; düzenli olarak egzersiz yapmayan öğrencilerde anksiyete seviyesinin daha yüksek olduğu, uyku problemi, iştahsızlık ve mide bulantısında da anlamlılık oluşturduğu görülmüştür ($p<,05$). KAÖ'den ≥ 5 ve üzerinde bulunanlarda anksiyetelilerde ise, sersemleme hariç diğer tüm semptomlarda düzenli egzersiz yapan öğrenciler lehine anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p<,05$) (Tablo 4. 12.). Anksiyetesi bulunmayan öğrencilerinin düzenli egzersiz yapma kıyaslamasına göre; EYTÖ toplam puanlarında farklılık olmadığı ($p>,05$), ancak anksiyetelilerde düzenli olarak egzersiz yaptığını bildiren öğrencilerin EYTÖ toplamı yüksek ($p<,001$) ve teknolojiyi daha iyi kullanma eğiliminde oldukları, kullanışlılık tutumu, memnuniyet ve motivasyon düzeylerinde benzer ortalamalara sahip görülmüştür ($p<,05$) (Tablo 4. 25.).

SARS-Cov-2 pandemisinde tamamlanan literatürdeki benzer birçok çalışma fiziksel aktivitenin anksiyete düzeyini azalttığını (Cheng-Hu Deng ve ark., 2020; Talapko ve ark., 2021; Singh ve Desai, 2021) raporlamıştır. Vaughan ve ark. (2020) hiçbir fiziksel aktivitede bulunmayanlarda 5,49, amatör seviyedeki sporcularda 4,41 ve elit sporcularda 3,36 düzeyinde anksiyete ($p<,01$) ve takım ile bireysel sporlarda yakın düzeylerde anksiyete oluştuğunu ($p>,05$), Hernandez ve ark.'nın (2021) İspanyol sporcular üzerindeki çalışmasında spor yaşantısının aktif ve yüksek olduğu bireylerde anksiyetenin $11,42\pm 2,75$ ve düşük olanlarda ise $14,03\pm 2,96$ seviyesinde olduğunu ($p<,05$) bildirmiştir.

Hosseinzadeh ve ark.'nın (2020) Türkiye'deki öğrenciler üzerinde tamamladığı çalışmada ise, online olarak öğrencilere 4 haftalık süreyle uzaktan eğitimle verilen Yoga eğitiminin ön ($11,67\pm 7,6$) – son test ($7,89\pm 4,52$) sonuçları arasındaki farkın, fiziksel aktivitenin anksiyete, depresyon ve stres seviyesindeki düşüşleri pozitif yönde etkilediğini göstermektedir.

Literatürde COVID-19 pandemisi öncesinde ve esnasında tamamlanan çalışmalar ile araştırmamızın sonuçları göstermektedir ki; düzenli egzersiz insanları sadece biyolojik olarak olumlu yönde etkilemekle kalmayıp aynı zamanda onların stres, depresyon, anksiyete gibi birçok psikolojik unsuru kapsayan ruh sağlığını da pozitif yönde etkilemektedir.

Sporun insan sağlığındaki genel önemi bilinmekle birlikte, düzenli fiziksel aktivitenin COVID-19 pandemisinde de bireyin sadece bağışıklık sistemini güçlendirme ve hastalıkla mücadeleyle sınırlı kalmayıp aynı zamanda ruh sağlığı üzerinde de önemli rol oynadığı bu çalışmayla ortaya konulmuştur.

6. SONUÇ

6.1. Sonuç

Koronavirüs – COVID-19 (SARS-Cov-2) pandemisi sebebiyle spor bilimleri alanlarında öğrenimlerine lisans düzeyinde devam eden öğrencilerin son 2 haftalık yaşantılarına göre %26,3'ünde salgın hastalıktan kaynaklı anksiyete oluşmuştur. Anksiyetenin belirtilerini yansıtan en yüksek semptom uyku problemi, en düşüğü mide bulantısıdır. Anksiyeteli bireylerin teknoloji kullanma eğilimi, kullanışlılık tutumu ile EYTÖ ortalaması normal bireylere göre anlamlı ve daha yüksek seviyede olup, normal bireylerin (%73,7) memnuniyet ve motivasyon tutumları ise daha yüksek düzeydedir.

Anksiyete bozukluğunda cinsiyet değişkenine göre %1'lik bir farkla kız öğrencilerin düzeyi yüksek olsa da ortalama puanlar benzerdir ($p > ,05$). E-Öğrenme tutumları ise kız öğrenciler lehine yüksek çıkmıştır ($p < ,001$). Bu sonuç COVID-19 pandemisinin hem erkek hem de kız öğrencilerde yakın düzeyde anksiyete oluşturduğunu göstermektedir. Anksiyeteli bireylerde yaş düzeyleri yükseldikçe, anksiyete bozukluğu ve E-Öğrenmeye yönelik tutum yükselmektedir.

Antrenörlük Eğitimi Bölümü'nde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin anksiyete düzeyi, Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin de E-Öğrenme tutumları diğer bölümlere göre daha yüksek çıkmıştır.

II. Öğretim programındaki öğrencilerde anksiyete bozukluğu ve E-Öğrenme tutumları daha yüksek seviyede olup I. Öğretime göre yüksek düzeyde uyku problemi semptomu ($p < ,05$) bulunmaktadır.

Mezuniyet dönemine yaklaşan 3. ve 4. sınıflardaki öğrencilerin anksiyete seviyelerinin daha yüksek olduğu, sınıf kademesi düştükçe anksiyetenin azaldığı belirlenmiştir. EYTÖ toplamında 4'ncü sınıfların memnuniyet tutumu ve motivasyonu, 1 ve 2'nci sınıfların kullanışlılık tutumu üst sınıflara göre yüksektir. Anksiyete durumu dikkate alınmadığında 1'nci sınıf öğrencileri en yüksek E-Öğrenme eğilimindedir.

Şahsi bilgisayar bulunmayan ve internet erişimi kısıtlı öğrencilerin anksiyetesi yüksek çıkmıştır ($p < ,05$). Kendisine ait bir bilgisayar bulunan ve internet erişimi yüksek öğrenciler teknolojiyi daha iyi kullanmakta, E-Öğrenme sistemlerini kullanışlı bulup, memnuniyet ve motivasyonları yüksektir ($p < ,05$). Bu sonuçlara göre,

öğrencilerin şahsi bilgisayarının bulunmaması ve ikamet ettikleri bölgede internet erişim kısıtlılığı yaşamaları anksiyete düzeylerini ve E-Öğrenme tutumlarını olumsuz yönde etkilemiştir.

Uzaktan eğitim faaliyetlerine katılım sağlarken tercihi bilgisayar olan öğrencilerin anksiyete düzeyi, tablet veya mobil telefonla katılanlara göre yüksektir ancak bilgisayar kullanan öğrencilerin memnuniyet ile motivasyon tutumu ve E-Öğrenme ortalaması daha üst düzeydedir ($p<,05$). Bununla birlikte, E-Öğrenme sistemleri ve cihaz kullanma becerilerinde seviye yükseldikçe anksiyete düzeyi düşmekte, E-Öğrenme tutumları da artış göstermektedir ($p<,05$).

Düzenli olarak egzersiz yapan öğrencilerin COVID-19'dan kaynaklı uyku problemi, iştahsızlık, mide bulantısı ve donukluk semptomları ve bu belirtilere bağlı olarak anksiyete ortalamaları düşük ve E-Öğrenme tutumlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p<,05$).

6.2. Öneriler

- COVID-19 pandemisinin devam etmesi veya bundan sonra olabilecek benzer salgın hastalıklarda spor yapmanın etkilerini araştırmak için, üniversite öğrencileri üzerinde deneysel egzersiz çalışmaları planlanabilir ve öğrencilerin ruh sağlığı düzeylerindeki etkileri takip edilebilir
- Yükseköğretime uzaktan eğitim ile başlayan öğrencilere örgün eğitime başlamadan önce kapsamlı oryantasyon programları düzenlenmeli
- Bölümlerin ders müfredatlarına E-Öğrenme sistemleriyle ilgili zorunlu bir ders eklenebilir
- Hem öğrenciler hem de eğitimcileri kapsayacak şekilde E-Öğrenme yazılımları hakkında seminerler, konferanslar düzenlenebilir ve eğitim programları gerçekleştirilebilir
- Sporun veya düzenli egzersizin anksiyete üzerindeki olumlu etkileri hakkında diğer fakülte öğrencileri bilgilendirilmeli, müfredatlarına zorunlu fiziksel aktivite dersi eklenmeli
- Gelecekte benzer süreçlerin tekrar yaşanabileceği ön görülerek, üniversiteler uzaktan eğitim faaliyetlerini iyileştirmeye yönelik çalışmalara önem vermeli, devletin ilgili kurumları toplumda fiziksel

aktiviteyi yaygınlaştırmaya yönelik spor politikaları geliştirmelidir

- Üniversitelerde görev yapan akademik personeller üzerinde de anksiyete ve E-Öğrenmeye yönelik tutum çalışmaları planlanabilir
- Fiziksel aktivitelerin ruh sağlığına iyi gelmesi veya tedavilerde kullanılmasından dolayı, anksiyete düzeyi ≥ 9 ve üzerine yaklaşmış/ulaşmış kritik düzeydeki gruplara ruhsal yönden klinik tedavi gerektiren psikolojik destek sağlanmalıdır
- Bilgisayarı bulunmayan veya kısıtlı internet erişimine sahip öğrencilerin ikamet ettikleri şehirlerdeki üniversitelerin donanım ve bağlantı imkanlarından faydalanabilmeleri için üniversiteler arasında protokoller gerçekleştirilmeli
- Özellikle kırsal bölgelerde yaşanan alt yapı/bağlantı problemleri için iyileştirme çalışmaları gerçekleştirilmeli

KAYNAKLAR

- Acar, K. (2019). Takım ve Bireysel Sporcuların İletişim Becerileri ve Kaygı Düzeylerinin Çatışma Eğilimi ile İlişkisinin İncelenmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Samsun.
- Agberotimi, SF., Akinsola, OS., Oguntayo, R., and Olaseni, AO. (2020) Interactions between socioeconomic status and mental health outcomes in the nigerian context amid COVID-19 pandemic: a comparative study.
- Akcil, U. ve Bastas, M. (2020). Examination of University Students' Attitudes Towards E-Learning During the Covid-19 Pandemic Process and the Relationship of Digital Citizenship. *Contemporary Educational Technology* ISSN : 1309-517X (Online) 13(1), 2020 <https://doi.org/10.30935/cedtech/9341>
- Akdeniz Güven, D. (2018) Öğrenme Güçlüğüne Sahip Öğrencilerin Uzunluk Kavramına İlişkin Öğrenme Yol Haritaları : Öğretim Deneyi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 17-18.
- Algur, V. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Anksiyete ve Depresyon Düzeyleri ile Fiziksel Saldırganlık, Öfke, Düşmanlık ve Sözel Saldırganlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Alhamad, N. F., Al-Ohali, K. B. N. and Humidat, M. A. (2017). The level of social phobia and its relationship with psycho-social adjustment among Saudi Students in the Jordanian universities. *Dirasat: Educational Sciences*, 43, 1871-1886.
- Ali, G.E. & Magalhaes, R. (2008). Barriers to implementing e-learning: A Kuwaiti KAÖe study. *International Journal and Development*, 12(1), 36-53.
- Altıparmak, M., Kurt, İ.D. & Kapıdere, M. (2011). E-Öğrenme ve Uzaktan Eğitimde Açık Kaynak Kodlu Öğrenme Yönetim Sistemleri. *Akademik Bilişim''11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, İnönü Üniversitesi, Malatya, 2 - 4 Şubat, 319-327.
- Altun, E. (2020). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Pedagojik Yeterliklerinin Uzaktan Eğitim Ders Videoları Aracılığıyla İncelenmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Samsun, 7.
- Angoletto, R., & Queiroz, V. C. (2020). COVID-19 and the challenges in education. *The Centro de Estudos Sociedade e Tecnological (CEST)*, 5, 2.
- Ansari, A. N., Sherafati, A., Aghajani, F., Khonji, M.S., Aghajani, R. ve Shahmansouri N. (2020). Depression and Anxiety among Iranian Medical Students during COVID-19 Pandemic. *Iran J Psychiatry*. 2020(15)3 : 228-235.
- APA, (American Psychiatric Association). (2013). Diagnostic and statical manual of mental disorders: DSM-5. *American Psychiatric Association*. Washington, D.C.
- APA, (American Psychological Association) (2009). APA college dictionary of psychology. *Washington: American Psychological Association*.
- APA, (Amerikan Psikiyatri Birliği) (2013). Ruhsal bozuklukların tanıs ve sayımsal elkitabı. (5. baskı, E. Köroğlu, Çev.). *Hekimler Yayın Birliği*, Ankara.
- APA, (Amerikan Psikiyatri Birliği) (2014) Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı. Beşinci Baskı (DSM-V), (E. Köroğlu, Çev.), *Hekimler Yayın Birliği*, Ankara, 113-114.

- Arslan, C., Güllü, M. ve Tural, V. (2011). Spor Yapan ve Yapmayan İlköğretim Öğrencilerinin Depresyon Durumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2): 120-130.
- Aslan, Ö. (2006). Öğrenmenin Yeni Yolu: E-Öğrenme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2): 121-131.
- Aydın, D. (2010). ‘Sosyal Öğrenme Kuramı’, İçinde Eğitim Psikolojisi. M. E. Deniz (ed.), *Ankara: Maya Akademi*, 299-315.
- Aytaç, T. (2003). Geleceğin Öğrenme Biçimi: E-Öğrenme. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 35.
- Balcı, A. (2009). Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler. *Pegem Akademi*, Ankara.
- Balcı, B. (2010). E-Öğrenme Programı Tasarım Süreçleri. Yamamoto, G. T., Demiray, U., Kesim, M., Yuzer, T. V., Demirci, B. B., & Eby, G. (Ed.), *Türkiye’de e-öğrenme: gelişmeler ve uygulamalar. Ankara: Efil Yayınevi*, 83-110.
- Baltaş, A. ve Baltaş, Z. (2008). Stres ve Başa Çıkma Yolları. *Remzi Kitapevi*, İstanbul, 172-176.
- Barlow, D. H. (1991). Disorders of emotion. *Psychological Inquiry*, 2(1), 58–71. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0201_15
- Başar, S. ve Sarı, İ. (2018). Düzenli Egzersiz Depresyon, Mutluluk ve Psikolojik İyi Oluş Üzerine Etkisi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. e-ISSN: 2148-6786. 2018: 5(3), 25-34.
- Başaran, M. H. (2008). Sporcularda Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, 25-27, Konya.
- Beck, A. T. (2006). How An Anomalous Finding Led To A New System Of Psychotherapy. *Nature Medicine*, Vol:12, 1139–1141.
- Beck, A. T. and Emery, G. (2005). Anksiyete Bozuklukları ve Fobiler, Çev. Veysel Öztürk, *Litera Yayıncılık*, s.58., İstanbul.
- Bednářiková, A. (2010). E-learning ako metóda vzdelávania na vysokých školách. ISBN 9788080846251.
- Bell, M., Martin, G. & Clarke, T. (2004). Engaging in the future of e-learning: A scenarios-based approach. *Education + Training*, 46(6/7), 296-307.
- Berman, R. M. and Schneier, F. R. (2004). Symptomatology and diagnosis of social anxiety disorder. In B. Bandelow and D. J. Stein (Eds.), *Social anxiety disorder*. Marcel Dekker, 1-16, New York.
- Biçer, H. (2019). E-Öğrenmeye Yönelik Tutum : Ölçek Uyarlama Çalışması. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2019.
- Boyd, J. H. and Crump, T. (1991). Westphal's agoraphobia. *Journal of Anxiety Disorders*, 5(1), 77-86.
- Broocks, A., Bandelow, B., Pekrun, G., Geaorge, A., Mayer, T., ve Bartmann, U. (1998). Comparison of Aerobic Exercise, Clomipramine, and Placebo in the Treatment of Panic Disorder. *Am J Psychiatry*. (155):603-609.
- Bullo, V., Bergamin, M., Gobbo, S., Sieverdes, J. C., Zaccaria, M., Neunhaeuserer, D., ve Ermolao, A. (2015). The effects of Pilates exercise training on physical fitness and well being in the elderly: a systematic review for future exercise prescription. *Preventive medicine*, 75, 1-11.
- Bunker, E. (2003). The history of distance education through the eyes of the international council for distance education. M. G. Moore & W. G. Anderson (Ed.), *Handbook of distance education*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates 49-66.

- Butcher J. N., Mineka S. ve Hooley J. M. (2013) Anormal Psikoloji, Okhan Gündüz, *Kaknüs Yayınları*, İstanbul, 419.
- Büyüköztürk Ş., Çakmak Kılıç E., Akgün Ö. E., Karadeniz Ş. ve Demirel F. (2018) Bilimsel Araştırma Yöntemleri. *Pegem Akademi*, 24. Baskı, Ankara, 183-191.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. *Pegem Akademi*, Ankara.
- Byrne, A. ve Byrne, D. G. (1993). The Effect of Exercise on Depression, Anxiety and Other Mood States-A review. *J Psychosom Res.* (37):565-574.
- Canan F. ve Ataoğlu, A. (2010). Anksiyete, Depresyon ve Problem Çözme Becerisi Algısı Üzerine Düzenli Sporun Etkisi. *Anatolian Journal of Psychiatry.* (11):38-43.
- Cao, W., Fang, Z., Hou, G., Han, M., Xu, X., and Dong, J. (2020) The Psychological Impact of the COVID-19 Epidemic on College Students in China. *Psychiatry Research*, ISSN : 0165-1781, DOI : <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.112934>
- Cheong, S. C. (2002). E-learning-a providers prospective. *Internet and Higher Education*, 4(3-4), 337-352.
- Chen, C., Gao, G., Xu, Y., Pu, L., Wang, Q., Wang, L., Wang, W., Song, Y., Tang, Y. Chen, M., Yu, F., and Yang, S. (2020). SARS-CoV-2-Positive Sputum and Feces After Conversion of Pharyngeal Samples in Patients With COVID-19. *Annals of Internal Medicine – American College of Physicians.* 1-3, DOI : 10.7326/m20-0991
- Cheng-Hu, D., Wang, J.Q., Zhu, L. M., Liu, H.W., Guo, Y., Peng, X.H., Shao, J.B. ve Xia, W. (2020). Association of Web-Based Physical Education with Mental Health of college Students in Wuhan During the COVID-19 Outbreak: Cross-Sectional Survey Study. *Journal of Medical Internet Research.* 2020;22(10). DOI : 10.2196/21301
- Choi, E., Lee, J. ve Lee, S. A. (2020). Validation of the Korean Version of the Obsession with COVID-19 Scale and the Coronavirus Anxiety Scale. *Death Studies.* DOI: <https://doi.org/10.1080/07481187.2020.1833383>
- Clark, D. A. and Beck, A. T. (2010). Cognitive therapy of anxiety disorders: Science and practice. *New York: Guilford Press.*
- Condie, R. & Livingston, K. (2007). Blending online learning with traditional approaches: Changing practices. *British Journal of Educational Technology*, 38(2), 337-348.
- Connolly, T. ve Stabsfield, M. (2006). Using Games-Based eLearning Technologies in Overcoming Difficulties in Teaching Information Systems, *Journal of Information Technology Education*, Volume 5, 464.
- Corey, G. (2008). Psikolojik danışma ve psikoterapi kuram ve uygulamaları (T. Ergene, Çev.). *Mentis Yayıncılık*, Ankara.
- Cosmides, L., and Tooby, J. (2000). Evolutionary psychology and the emotions. In M. Lewis & J. M. Haviland-Jones (Eds.), *Handbook of emotions (2nd ed.)*, 91-115.
- Cüceloğlu, D. (2012). İnsan ve Davranışı, *Remzi Kitapevi*, İstanbul, 277.
- Çakır, R. & Yükseltürk, E. (2010). Bilgi Toplumu Olma Yolunda Öğrenen Organizasyonlar, Bilgi Yönetimi ve E-Öğrenme Üzerine Teorik Bir Çözümleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 501-512.
- Çakır, R. & Yükseltürk, E. (2010). Bilgi Toplumu Olma Yolunda Öğrenen Organizasyonlar, Bilgi Yönetimi ve E-Öğrenme Üzerine Teorik Bir Çözümleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 501-512.

- Çelik, B. (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Aile Yapılarının EÖğrenmeye Yansımaları. Yüksek lisans tezi. Bahçeşehir Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Çiftçi, M. C. (2019). Üniversite Öğrencilerinin, Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi ve Bilişsel Esneklik Düzeyleri ile Sosyal Anksiyete Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çukurçayır, M. A., & Çelebi, E. (2012). Bilgi toplumu ve e-devletleşme sürecinde Türkiye. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 5(9), 59-82.
- Daniel, S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects*, 91-96. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3>
- Davison, G.C.ve Neale, J.M. (2004) Anormal Psikoloji, İhsan Dağ. *Türk Psikologlar Derneği*, Ankara, 32-35.
- Demir, O. Sal, H. ve Comba C. (2021). Triangle of COVID, Anxiety and Menstrual Cycle. *Journal of Obstetrics and Gynaecology*. DOI : <https://doi.org/10.1080/01443615.2021.1907562>
- Dikbaş, E. (2006). Öğretmen adaylarının e-öğrenmeye yönelik tutumlarının incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Dilbaz, N. (2000), Sosyal anksiyete bozukluğu: tanı, epidemiyoloji, etiyoloji, klinik ve ayırıcı tanı. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 3(2), 3-21.
- Dudeney, G., & Hockly, N. (2007). How to teach English with technology. *Harlow: Pearson Education Limited*.
- Duran, N., Önal, A. & C. Kurtuluş (2006). E-Öğrenme ve Kurumsal Eğitimde Yeni Yaklaşım: Öğrenim Yönetim Sistemleri. *Akademik Bilişim Bildiriler Kitabı*, 97-101.
- Ekman, P. (2003). Emotions revealed: Recognizing faces and feelings to improve communication and emotional life (2nd ed.). *Owl Books*.
- Elhadad, A. A., Alzaala, M. A., Alghamdi, R. S., Asiri, S. A., Algarni, A. A. and Elthabet, M. M. (2017). Social phobia among Saudi medical students. *Middle East Current Psychiatry*, 24(2), 68-71.
- Emrecik, V. (2017). E-Öğrenme Ortamında Kullanılan Ders Anlatım Videolarındaki Sözsüz İletişim Becerilerinin Öğrenci Bağlılığına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Evren, C., Evren, B., Dalbudak, E., Topcu M., ve Kutlu N. (2020). Measuring anxiety related to COVID-19: A Turkish validation study of the Coronavirus Anxiety Scale. *Death Studies*. DOI : <https://doi.org/10.1080/07481187.2020.1774969>
- Faisal, R. A., Jobe, M. C., Ahmed, O., and Sharker, T. (2020) Mental Health Status, Anxiety and Depression Levels of Bangladeshi University Students During the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Mental Health and Addiction*, DOI : <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00458-y>
- Fawaz, M. and Samaha, A. (2021). E-Learning : Depression, Anxiety and Stress Symptomatology Among Lebanese University Students During COVID-19 Quarantine. *Wiley Periodicals LLC*. 2021 (56) p.52-57 DOI : 10.1111/nuf.12521
- Federico, P. A. (2000). Learning styles and student attitudes toward various aspects of network-based instruction. *Computers in Human Behavior*, 16(4), 359-379.

- Fıstıkçı Demircan, S. (2019). Öğrencilerin Matematik Öğrenme Düzeylerinin Ardışık Olarak Birbirini Yordama Gücü ile Öğrenme Eksiklerinin İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 8.
- Forman, D., Nyatanga, L., & Rich, T. (2002). E-learning and educational diversity. *Nurse Education Today*, 22(1), 76-82.
- Fraenkel J. R. ve Wallen N. E. (2006). How to design and evaluate research in education. (6th ed.). *New York : McGraw-Hill International Education*.
- Fusch, D., Mock, D., Morgan, P. L., & Young, C. L. (2003). Responsiveness-to-Intervention: Definitions, evidence, and implications for the learning disabilities construct. *Learning Disabilities Research & Practice*, 18(3), 157-171.
- Gagne, R. M., & Driscoll, M. P. (1988). Essential of leaning for instruction. *New Jersey:Prentice Hall, Inc*.
- Garrison, D. R. (1993). Quality and access in distance education: theoretical considerations. Keegan D. (Ed.), Theoretical principles of distance education. *London: Routledge*, 8-19.
- Gauvin, L. ve Spence, J. C. (1996). Physical Activity and Psychological Well-being: Knowledge base, Current issues, and Caveats. *Nutr Rev* (54):53-65.
- Geçtan, E. (2000). Psikanaliz ve Sonrası. 9. Baskı, *Remzi Kitapevi*. İstanbul, 49-50.
- Geçten, E. (2002). Psikanaliz ve Sonrası. *Metis Yayınları*, İstanbul, 46-50.
- Gonzalez-Odriozola, P., Gomez-Planchuelo, A., Irurtia, M. J. ve Luis-Garcia R. (2020). Psychological Symptoms of the Outbreak COVID-19 Confinement in Spain. *Journal of Health Psychology*. 1-11. DOI : <https://doi.org/10.1177/1359105320967086>
- Goodman, R., & Schulkin, D. (2020). Timeline of the coronavirus pandemic and U.S. response. Just Security. <https://www.justsecurity.org/69650/timeline-of-the-coronavirus-pandemic-and-u-s-response/> Erişim Tarihi : 25 Mart 2020, 13:18.
- Gökçe, T. ve Dündar, C. (2008). Samsun Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde Çalışan Hekim ve Hemşirelerde Şiddete Maruziyet Sıklığı ve Kaygı Düzeylerine Etkis. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 2008-15 (1), 25-28.
- Görgeç, A. N. (2015). Yeni iletişim ortamı olarak sosyal ağların, e-öğrenmede etkileşimi artırmadaki rolü. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gritsenko, V., Skugarevsky, O., Konstantinov, V., Khamenka, N., Marinova, T., Reznik, A., and Isralowitz, R. (2020) COVID-19 Fear, Stress, Anxiety and Substance Use Among Russian and Belarusian University Students. *International Journal of Mental Health and Addiction*. DOI : <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00330-z>
- Gruber, K. ve Heimberg, R. (2007). Sosyal anksiyete için bir bilişsel-davranışçı tedavi paketi. W. T. Roth (Ed.), Anksiyete terapisi içinde. *İstanbul: Prestij Yayınları*, 287-322.
- Güney, S. (2017). Örgütsel Davranış. 4.b. Ankara: *Nobel Akademik Yayıncılık*.
- Güngör, E. (2008). Özel Eğitime Muhtaç Çocukların Anne ve Babalarının Psikolojik İlişki İhtiyaçları İle Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkiler. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 47-58, Konya.
- Hasan, N. and Bao, Y. (2020). Impact of “e-Learning crack-up” Perception on Psychological Distress Among College Students During COVID-19 Pandemic : A Mediating Role of “fear of academic year loss”. *Children and Youth Services Review*, 2020 (118) DOI : <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105355>
- Hernandez J. G., Lopez-Mora, C., Yüce, A., Noguera-Lopez, A. ve Tovar-Galvez, M.I. (2021). ‘OH, My God! My Season Is Over!’ COVID-19 and Regulation of the Psychological Response in

Spanish High-Performance Athletes. *Frontiers in Psychology*. DOI : <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.622529>

- Hosseinzadeh, N. R., Emamvirdi, R., Çolakoğlu, F.F. ve Dölek, k. (2020). Koronavirüs (COVID-19) Pandemi Döneminde Dört Haftalık Online Bilinçli Farkındalık Yoga Uygulamasının Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlığı Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt:13, Sayı:72, 1064-1069.
- Hovardaoğlu, S, (2000). Davranış bilimleri için araştırma teknikleri. *Ve-Ga Yayınevi*, Ankara.
- Huang, Y. and Zhao N. (2020) Generalized anxiety disorder, depressive symptoms and sleep quality during COVID-19 outbreak in China: a web-based cross-sectional survey. *Psychiatry Res*. 2020;288:112954.
- Ibrahim, N. K., Raddadı, R. A., Aldarması, M., Ghamdı, A. A., Gaddoury, M., Albar, H. M., and Ramadan, I. K. (2021) Medical Students' Acceptance and Perceptions of E-Learning During the COVID-19 Closure Time in King Abdulaziz University, Jeddah. *Journal of Infection and Public Health*. 2021 (14) 17-23. DOI : <https://doi.org/10.1016/j.jiph.2020.11.007>
- Islam A., Barna S. D., Raihan H., Khan N. A., and Hossain T. (2020) Depression and Anxiety Among University Students during the COVID-19 Pandemic in Bangladesh : A Web-Based Cross-Sectional Survey. *Journal of Plos One*. DOI : <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0238162>
- Jakubec, D. F. and Taylor, C. B. (1999). Medical aspects of panic disorder and its relationship to other medical conditions. In D. Nutt, J. C. Ballenger & J. P. Lepine (Eds.), *Panic disorders: Clinical diagnosis, management and mechanisms*, London: Martin Dunitz Ltd. 109-124.
- Kakasevski, G., Mihajlov, M., Arsenovski, S. & Chungurski, S. (2008). Evaluating usability in learning management system Moodle, Proceedings of the ITI 2008 30 th Int. Conf. on Information Technology Interfaces, June 23-26, Cevtat, Croatia.
- Kalyon, A. (2018). Anksiyete Duyarlılığının ve Sosyal Anksiyeteye Eşlik Eden Anksiyete Duyarlılığının Azaltılmasında Bilişsel-Davranışçı Müdahale Programının Etkisi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Doktora Tezi, Trabzon.
- Kantaroglu, T. (2017). 'İşletme Fakültesi ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Mobil Öğrenmeye Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması'. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Karaaslan, H., & Kılıç, N. (2019). Students' attitudes towards blended language courses: A KAÖe study. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 15(1), 174-199.
- Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Scientific Research Methods). 12. Basım, *Ankara, Nobel Yayıncılık*. 2002; 77-79.
- Karasar, N. (2008). Bilimsel araştırma yöntemi (17.Baskı). *Ankara: Nobel Yayın*.
- Katz, R. N., and Oblinger, D. G. (2000). The "E" Is for Everything: E-Commerce, EBusiness, and E-Learning in Higher Education. *EDUCAUSE Leadership Strategies, No. 2. Jossey-Bass Higher and Adult Education Series*. Jossey-Bass, 350 Sansome St., San Francisco, CA 94104.
- Kazmi, SSH., Hasan, K., Talib, S., and Saxena, S. (2020). COVID-19 and Lockdwon: A Study on the Impact on Mental Health. Available at SSRN 3577515.
- Keegan, D. (1986). Interaction and communication. The foundations of distance education. Kent, UK: Croom Helm, 89-107.
- Kesen, F. N. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Duygu Stillerinin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Depresyon, Anksiyete ve Strese Göre İncelenmesi. Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Doktora Tezi, Konya, 41.

- Khalilia, W. M. (2020). Attitudes and Challenges Towards E-Learning System in Time of COVID-19 from the Perspective of Al-Istiqlal University Students. *International Journal of Special Education*. ISSN: 2229-712X. 2020(145) 54676-54682.
- Khan, B. H. (2001). Web-based training. Englewood Cliffs, NJ: *Educational Technology Publications*.
- Khan, B. H. (2005). Managing e-learning: Design, delivery, implementation and evaluation. *PA: Information Science Publishing*, Hershey.
- Kırlı S. (2000). Anksiyete Bozukluklarının Oluşumu ve Farmakolojik Tedavisi. Anksiyetenin Oluşumu ve Anksiyete İle İlişkili Psikolojik ve Fizyolojik Süreçler. 1. Baskı, *Psikiyatri ve Sanat Yayınevi*. Bursa, 1-10.
- Kisanga, D. H. (2016). Determinants of teachers' attitudes towards e-learning in Tanzanian higher learning institutions. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 17(5).
- Kimiloglu, H., Ozturan, M., & Kutlu, B. (2017). Perceptions about and attitude toward the usage of e-learning in corporate training. *Computers in Human Behavior*, 72, 339-349.
- Korkmaz, Ö., Çakır, R., ve Tan, S. S. (2015). Öğrencilerin E-öğrenmeye Hazır Bulunuşluk ve Memnuniyet Düzeylerinin Akademik Başarıya Etkisi. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 16(3).
- Köroğlu, E. (2011). Kaygılarımız korkularımız. *HYB Yayıncılık* (3. baskı), Ankara.
- Kuriplachová, G., Kováčková, G., Magurová, D., Majerníková, Ľ., & Kendrová, L. (2019). Advantages and Disadvantages of E-learning in Nursing Teaching Process. *Journal of Health Systems and Policies*, 1(2), 53-62.
- Kuriplachová, G., Kováčková, G., Magurová, D., Majerníková, Ľ., & Kendrová, L. (2019). Advantages and Disadvantages of E-learning in Nursing Teaching Process. *Journal of Health Systems and Policies*, 1(2), 53-62.
- Lee S. A. (2020a) Coronavirus Anxiety Scale : A Brief Mental Health Screener for COVID-19 Related Anxiety. *Death Studies*, 44:7, 393-401. DOI : 10.1080/07481187.2020.1748481
- Lee S. A. (2020b) Replication analysis of the Coronavirus Anxiety Scale. *Düşünen Adam. The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 2020(33), 203-205. DOI : 10.14744/DAJPNS.2020.00079
- Liaw, S. S., Huang, H. M., & Chen, G. D. (2007). An activity-theoretical approach to investigate learners' factors toward e-learning systems. *Computers in Human Behavior*, 23, 1906–1920.
- Liu, D., Ren, Y., Yan, F., Li, Y., Xu, X., and Yu, X. (2019) Psychological impact and predisposing factors of the coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic on general public in China.
- Magano, J., Vidal, D. G., Sousa, H. F. P., Dinis, M. A. P. ve Leite A. (2021). Validation and Psychometric Properties of the Portuguese Version of the Coronavirus Anxiety Scale (CAS) and Fear of COVID-19 Scale (FCV-19S) and Associations with Travel Tourism and Hospitality. *International Journal of Environmental Research and Public Health* (18). DOI : <https://doi.org/10.3390/ijerph18020427>
- Maglogiannis, I., & Karpouzis, K. (2007). Combining synchronous and asynchronous distance learning for adult training in military environments. In Sharma, R.C. & Mishra, S. (Eds.), *KAÖes in Global E-learning Practices: Successes and Pitfalls*, 22-34.
- Mazza, C., Ricci, E., Biondi Colasanti, M., Ferracuti, S., and Napoli, C., (2020) A Nationwide survey of psychological distress among Italian people during the COVID-19 pandemic: immediate

psychological responses and associated factors. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(9):3165.

- Mazzocco, M. M. M. (2007). Defining and differentiating mathematical learning disabilities and difficulties. In D. B. Berch & M. M. Mazzocco (Eds.), *Why is math so hard for some children? The nature and origins of mathematical learning difficulties and disabilities*, Baltimore, MD: Paul H Brookes Publishing, 29-48.
- McIntosh, K. and Perlman S. (2015). Coronaviruses, including Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS) and Middle East Respiratory Syndrome (MERS). *US National Library of Medicine National Institutes of Health*, 1928-1936. DOI : 10.1016/B978-1-4557-4801-3.00157-0
- MEB, (2000). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Web: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2000_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeli_ogm.pdf, sayfasından erişilmiştir. Erişim Tarihi : 12 Mart 2020, 22:26.
- Meyer, KA. (2014). Student Engagement in Online Learning: What Works and Why. DOI : <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/aehe.20018/abstract>.
- Mishra, S. (2007). The e-learning bandwagon: politics, policies and pedagogy. In *National Seminar on Choice and Use of ICTs in ODL: Impacts, Strategies and Future Prospects*.
- Moghanibashi-Mansourieh, A. (2020). Assessing the anxiety level of Iranian general population during COVID-19 outbreak. *Asian J Psychiatr*. 2020;51:102076
- Moore, M. G. (1989). Three types of interaction. *American Journal of Distance Education*, 3(2), 1–7. DOI :10.1080/08923648909526659
- Moy, F. M. ve Han-Ng, Y. (2021). Perception Towards E-Learning and COVID-19 on the Mental Health Status of University in Malaysia. *Science Progress*, 104(3) 1-18. DOI : 10.1177/00368504211029812journals.sagepub.com/home/sci
- Nichols, M. (2007). Institutional perspectives: The challenges of e-learning diffusion. *British Journal of Educational Technology*.
- Odrizola-González, P., Planchuelo-Gómez, Á., Irurtia-Muñiz, MJ., and Luis-García, R. (2020) Psychological symptoms of the outbreak of the COVID-19 crisis and confinement in the population of Spain.
- Oducado, R. M. F., and Soriano, G. P. (2021) Shifting the Education Paradigm amid the COVID-19 Pandemic : Nursing Students' Attitude to E-Learning. *Africa Journal of Nursing and Midwifery*. Vol. 23 (1) DOI : <https://doi.org/10.25159/2520-5293/8090>
- Ohman, A. (2000). Fear and anxiety: Evolutionary, cognitive, and clinical perspectives. In M. Lewis & J. M. Haviland-Jones (Eds.), *Handbook of emotions (2nd ed.)*, 573-593.
- Olum, R., Atulinda, L., Kigozi, E., Nassozi, D. R., Mulekwa, A., Bongomin, F., and Kiguli, S. (2020) Medical Education and E-Learning During COVID-19 Pandemic : Awareness, Attitudes, Preferences and Barriers Undergraduate Medicine and Nursing Students at Makerere University, Uganda. *Journal of Medical Education and Curricular Development*. 2020 (7) : 1-9. DOI : 10.1177/2382120520973212
- Ormrod, J. E.(2016). 'Öğrenme Psikolojisi'. Ümit Morsümbül ve Bahar Mete Otlu.,(çev.). M. Baloğlu (ed.), 6.b. *Ankara: Nobel Yayıncılık*, 313-388.
- Orru, G., Bertelloni, D., Diolaiuti, F., Conversano, C., Ciacchini, R. ve Gemignani A. (2021). A Psychometric Examination of the Coronavirus Anxiety Scale and the Fear of Coronavirus Disease 2019 Scale in the Italian Population. *Journal of Frontiers in Psychology*, DOI : 10.3389/fpsyg.2021.669384

- Otto, M. W., Smits, J.A.J. ve Reese, H. E. (2004). Cognitive Behavioral Therapy for the Treatment of Anxiety Disorders. *J Clin Psychiatry*. (5):34-41.
- Öner, N. ve Lecompte, A. (1998). Süreksiz Durumluk/ Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı. *Boğaziçi Üniversitesi Yayınları*, İstanbul, 2-15.
- Öz, S. (2017). Sigara Kullanan Bireyler İle Kullanmayan Bireylerin Stresle Başa Çıkma Becerileri ve Anksiyete Düzeylerinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öz, Z. (2018). Engelli Çocuğu Olan Anne Babaların Kaygı Düzeyi ve Başa Çıkma Stratejilerinin Değerlendirilmesi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 22-24, İstanbul.
- Özarslan, M., Kubat, B., & Bay, Ö. F. (2007). Uzaktan eğitim için Entegre Ofis Dersi'nin Web tabanlı içeriğinin geliştirilmesi ve üretilmesi. *Akademik Bilişim '07*, 31.
- Özdemir, N. G. ve Sönmez, M. (2021). The Relationship Between Nursing Students' Technology Addiction Levels and Attitudes Toward E-Learning During the COVID-19 Pandemic: A Cross-Sectional Study. *Perspectives in Psychiatric Care*. 2021;57:1442-1448. DOI : 10.1111/ppc.12710
- Özerkan, K. N. (2003). Üniversiteli Basketbolcularda Yarışma Öncesi Kaygı Düzeyi İle Performans Arasındaki İlişki. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt:11, 4-6.
- Öztürk, M. O. ve Uluşahin, A. Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, *Nobel Tıp Kitabevleri*, Ankara, 339.
- Öztürk, O. ve Uluşahin, A. (2008). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, Tuna Matbaacılık, Ankara.
- Pala, K. ve Şahbaz, R. P. (2018). Mesleki Turizm Eğitiminde Öğrencilerin E-Öğrenmeye Hazır Bulunluşluk Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *A Research on Determining the Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 493, 511.
- Pınar, İ., Selçuk, A. G., & Dağ, B. (2014). Meslek Yüksekokullarının E-Öğrenme Modeline Geçişinde Dikkate Alınması Gereken İki Kavram: Öğrencilerin Bilgisayar Özyeterlilikleri Ve E-Öğrenmeye Yönelik Hazırbulunluşlukları. *Elektronik Mesleki Gelişim Ve Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 50-60.
- Pritchard A. (2013). Ways of learning: Learning theories and learning styles in the classroom. Routledge.
- Qian, M., Wu, Q., Wu, P., Hou, Z., Liang, Y., and Cowling, B.J., (2020) Psychological responses, behavioral changes and public perceptions during the early phase of the COVID-19 outbreak in China: a population based cross-sectional survey. medRxiv. 2020(22) : 30-7.
- Pedovan-Neto, F. E., Lee, S. A., Guimaraes, R. P., Godoy, L. D., Costa H. B., Zerbini, F. L. S. ve Fukusima, S. S. (2021). Brazilian Adaptation of the Coronavirus Anxiety Scale : A Psychometric Investigation of a Measure of Coronaphobia. *Journal of Death and Dying*, 1-19. DOI : 10.1177/0030222821991325
- Pérez, Y. B., Castillo, E. F., Fernández-Fleites, Z., Jiménez-Puig, E., Vizcaino-Escobar, A., Ferrer-Lozano, D., Martínez-Rodríguez, L. ve Martín-González, R. (2020). Adaptation of the Cuban version of the Coronavirus Anxiety Scale, *Death Studies*, DOI: 10.1080/07481187.2020.1855610
- Rehm, L. P. (1990). Cognitive and behavioral theories of depression. USA: *John Wiley & Sons, Inc.*
- Reinecke, M. A., Dattilio, F. M. and Freeman, A. (2015). Etkili bir tedaviyi oluşturan unsurlar nelerdir? M. A. Reinecke, F. M. Dattilio & A. Freeman (Ed.), Çocuklar ve ergenlerle bilişsel terapi içinde, *İstanbul: Litera Yayıncılık*, 37-66.
- Rosenberg, M. J. (2006). Building a learning and performance architecture'den aktaran D. Tufan (2010). The effectiveness of e-learning in Corporate training programs-how it is managed and

evaluated, *IODL&ICEM 2010 Joint Conference Proceedings Book*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 870.

- Rudenstine, S., Mcneal, K., Schulder, T., Ettman, C. K., Hernandez, M., Gvozdiava, K., and Galea, S. (2021) Depression and Anxiety During the COVID-19 Pandemic in an Urban, Low-Income Public University Sample. *Journal of Traumatic Stress*, 2021 (34) 12-22. DOI : 10.1002/jts.22600
- Russel, N. ve Rudolf, H. S. (1998). Anksiyete Bozuklukları, Çev. Vedat Şar. Esa Medikal & Paramedikal Yayıncılık, İstanbul.
- Saddık, B., Hussein, A., Sharif-Askari, F. S., Kheder, W., Tamsah, M.H., Koutaich, R. A., Haddad, E. S., Al-Roub, N. M., Marhoon, F. A., Hamid, Q. And Halwanı, R. (2020). Increased Levels of Anxiety Among Medical and Non-Medical University Students During the COVID-19 Pandemic in the United Arab Emirates. *Risk management and Healthcare Policy*. 2020:13, 2395-2406.
- Sahranç, Ü. (2013). 'Öğrenmeyi Etkileyen Etmenler', İçinde Eğitim Psikolojisi. İ. Yıldırım (ed.), *Ankara: Anı Yayıncılık*, 351-373.
- Salari n., hosseinian-Far, A., Jalali, R., Vaisi-Raygani, A., Rasoulpoor, S., Mohammadi, M., Rasoulpoor, S. ve Khaledi-Paveh, B. (2020). Prevalence of Stress, Anxiety, Depression among the General Population During the COVID-19 Pandemic: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Globalization and Health*. DOI : <https://doi.org/10.1186/s12992-020-00589-w>
- Salmon, P. (2000). Effects of Physical Exercise on Anxiety, Depression, and Sensitivity to Stres: A Unifying Theory. *Clin Psychol Rev*. (21):33-61.
- Savitri, R. (2005). Endişe-Anksiyete Hakkında Bilmek İstediklerimiz. (Çeviri Hatice Kapudere). *Bileşim Yayınevi*, İstanbul, 40-44.
- Savitsky, B., Findling, Y. Erelı, A. ve Hendel, T. Anxiety and Coping Strategies Among Nursing Students During the COVID-19 Pandemic. *Nurse Education in Practice*. DOI : <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2020.102809>
- Sayar, K. (2000). Varoluşçu Psikoloji Açısından Anksiyete. *Yeni Symposium*, Cilt:38, Sayı:2, 43-50.
- SB, (Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı). (2021). <https://covid19.saglik.gov.tr> Erişim Tarihi : 25 Haziran 2021, 13:27
- Schlosser, C. A., & Anderson, M. L. (1994). Distance education: Review of the literature. Ames, IA: *Iowa Distance Education Alliance*. (ERIC No. ED382159).
- Scrignar, C. B. (1991). From panic to peace of mind: Overcoming panic and agoraphobia. LA: *Wellness Institute, Inc*.
- Senemoğlu N. (2013). Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya (23. Baskı). *Ankara: Yargı Yayınevi*.
- Sheeham, E. (1999). Kaygı Bozuklukları (Çeviri: Murat Sağlam). *İstanbul: Alfa Yayınları*.
- Shevlin, M., Nolan, E., Owczarek, M., McBride, O., Murphy, J., and Miller, JG. (2020) Covid-19-related anxiety predicts somatic symptoms in the U.K. Population. *Br J Health Psychol*. 2020:27. DOI: <https://doi.org/10.1111/bjhp.12430>.
- Singh L. ve Desai D. (2021). Impact of COVID-19 Pandemic on Physical Activity and Mental of Physiotherapy Students, Vadodara – A Cross Sectional Study. *International Journal of Health Sciences and Research*. DOI: <https://doi.org/10.52403/ijhsr.20210643>
- Singh, H. K., Joshi, A., Malepatı, R. N., Najeeb, S., Balakrishna, P., Pannerselvam, N. K., and Singh, Y. K. (2021). A Survey of E-Learning Methods in Nursing and Medical Education During COVID-19 Pandemic in India. *Nurse Education Today*. 2021 (99) DOI : <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.104796>

- Siron, Y., Wibowo, A., Narmaditya, B. S. (2020). Factors Affecting the Adaption of E-Learning in Indonesia : Lesson from COVID-19. *Journal of Technology and Science Education*. 2020 – 10 (2) p.282-295. DOI : <https://doi.org/10.3926/jotse.1025>
- Sigdel, A., Bista, A., Bhattarai, N., Poon, BC., Giri, G., and Marqusee H. (2020) Depression, Anxiety and Depression-anxiety comorbidity amid COVID-19 Pandemic: An online survey conducted during lockdown in Nepal. *medRxiv*. 2020 (2) :1–11.
- Steed, C. (1999). Web-based training. *Hampshire: Gower Publishing*.
- Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (2013). Using multivariate statistics (6th ed.), Allyn and Bacon, Boston, M. A.
- Talapko, J., Peric, I., Vulic, P., Pustijanac, E., Jukic, M., Bekic, S., Mestrovic, T. ve Skrlec I. (2021). Mental Health and Physical Activity in Health-Related University Students during the COVID-19 Pandemic. *Helathcare*. DOI: <https://doi.org/10.3390/healthcare9070801>
- Taş, G. (2012). Yönetici Eğitiminde E-Öğrenme Yöntemi: Bir Elektronik İşletmesinde Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Taylor, J. (1999). Distance Education: the Fifth Generation”, *19. ICDE World Conference on Open Learning and Distance Education*, 6.
- Tekin, G., Amman, T.M. ve Tekin, A. (2009). Serbest Zamanlarda Yapılan Fiziksel Egzersizin Üniversite Öğrencilerinin Depresyon ve Atılganlık Düzeylerine Etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 6(2): 148-159.
- Ueda M, Stickley A, Sueki H. and Matsubayashi T. (2020) Mental health status of the general population during the Covid-19 pandemic: a cross-sectional national survey in Japan. *medRxiv*. 2020(1) :1–10.
- Uğurcu, V. (2015) Üniversite Öğrencilerinin İnsani Değerlerinin ve Affedicilik Tutumlarının Depresyon, Anksiyete ve Stres Düzeylerini Yordaması. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Doktora Tezi. Konya, 26.
- Ulusoy, A. B.(2016). ‘Lise Öğrencilerinin Öz Yönetimli Öğrenmeye Hazır bulunuşlukları ile Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi’, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
- Urdan, T. A. and Weggen, C. C. (2000). Corporate e-learning: Exploring a New Frontier. *W.R. Hambrecht*, San Francisco.
- Usta, İ. (2008). ‘Öğrenme Stillere Göre Düzenlenen Beyin Temelli Öğrenme Uygulaması’, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Uşun, S. (2006). Uzaktan eğitim, *Nobel Yayın Dağıtım*, Ankara, 119.
- Uzun, B. (2015). 25-40 Yaş Arası Evli Erkeklerle Evli Olmayan Erkeklerde, Kaygı Düzeyinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünsal, H. (2002). Web Destekli Eğitim, Elektronik Öğrenme Ve Web Destekli Öğretim Programlarındaki Çeşitli Ders Modelleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 375-388.
- Van Dijk, M., De Groot, R., Savelberg, H., Van Acker, F., ve Kirschner, P. A. (2013). Physical Activity, Cognitive Performance, and Academic Achievement: an Observational Study in Dutch Adolescents Using Accelerometers.
- Vaughan, R.S., Edwards, E. J. ve MacIntyre, T.E. (2020). Mental Health Measurement in a Post COVID-19 World : Psychometric Properties and Invariance of the DASS-21 in Athletes and Non-Athletes. *Frontiers in Psychology*. DOI : <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.590559>

- Vinaccia S., Bahamon, M. J., Trejos-Herrera A. M., Lee, S. A., Quiceno, j. M., Gomez, c. A. Dolugar S. V. ve Pelaez E. C. (2021). Validating the Coronavirus Anxiety Scale in a Colombian Sample. *Death Studies*. DOI : <https://doi.org/10.1080/07481187.2021.1944401>
- Wang, Y., Di, Y., Ye, J. ve Wei, W. (2021) Study on the public psychological states and its related factors during the outbreak of coronavirus disease 2019 (COVID-19) in some regions of China, *Psychology, Health & Medicine*, 26:1, 13-22, DOI: 10.1080/13548506.2020.1746817
- Wang, C. ve Zhao, H. (2020). The Impact of COVID-19 on Anxiety in Chinese University Students. *Frontiers in Psychology*. DOI : <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01168>
- Washington Post. (2020). History's deadliest pandemics, from ancient Rome to modern America. <https://www.washingtonpost.com/graphics/2020/local/retropolis/coronavirus-deadliest-pandemics/> Erişim Tarihi : 18 Nisan 2020, 17:40.
- Weanar, C. (2003). Kaygı bozuklukları ve aşırı kontrol, stres ve stresle başa çıkma yolları. *Türk Psikoloji Bülteni*, 97-106.
- White, S. (2007). Critical success factors for e-learning and institutional change some organizational perspectives on campus-wide e-learning. *British Journal of Educational Technology*, 38(5), 840-850.
- WHO, (World Health Organization). (2020). Past pandemics. Retrieved from <http://www.euro.who.int/en/health-topics/communicablediseases/influenza/pandemic-influenza/past-pandemics>. Erişim Tarihi : Mart, 2020.
- WHO, (World Health Organization). (2021). <https://covid19.who.int> Erişim Tarihi : 25 Haziran 2021, 13:20
- Worldometer. (2020). Coronavirus death toll: 1,354,813 deaths. Retrieved November 19, 2020 from <https://www.worldometers.info/coronavirus/coronavirus-death-toll>. Erişim Tarihi : 25 Haziran 2021, 13:18.
- Yakar, B., Kaygusuz Öztürk, T., Pirincci, E., Önalın E. Ve Ertekin Y.H. (2020) Knowledge, attitude and anxiety of medical students about the current COVID-19 outbreak in Turkey. *Family Practice and Palliative Care*. ISSN: 2458-8865, 2020:5(2) : 36-44 DOI : <https://doi.org/10.22391/fppc.737469>
- Yardımcı E. S. (2020). Öğrenme Yaklaşımları, Bilişsel Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek Algısı ilişkilerinin Çok Yönlü İncelenmesi : Üniversite Öğrencilerinde Bir Araştırma. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 3-5.
- Yaşar. N. E. (2019). Sağlık Çalışanlarının, Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejilerinin ve Öz Anlayış Düzeylerinin Anksiyete Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yücel, S. A. (2006). E-learning approach in teacher training. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 7(4), 123-131.
- Zhou, S-J., Zhang. L-G., Wang, L-L., Guo, Z-C., Wang, J-Q., and Chen, J-C. (2020). Prevalence and socio-demographic correlates of psychological health problems in Chinese adolescents during the outbreak of COVID-19. *Eur Child Adolesc Psychiatry*. 2020(29) : 1-10.

EKLER

EK – 1 : E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği İzin Yazısı

Re: E-öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği hk. - Üstün TÜRKER

3.07.2021 18:47

Re: E-öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği hk.

Hüsniye Biçer <hsnybcr@gmail.com>

23.04.2020 (Per) 13:33

Kime:Üstün TÜRKER <ustunturker@bayburt.edu.tr>;

📎 1 ekin (2 MB)

e-öğrenme tutum ölçeği-HB.pdf;

Sayın Hocam,

E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeğinin yayımlandığı makale ekte yer almaktadır. Ölçeği araştırmanızda kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.

Saygılarımla.

Üstün TÜRKER <ustunturker@bayburt.edu.tr>, 22 Nis 2020 Çar, 18:00 tarihinde şunu yazdı:

Merhaba Hüsniye hocam,

Türkçe'ye uyarlama çalışması tarafınızdan yapılan E-öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği için uygun görmeniz halinde araştırmamızda kullanmak üzere sizden izin talep etmekteyim.

İyi çalışmalar dilerim.

Lec. Ustun TURKER

Bayburt University

Department of Physical Education & Sport

Bayburt, Turkey - 69100

--

Hüsniye BİÇER

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi

<https://eposta.bayburt.edu.tr/owa/#viewmodel=ReadMessageItem&...AdsoZ4XngABdoyzowAAAA%3D%3D&IsPrintView=1&wid=48&ispopout=1>

Sayfa 1 / 1

EK – 2 : Etik Kurul İzin Yazısı

**T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURULU KARARI**

Karar Sayısı : 2020/80

**Karar Tarihi : 25/09/2020
Oturma Sayısı : 14**

Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından Bayburt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürlüğü'nün 14/09/2020 tarihli ve 51035111-050.99/17583 sayılı yazısına istinaden, Spor Yöneticiliği öğretim elemanlarından Öğr. Gör. Üstün TÜRKER'in " Koronavirüs (Covid-19) Pandemisinde Üniversite Öğrencilerinin Anksiyete Düzeyi ve e-Öğrenme Süreçlerine Etkisi " adlı çalışması Üniversitemiz Etik Kurulunca incelenmiş olup, toplantıya katılan kurul üyelerince araştırmanın etik ilkelerine uygun olduğuna oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Müftü TÜRKMEN
Kurul Başkanı

EK – 3 : Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı'ndan COVID-19 Araştırma İzni

Bilimsel Araştırma Başvurusu - Üstün TÜRKER

3.07.2021 14:36

Bilimsel Araştırma Başvurusu

Bilimsel Araştırma Başvurusu <portal@saglik.gov.tr>

5.11.2020 (Per) 22:18

Kime:Üstün TÜRKER <ustunturker@bayburt.edu.tr>;

Sayın İlgili,

Bilimsel Araştırma Platformuna yapmış olduğunuz başvuru değerlendirilmiştir.

Değerlendirme Sonucu aşağıdaki gibidir.

Onay Durumu : Bu çalışmayı yapmanız Bakanlığımızca uygun görülmüştür. Araştırmanızın gerektirdiği diğer tüm süreçleri (etik kurul, faz çalışması ,diğer izinler vb.) tamamlamanız gerekmektedir.

Açıklama :

Form Adı : Üstün TÜRKER-2020-11-05T14_44_31

Başvuru Formu için [tıklayınız](#).

Başvuru Formunuzu <https://bilimselarastirma.saglik.gov.tr/> adresinden görüntüleyebilirsiniz.

İlginiz ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

T.C. Sağlık Bakanlığı

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: Bu ileti Bilimsel Araştırmanızın Değerlendirilmesinin tamamlanması nedeniyle sistem tarafından otomatik gönderilmiştir. Lütfen bu iletiyi cevaplamayınız.

YASAL UYARI:

Bu e-postanın içerdiği bilgiler (ekleri de dahil olmak üzere) gizlidir. T.C. Sağlık Bakanlığı onayı olmaksızın içeriği kopyalanamaz, üçüncü kişilere açıklanamaz veya iletilemez. Bu mesajın gönderilmek istendiği kişi değilseniz (ya da bu e-postayı yanlışlıkla aldıysanız), lütfen yollayan kişiyi haberdar ediniz ve mesajı sisteminizden derhal siliniz. T.C. Sağlık Bakanlığı bu mesajın içerdiği bilgilerin doğruluğu veya eksiksiz olduğu konusunda bir garanti vermemektedir. Bu nedenle, bilgilerin ne şekilde olursa olsun içeriğinden, iletilesinden, alınmasından ve saklanmasından T.C. Sağlık Bakanlığı sorumlu değildir. Bu mesajın içeriği yazarına ait olup, T.C. Sağlık Bakanlığı görüşlerini içermeyebilir.

Bu e-posta bilince bilinen tüm bilgisayar virüslerine karşı taranmıştır.

DISCLAIMER:

This e-mail (including any attachments) may contain confidential and/or privileged information. Copying, disclosure or distribution of the material in this e-mail without the permission of Ministry of Health of Turkey is strictly forbidden. If you are not the intended recipient (or have received this e-mail in error), please notify the sender and delete email from your system immediately. Ministry of Health of Turkey makes no warranty as to the accuracy or completeness of any information contained in this message and hereby excludes any liability of any kind for the information contained therein or for the information transmission, reception, storage or use of such in any way whatsoever. Any opinions expressed in this message are those of the author and may not necessarily reflect the opinions of Ministry of Health of Turkey.

This e-mail has been scanned for all computer viruses known to us.

EK – 4 : Koronavirüs Anksiyete Ölçeği (KAÖ)

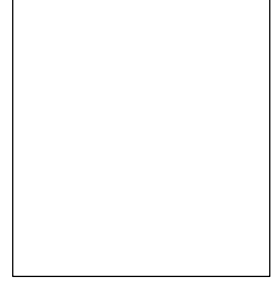
	Hiç	Nadir, bir veya iki günden az	Birkaç Gün	7 Günden Fazla	Son 2 Haftada Neredeyse Her Gün
1. Koronavirüs ile ilgili haberleri okuduğumda veya dinlediğimde başım döndü, sersemlemiş veya baygın hissettim.	0	1	2	3	4
2. Koronavirüs hakkında düşündüğüm için uykuya dalma veya uykuda kalma konusunda sorun yaşadım.	0	1	2	3	4
3. Koronavirüs hakkında düşündüğümde veya bilgiye maruz kaldığımda felç olmuş veya donmuş gibi hissettim.	0	1	2	3	4
4. Koronavirüs hakkında düşündüğümde veya bilgiye maruz kaldığımda yemek yemeye ilgimi kaybettim.	0	1	2	3	4
5. Koronavirüs hakkında düşündüğümde veya bilgiye maruz kaldığımda mide bulantısı hissettim veya mide problemleri yaşadım.	0	1	2	3	4
Sütun Toplamları	___ +	___ +	___ +	___ +	___ +
Ölçek Toplam Puanı					= ___

Katılımcılar, 5 maddeli likert tipi ölçek kullanarak ifadelerdeki durumları son 2 haftalık yaşantılarına göre ne sıklıkta yaşadıklarını belirtirler. Cevaplar 'Hiç', 'Nadir, bir veya iki günden az', 'Birkaç gün', '7 Günden fazla' ve 'Son 2 haftada neredeyse her gün' şeklindedir. Her soru için mümkün olan minimum puan 0 iken, maksimum puan 4'tür. Her madde puanı toplanarak (0 ile 20 arasında değişen) bir toplam puan hesaplanır. Puan ne kadar yüksek olursa, COVID-19 ile ilişkili anksiyete o kadar büyük anlamına gelmektedir.

EK – 5 : E-Öğrenmeye Yönelik Tutum Ölçeği (EYTÖ)

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katlıyorum	Kesinlikle Katlıyorum
FAKTÖR 1 : TEKNOLOJİ KULLANMA EĞİLİMİ				
1. Bilgisayar kullanırken sık sık hata yaparım				
2. E-Öğrenme araçlarının kullanımı konusunda becerikli olmak benim için zor olacaktır				
3. Evde bilgisayar kullanmak çok sinir bozucu				
4. Çevrimiçi bilgisayar etkileşimini sıkıcı buluyorum				
5. Elektronik posta yoluyla iletişim kurmak can sıkıcı bir durumdur				
6. E-Öğrenme altyapısı hükümetin ödeme yapması için çok pahalıdır				
FAKTÖR 2 : MEMNUNİYET				
7. E-Öğrenme eğitim kurumlarına uyum sağlamak için çok ekonomiktir.				
8. E-Öğrenme kullanımının işimde kaliteyi artıracığına inanıyorum				
9. Bilgisayarlar işi daha ilgi çekici hale getirir				
10. Elektronik eğitim materyallerini düzenlemek basılı materyallerden daha kolaydır				
11. Derslerimi hazırlamak için bilgisayar kullanmayı tercih ederim.				
FAKTÖR 3 : MOTİVASYON				
12. Bilgisayarlarla çalışmak heyecan vericidir				
13. E-Öğrenme öğretmenlerin verimliliğini artıracaktır				
14. Yeni E-Öğrenme yenilikleri hakkında tartışmayı severim				
15. E-Öğrenme bana geleneksel öğrenme yöntemlerinden daha iyi öğrenme fırsatları sağlayacaktır				
16. E-Öğrenme teknolojilerini kullanmak mümkün olandan daha fazla iş başarmak için bana imkan sağlayacaktır				
17. Bilgisayar kullanarak öğrenmekten hoşlanırım				
FAKTÖR 4 : KULLANIŞLILIK				
18. E-Öğrenme elde edilen bilginin kalitesini azaltır				
19. E-Öğrenme pahalı teknik destek gerektirir				
20. Elektronik teknolojiler yoluyla bir konferans vermek çok zordur				
21. Bilgisayar sistemi ile etkileşim genellikle sinir bozucudur				
22. E-Öğrenme teknolojileri üzerine tartışmalar ilgi çekici değildir				
23. E-Öğrenme yoluyla öğretim yorucudur				

ÖZ GEÇMİŞ

Dr. Üstün TÜRKER, tarihinde’ta doğdu. İlk ve ortaöğretimini Bayburt’ta tamamladıktan sonra Fırat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi’nden 2014 yılında mezun oldu. 2017 yılında Yüksek Lisans, 2021 yılında ise Doktora eğitimini Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nin Lisansüstü Eğitim Enstitüsü - Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı’nda tamamladı. Ocak 2018’den bu yana Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi’nde Öğretim Görevlisi olarak görev yapan Türker, iyi derecede İngilizce bilmektedir. Temel ilgi alanları; sporda gelişim ve öğrenme psikolojisi, motor kontrol ve öğrenme, psiko-motor gelişim, modern okçuluk, beden eğitimi ve spor pedagojisidir. (16 Ağustos 2021).

İletişim Bilgileri

E mail :

Telefon :

ORCID ID :

Bilimsel Çalışmalar:

A. TEZLER

1. Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenme Stili Modelleri ve Tercihlerinin Karşılaştırılması. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. 2017, Samsun. UTM Tez No : 471164

2. Koronavirüs (COVID-19) Pandemisinin Yükseköğretim Öğrencilerinde Anksiyete Düzeyi ile E-Öğrenme Tutumlarına Etkisi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yayınlanmış Doktora Tezi. 2021, Samsun. UTM Tez No : Henüz Belirlenmedi

B. MAKALE (Uluslararası)

1. Türker, Ü. (2020) Olimpik Okçuluk ve Gelişim Psikolojisi Açısından İncelenmesi. *Anatolia Sport Research* 2020 (1) : 5-24. ISSN : 2757-6485. DOI : <https://dx.doi.org/10.29228/anatoliasr.2>

2. Türkmen, M., Kul, M., Gönen, M., Karataş, İ., Ceyhan, M. A., Yıldırım, Ü., Türker, Ü. and Ustabulut M.Y. (2021) Examination of the of archery exercises on some physical parameters of university students. *Journal of Nutrition and Internal Medicine* 2021 Vol. 24 (2).

3. Türker, Ü., Gacar, A. ve Karahüseyinoğlu M. F. (2021) Yükseköğretim Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma : Bayburt Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi* Cilt 2, Sayı 2, s.92-107, ISSN : 2757-5039.

C. MAKALE (Ulusal)

1. Kul, M., Türkmen, M., Yıldırım, Ü., Ustabulut M. Y., Türker, Ü. ve Akova A. (2020) Üniversite Öğrencilerinde Geleneksel Okçuluk Eğitim Uygulamalarının Fiziksel Parametre Değişimlerine Etkisinin İncelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2020: 15(2) 88-102. DOI : 10.33459cbubesbd.814467

D. KİTAP (Uluslararası)

1. Türker, Ü. ve Kul M. (2020) “Huzurevinde Yaşayan Yaşlılarda Egzersiz ve Fiziksel Aktivitelerin Yaşam Doyum Düzeylerine Etkisi” *Gece Kitaplığı Spor Bilimleri Alanında Akademik Çalışmalar* 2020 (1) : 211-221. ISBN : 978-625-7884-74-7

E. PROJELER

1. Üniversite ve Lise Öğrencilerinin Geleneksel Okçuluk ile Fiziksel Parametre Değişimlerinin İncelenmesi, Araştırmacı. Yükseköğretim kurumları tarafından destekli bilimsel araştırma projesi. Proje No : 3227017.

2. Bayburt Üniversitesi Öğrencilerinin Modern Okçuluk ile Fiziksel Parametre Değişimlerinin İncelenmesi, Araştırmacı. Yükseköğretim kurumları tarafından destekli bilimsel araştırma projesi. Proje No : 3227015.

F. SÖZLÜ BİLDİRİLER (Uluslararası)

1. Türker, Ü. & Bostancı, Ö. (2018). 27. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi – ICES 2018 “Comparison of Faculty of Sport Sciences Students’ Learning Style Models and Preferences” Sözlü Sunum, 18.04.2018, Antalya.

2. Türker, Ü. & Bostancı, Ö. (2018). 16. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi – USBK 2018 “Özel Yetenek Sınavlarıyla Öğrenci Kabul Edilen Alanlarda Öğrenme Stilleri Üzerine Yapılmış Çalışmaların İncelenmesi” Sözlü Sunum, 31.10.2018, Antalya.

3. Türker, Ü. & Bostancı, Ö. (2018). 16. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi – USBK 2018 “Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenme Stili Modelleri ve Tercihlerinin Karşılaştırılması” Sözlü Sunum, 31.10.2018, Antalya.

4. Türker, Ü. & Bostancı, Ö. (2018). 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi – USBK 2019 “Fleming ve Mill’in Dört Boyutlu Öğrenme Kuramına Dayalı Sporcular İçin

VARK Öğrenme Stili Envanteri'nin Türkçe'ye Uyarlama Çalışması" Sözlü Sunum, 13.11.2019, Antalya.

5. Kul, M., Türkmen, M., Yıldırım, Ü., Ustabulut M. Y., Türker, Ü. ve Akova A. (2020). International Congress of Pedagogical Research "Üniversite Öğrencilerinin Geleneksel Okçuluk ile Fiziksel Parametre Değişimlerinin İncelenmesi" Sözlü Sunum, 24.06.2020.

6. Türkmen, M., Kul, M., Gönen, M., Karataş, İ., Ceyhan, M. A., Yıldırım, Ü., Türker, Ü. and Ustabulut M.Y. (2021). Uluslararası 4. Herkes İçin Spor Kongresi "Bayburt Üniversitesi Öğrencilerinin Modern Okçuluk ile Fiziksel Parametre Değişimlerinin İncelenmesi" Sözlü Sunum, 21.05.2021.

